

50%
Qur'ani
Alfaaz

Aao Qur'an Samjhein

Aasan Tareeqe se

Course-1: Namaaz ke zariye

Taleef: Dr. Abdulazeez Abdulraheem

Founder & Director, Understand Al-Qur'an Academy

Suratul-Fatiyah, Aakhri 6 suraton aur namaaz ke Azkaar ki madad se aap ba-aasani 232 alfaaz seekhain ge jo Qur'an mein taqreeban **41,000** baar aaye hain (kul 78,000 mein se) yaani Qur'an ke kam wa besh **50%** alfaaz!!!

"We need support to produce high quality videos, e books,
posters, flash cards, ppts etc.

**If you have received this file for free and you would like to pay,
please**

Click Here

or scan

We will be sincerely thankful to you for helping us to make
the learning and understanding of Quran easy

Hamaare padhaane ka Tareeqa

Qur'an se Ta'aamul

Qur'an ke mehwari per saari darsiyat

Hamaare Ahdaaf

TPI ke zariye se grammar

Sochiye, Saathi banaaiye, Seekhiye

Mu'assir Ta'leem

اسم Ism	Naam: الْمَدِينَة Sifat: مُسْلِمُونَ، مُؤْمِنُينَ	Jis ke shuru mein آنے ya akhir me یہ کوئی نہیں
 فعل Fe'al	jis se kisi kaam ka karna ya hona zaahir ho فَتَحَ، يَعْمَلُونَ، إِفْعَلَ	
حَرْف Harf	jo ism ya fe'al ko milaaye لِ، مِنْ، عَنْ، فِي، بِ، عَلَى، إِلَى	

Neeche diye gaye alfaaz Qur'an mein taqreeban 10,000 baar aaye hain

مع	إِلَى	عِنْدَ	عَلَى	بِ	فِي	عَنْ	مِنْ	لِ
Saath	Tarf	Paas	Par	Se, Saath	Mein	Se, Baare mein	Se	liye
انَّ اللَّهُ مَعَ الظَّاهِرِينَ	إِنَّ اللَّهَ وَأَنَا إِلَيْهِ رَجُعُونَ	إِنَّ الَّذِينَ عَنِ الدِّينِ إِلَّا مُشْرِكُونَ	السَّلَامُ عَلَيْكُمْ	بِسْمِ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ	فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْلَى الْمَسْطَحَاتِ	أَخْرُوذٌ بِاللَّهِ عَنْهُ رَضِيَ اللَّهُ مِنْ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ	الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ	لَهُ
مَعَهُ	إِلَيْهِ	عِنْدَهُ	عَلَيْهِ	بِهِ	فِيهِ	عَنْهُ	مِنْهُ	لَهُ
مَعْهُمْ	إِلَيْهِمْ	عِنْدَهُمْ	عَلَيْهِمْ	بِهِمْ	فِيهِمْ	عَنْهُمْ	مِنْهُمْ	لَهُمْ
مَعَكَ	إِلَيْكَ	عِنْدَكَ	عَلَيْكَ	بِكَ	فِيَكَ	عَنْكَ	مِنْكَ	لَكَ
مَعِي	إِلَيَّ	عِنْدِي	عَلَيَّ	بِي	فِيَ	عَنِّي	مِنِّي	لَيْ
مَعْكُمْ	إِلَيْكُمْ	عِنْدَكُمْ	عَلَيْكُمْ	بِكُمْ	فِيَكُمْ	عَنْكُمْ	مِنْكُمْ	لَكُمْ
مَعَنَا	إِلَيْنَا	عِنْدَنَا	عَلَيْنَا	بِنَا	فِينَا	عَنَّا	مِنَّا	لَنَا
مَعَهَا	إِلَيْهَا	عِنْدَهَا	عَلَيْهَا	بِهَا	فِيهَا	عَنْهَا	مِنْهَا	لَهَا

Aao Qur'an samjhein

Aasaan tareeqe se

Course-1: Namaaz ke zariye

Dr. Abdulazeez Abdulraheem

Founder & Director, Understand AL-Qur'an Academy

© Jumla Huqooq-e-Ishaa'at baraae **Edusuite Solutions Private Limited** mahfooz hain.
Is kitaab ke kisi bhi hisse ki baghair ijaazat copy, taqseem
aur kisi bhi website par upload karna mamnoo' hai.

Kitaab ka Naam

Course - 1

Aao Qur'an samjhein aasaan tareeqe se
(Namaaz ke zariye)

Taaleef

Dr. Abdulazeez Abdulraheem
Founder & Director, Understand Al-Qur'an Academy

Second Edition:

October 2019, 2000 Copies

Pages:

130

Publisher

EduSuite
Solutions Private Limited

Plot No. 13-6-434/B/41, 2nd Floor, Omnagar,
Langar House, Hyderabad - 500 008.
Telangana - INDIA
Ph.: +91- 9652 430 971 / +91-40-23511371
Website: www.understandquran.com
Email: info@understandquran.com

Research & Development

Mohsin Siddiqui
Mohammed Furqan Falahi
Aamir Irshad Faizi,
Abdul Quddoos Umari
Irshad Alam Nadwi

Advisors

Khursheed Anwar Nadwi
Fazil Darul Uloom Nadwatul Ulama
Kamil Jamia Nizamia

Contributes

Dr. Abdul Qadir Fazlani
Khawja Nizamuddin Ahsan
Abdul Raheem Nayem Uddin
Muhammad Younus Jamaei

Translators

Mujahidullah Khan
Arjan Ali

Arabic Font Designers

Late Shakeel Ahmad, Ayesha Fawzia

Graphic Designers

Kafeel Ahmad Faizi

Qur'anic Words Count

Tarique Azeez, Mujtaba Shareef
corpus.quran.com

Fehrist -e- Mazaameen

Sabab No.	Qur'an aur Hadith	Safha No.		Grammar	PAGE NO.	
		Text Book	Work Book		Text Book	Work Book
	Aham Hidaayaat	V				
	Academy ka Ta'aaruf	VI				
	Pesh-e-Lafz	VII				
1	Course ka Ta'aaruf aur Ta'wuz	8	88	هُوَ، هُمْ، أَنْتَ، أَنَا، أَنْتُمْ، نَحْنُ	58	108
2	Surah Al Fatihah (Ayaat: 1-3)	10	89	هُوَ مُسْلِمٌ، هُمْ مُسْلِمُونْ...	59	109
3	Surah Al Fatihah (Ayaat: 4-5)	12	90	رَبُّهُ، رَبُّهُمْ...	60	110
4	Surah Al Fatihah (Ayaat: 6-7)	14	91	دِينُهُ، ..، كِتَابُهُ، .. هُيَ، رَبُّهَا ..	61	111
5	Azan	16	92	لَ، مِنْ، عَنْ	62	112
6	Fajr ki Azaan, Iqaamat Aur Wuzoo ki Dua	18	93	بِ، فِي، عَلَى	64	113
7	Rukoo, Rukoo ke baad Aur Sajde ki duaayein	20	94	إِلَى، مَعَ، عِنْدَ	66	114
8	Tashahhud	23	95	هَذَا، هُؤُلَاءِ، ذَلِكَ، أُولَئِكَ	68	115
9	Durood (Nabi ﷺ ke liye dua)	26	96	فعل ماضٍ: فَعَلَ، فَتَحَ، جَعَلَ	70	116
10	Namaaz ke baad ki 2 aham duaayein	29	97	فعل ماضٍ: نَصَرَ، خَلَقَ، ذَكَرَ، عَبَدَ	72	117
11	Surah Al-Ikhlaas	31	98	فعل ماضٍ: ضَرَبَ، سَمِعَ، عَلِمَ، عَمِلَ	73	118
12	Surah Al-Falaq	34	99	فعل مضارع: يَفْعُلُ، يَفْتَحُ، يَجْعَلُ	74	119
13	Surah An-Naas	37	100	فعل مضارع: يَنْصُرُ، يَخْلُقُ، يَذْكُرُ، يَعْبُدُ	76	120
14	Surah Al-'Asr	40	101	فعل مضارع: يَضْرِبُ، يَشْمَعُ، يَعْلَمُ، يَعْمَلُ	77	121
15	Surah An-Nasr	42	102	فعل أمر ونهي: إِفْعَلْ، إِفْتَحْ، إِجْعَلْ	78	122
16	Surah Al-Kaafiroon	44	103	فعل أمر ونهي: أَنْصُرْ، أَخْلُقْ، أَذْكُرْ، أَعْبُدْ	79	123
17	Nuzool -e- Qur'an ka Maqsad	47	104	فعل أمر ونهي: أَضْرِبْ، اسْمَعْ، اغْلَمْ، اعْمَلْ	80	124
18	Qur'an aasaan aur us ka seekhna behtareen kaam	50	105	فَاعِلْ، مَفْعُولْ، فَعْلْ، فَتَحْ، جَعَلْ -	81	125
19	Qur'an seekhne ki dua aur us ka tareeqa	52	106	فَاعِلْ، مَفْعُولْ، عَبَدَ، ضَرَبْ ---	83	126
20	Ab tak kya seekha aur aage kya seekhenge?	54	107	Sarf -e- Sagheer (Short Table)	85	127

Transliteration Keys

Urdu ya Hindi ko jab English mein likha jaata hai to us ka bonyadi maqsad Urdu samjhne wale un logon ke liye aasani paida karna hota hai jo English ya Hindi padh sakte hain lekin Urdu nahin padh paate hain.

Behter to yahi hai ke Urdu ko Urdu hi mein likha jaaye, lekin zaroorat ki wajah se jab us ko English mein likha jaata hai to alfaaz ki spelling ko kuch is tarah se likhne ki koshish ki jaati hai ke wo lafz padhne waale ki samajh mein aa jaaye.

Neeche diye gaye table mein misaal ke taur per Urdu ke aise hi kuch alfaaz un ke Hindi aur English talaffuz ke saath diye gaye hain jo is kitab mein aam taur se istemaal huwe hain.

S. No.	اردو	Roman English (Transliteration)	हिंदी
1	میں (میں زید ہوں)	Main (main Zaid hoon)	मैं (मैं ज़ैद हूँ)
2	میں (گھر میں)	Mein (ghar mein)	मैं (घर में)
3	ہم	Hum	हम
4	ہمیں	Hamen	हमें
5	نہیں	Nahin	नहीं
6	ہوں	Hoon	हूँ
7	اچھا	Achcha	अच्छा
8	سیکھیں گے	seekhenge	सीखेंगे
9	پڑھنا پڑھیے	padhna, padhiye	पढ़ना, पढ़िए
10	کچھ	Kuch	कुछ
11	رہیں	Rahein	रहें
12	مانے، جانے	man'ne, jan'ne,	मानने, जानने

Aham Hidaayaat

Course seekhne ki shart: Aap ko Arabi Qur'an aur Urdu padhna aana chaahiye.

Is course ko achchi tarah seekhne ke liye mundarjah zail baatein yaad rakhiye:

- Ye poori tarah ta'aamuli (interactive) course hai, is liye ghaur se suniye aur musalsal amali shirkat karte rahiye.
- Practice karte huwe agar ghalati ho to koi baat nahin.
- Jo ziyadah practice kare ga wo utna hi ziyadah seekhe ga. Ye sunehri qaa'eda yaad rakhiye:

I listen, I forget, I see, I remember. I practice, I learn. I teach, I master.

Mundarjah zail 7 homeworks ko karna hargiz na bholiye:

2 Tilaawat ke:

1. Kam az kam 5 minute Mushaf (Qur'an) dekh kar tilawat karna.
2. Kam az kam 5 minute baghair dekhe apne haafize se (job hi yaad ho) tilawat karna.

2 Mutaal'ea (Study) ke:

3. Kam az kam 5 minute pichle aur agle sabaq ka is kitaab se mutaal'ea. Ma'aani ko aur grammer ke seghon ko likhte huye. Likhna intehaayi zaroori hai kyun ke Allah Ta'ala ne pehli Wahee mein farmaya: "Jis ne Qalam ke zariye sikhaya".
4. Kam az kam 5 baar (ho sake to 5 namazon se pehle ya baad mein yaa jaisa bhi mauqa mile) sirf 30 second ya'ani sirf Aadhe minute ke liye alfaaz wa Ma'aani ke waraq se (jo is course ke saath diya gaya hai) mutaal'ea karna.

2 sunne aur sunaane ke:

5. Tape-record ya CD se un Ayaat wa Azkaar ke lafzi tarjume ko sun'na.
6. Din mein kam az kame ek minute apne is class ke doston se sabaq ke ta'lluq se baat karna.

Aur ek iste'maal karne ka:

7. Jo suratein aap ko yaad hon, un ko namazon mein padhte rahna.
- 2 Mazeed home works bhi yaad rakhiye: (1) Khud ke liye Dua (ذب ذنني علمنا) aur (2) Apne aur apne saathiyon ke liye dua ke Allah! Hamein Qur'an ke huqooq adaa karne ki taufeeq de.

Understand Al-Qur'an Academy ka Ta'aaruf

www.understandquran.com

Academy ke Maqaasid: (1) Qur'an se doori ko door kiya jaaye aur aisi nasl ki tayyari mein madad ki jaye jo Qur'an ko padhe, samjhe, amal kare aur doosron tak is ke paigham ko pahonchaye. (2) Qur'an ko sab se dilchasp, aasaan, mu'assir aur rozaana ki zindagi mein sab se ziyada kaam aane waali aur dunya aur aakhirat ki kaamyaabi ka raasta dikhaane waali kitaab ke taur par pesh kiya jaaye. (3) Rasoolullah ﷺ ki muhabbat wa azmat paida karne ki niyyat se Ahaadeeth ki bunyaadi ta'leem fraaham ki jaaye. (4) Qur'an paak ko aasaan andaaz mein Tajweed ke saath padhna sikhaaya jaaye. (5) Schools, Madaaris, Makaatib aur aam logon ke liye zaroori cheezein (Kitaabein, CDs, Posters waghairah) Ulama ki nigraani mein tayyar kiye jaayen aur unhen ek nissaab ke taur par pesh kiya jaaye. (6) Mashghool aur tijaarat pesha afraad ke liye mukhtasar muddati courses (Short courses) mun'aqid kiye jaaen. (7) Seekhne sikhaane ke aasaan aur naye tareeqon ko iste'maal karte huwe Qur'an ke seekhne ko aasaan banaaya jaaye.

Waazeh rahe ke is ka maqsad Qur'ani uloom ke maahireen ko tayyar karna nahin hai kyun ki ye kaam ma sha Allah deegar Madaaris aur Idaare kar rahe hain, balke is ka maqsad ye hai ke aam musalmaan aur school ke talaba Qur'an ke bunyaadi paighaam ko samjh saken.

Yeh kaam kyon? Ghair Arab musalmaanon ki aksariyat Qur'an ko nahin samajhti hai. aaj ki nasl ke liye Qur'an se ta'aaruf intehaayi zaroori hai kyun ke ek taraf to be-hayaayi ka toofaan hai jis mein kisi ki baat ka asar utna nahin ho sakta jitna Allah ke kalaam ka hogा, aur doosri taraf taqreeban har taraf se Deen-e-Islam, Muhammad ﷺ ki zaat-e-aqdas aur Qur'an Kareem par hamlon ka silsila jaari hai, poori koshish ki jaa rahi hai ke musalmanon ka Imaan Qur'an se khatham ho jaaye ya kamzor ho jaaye aur wo Allah wa Rasool se ghafil ho jaayen. In haalat mein hamaare liye zaroori hai ke hum nayi nasl ko Qur'an samjhaayen aur un ko bunyaadi e'teraazaat ka muqaabala karne ke qaabil bhi banayen, In sha Allah jab wo Qur'an samjhen ge to apni dunya wa aakhirat mein kamyab honge aur doosron ko bhi us ki da'wat pesh kar saken ge.

Mukhtasar Taareekh: 1998 mein www.understandquran.com banaayi gayi. Alhamdulillah us waqt se Qur'an Majeed ko aasaan aur mu'assir tareeqon ke zariye samajhne aur samjhaane ke liye mukhtalif kitaabon ki tayyari ya un ke taraajim par kaam kiya jaa raha hai. Qur'an Fahmi ka pehla course (50% Qur'ani Alfaaz) taqreeban 25 mukhtalif mamaalik mein padhaaya jaa raha hai aur us ka kam wa besh 20 aalami zubaanon mein tarjuma bhi kiya jaa chukka hai. Us ke alawa ye course 5 mulki wa aalami TV channels par bhi nashr kiya jaa chukka hai. Is waqt taqreeban 2000 se zaaid Schools mein "Aao Qur'an padhen tajweed ke saath" aur "Aao Qur'an samjhein aasaan tareeqe se" ke courses jaari hain, Alhamdulillah.

Allah ke Rasool ﷺ ne farmaya: "بِلْفُرَا عَنِي وَلَزِ اِيَّهَ" (Pahoncha do meri taraf se agar-che ek aayat hi ho). To aaiye hum sab mil kar is kaam ko aage badhaayen! Aap jahan bhi hon koshish Karen ke is course ko seekhen aur wahan ki Masjid, Mahalle, School, Madrasa waghairah mein is ka ta'aaruf karaayen aur bachchon aur badon ko is aham kaam se joden. Allah se Dua hai ke wo apni azeemush-shaan kitaab ki khidmat mein kiye gaye hamare in chhote mote kaamon ko qubool kare, Hamein riyakaari aur doosre tamaam gunaahon se bachaaye aur ghalatiyon se mahfooz rakhe. Aameen

رَبَّنَا تَقْبَلْنَا إِنَّكَ أَنْتَ الشَّمِيعُ الْغَلِيمُ، وَثُبَّ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَابُ الرَّحِيمُ،
وَأَغْفِرْ لَنَا، إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ. وَجَزَاكُمُ اللَّهُ خَيْرًا

Pesh-e-Lafz

الْحَمْدُ لِلّٰهِ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى رَسُولِ اللّٰهِ أَكَّا بَغْدَا!

Allah ke Rasool ﷺ ne farmaya: “Tum mein sab se behtar wo hai jo Qur'an seekhe aur sikhaaye”.
(Bukhari: 5027)

Is course ki nihaayat hi aham aur anokhi khususiyat ye hai ke is ka ek bada hissa un Qur'ani Aayaat aur Azkaar aur Du'aon par mushtamil hai jin ki tilaawat har musalman aksar karta rahta hai. Ek musalmaan taqreeban ek ghanta (jumla 5 Namazon mein) apne Khaaliq wa Maalik Allah se Arabi mein gustugu karne mein sarf karta hai, Is liye hamari ye koshish rahi hai ke ek musalman Arabi ta'leem ki ibteda bhi usi hisse se kare. Is tareeqe ko apnaane ke kayi fawayed hain, Masalan: (1) Ek nayi zaban ko seekhne aur samajhne ke liye mashq (practice) ka bahot bada role hai, rozaana Namazon aur Du'aon ke dauran hum taqreeban 150-200 Arabi Alfaaz ya taqreeban 50 jumle dohraate hain, In jumlon ko samajhne se hamein Arabi Zabaan ke dhaanche aur tareeqe ko samajhne mein madad mile gi. (2) Pehli class se hi is course ka faayeda mahsoos hogा, kyun ke Namaz samajh mein aane lage gi. (3) Namazon ke dauran apne jazbe, ruj'haan aur tawajjoh mein farq ka fauri ehsaas hogा, waghairah.

In fawayed ka ehsaas kisi aur course ki ta'leem se nahin ho sakta.

Is course ki doosri khususiyat us ka Arabi Grammer sikhaane ka andaaz hai, choon-ke is course ka maqsad taalib-e-ilmon ko Qur'an kareem ke maujooda taraajim ke zariye Qur'an ko samajhne mein madad dena hai, Is wajha se is course mein “Sarf” (Grammer) par ziyada tawajjoh markooz ki gayi hai. “Sarf” ki ta'leem ke liye ek nihaayat hi aam faham aur amali tarbiyatni technique TPI (Total Physical Interaction) ka intekhaab kiya gaya hai, Waazeh rahe ke ye bilkul ibtedai course hai, ye padhne ke baad aap zaroor Arabi ki deegar kitaaben padhiye.

Is course ke ikhtetaam par in sha Allah aap Qur'an Majeed ke taqreeban 232 aham Alfaaz seekhenge, un mein se 125 Alfaaz aise hain jo Qur'an mein taqreeban 38,300 baar aaye hain, yaani ek tarah se aap taqreeban 50% Alfaaz ke ma'aani wa matlab se waaqif ho jaayen ge. Yaad rahe ke is course ke baad 50% Qur'an samajh mein nahin aataa kyun ke har satar mein baqya 50% alfaaz naye rahenge. Phir bhi is course ke baad Qur'an ko samajhna bahot kuch aasaan ho jaaye ga.

Qur'ani Aayaat ke tarjume ke liye aksar jaghon par Hafiz Nazar Ahmad Saheb ke tarjume se istefaada kiya gaya hai, ye tarjuma taqreeban tamaam Masaalik ke Ulama-e-kiraam ka nazar saani shuda aur muttafaq alaih hai, Allah se Dua hai ke wo hamein ghalatiyon se mahfooz rakhe aur agar ho gayi hon to mu'aaf farmaaye, Agar aap is me koi ghalati dekhen to baraye karam zaroor muttala' farmayen taa-keagle edition mein us ki tas'heeh ho sake.

Abdulazeez Abdulraheem
info@understandquran.com
April 2019

**Lesson
1a****Course ka Ta'aaruf
aur Ta'wwuz**

Sabaq No. 1(a&b) ke Khatam tak
Aap 12 Naye Alfaaz Padhna seekh
lenge jo Qur'an mein 7,248 baar
aaye hain

Course ke maqaasid:

- Ye saabit karna aur aap ko yaqeen dilaana ke Qur'an ko samajhna aasaan hai.
- Qur'an ko samajhne ka asaan tareeqa sikhaana - lafzi tarjame aur TPI ke zariye.
- Namaaz ko mu'assir tareeqe se padhne ka tareeqa bataana taake namaaz me khoob dil lage,
- Khushu aur Kuzu hasil ho, aur namaaz ke asaraat hamari rozaana ki zindagi mein aayein.
- Qur'an ko zindagi mein laane ka tareeqa samjhana.
- Imaan ko mazboot karna aur Amale Saleh aur achche akhlaaq ki targheeb dilana.
- Qur'ani mazmoon se muta'alliq Arabi bol chaal ke taqreeban 100 jumle sikhana.

Qura'n ko samajhna aasaan hai:

Allah Ta'aala ne farmaya: "رَأَنَّهُ دِيْنُكُمْ أَنَّ الْقُرْآنَ بِلِلَّهِ كُلُّ كُوْرْسٍ" "Aur tahqeeq hum ne naseehat hasil karne ke liye Qur'an ko aasaan kar diya hai" Ye kahna ke Qur'an mushkil hai, ye ek shaitaani waswasa hai! Aisa hargiz na kahein. Kya Qur'an ko hum jhutlane wale honge, Astaghfirullah.

Qur'an ko Mushaf bhi kahte hain. Hafizi Mushaf mein (jo Qur'an ko hifz karne ke liye aam taur par istemaal kiya jata hai) aam taur par 600 safhat hote hain, har safhe mein 15 sutoor hoti hain aur har satr mein ausatan 9 alfaaz, is tarah se har safhe mein taqreeban 135 alfaaz hote hain. Agar hum saadgi ki khatir 135 ke bajaaye 130 hi le lein to maloom hoga ke poore Qur'an mein 130*600 yani taqreeban 78,000 alfaaz hain.

Agar hum sirf namaaz ke alfaaz le lein yaani Surat Al-Fatiha. Aakhri 6 sooratein (Surat Al-Ikhlas, Surat Al-Falaq, Surat An-Naas, Surat Al-Asr, Surat An-Nasr, Surat Al-Kafiroon) aur Azkare Namaaz (Azan, Wuzu ke baad ki dua, Ruku aur Sajda ki tasbihaat, tashahhud Durood aur do aham duayein) le lein aur saath hi saath Arabi ke kuch qawayed seekh lein to in sha Allah hum 232 aise aham alfaaz seekh lenge jo Qur'an mein taqreeban 41,000 baar aate hain! Yani Qur'an ke 50 feesad se bhi ziyaadah. Maloom huwa ke Qur'an ka ausatan har doosra lafz Azkare Namaaz se hai.

Is course mein yehi cheezein padhayi gayi hain aur unko sirf 20 ghanton mein seekha jaa sakta hai. Ab to aap ko yaqeen aa gaya hogya ke Qur'an ko samajhna bahot aasaan ha.

Arabi zaban seekhne aur Qur'an Fahmi ke is course mein bunyadi Farq:

- Farq No. 1: Namaaz se Ibtida, Is liye ke hum rozaana taqreeban ek ghanta namaaz aur duaon ke Arabi mahowl mein rahte hain.
- Farq No. 2: Sunne aur Padhne par ziyaadah tawajjoh, is liye ke hum rozaana Qur'an sunte aur padhte rahte hain.
- Farq No. 3: Lafzi tarjame ko istemaal karte huwe Alfaaz mane par ziyaadah tawajjoh, is liye ke yehi fitri treeqa hai, chhote bachche apni zabaan isi tarah seekhte hain.

Ta'awwuz:

Neeche pahli line mein Arabi ibaarat, Doosri mein Lafzi Tarjama (rawani ko mlhooz rakhte huwe), Teesri line mein Alfaaz ki Tashreeh, us ke baad ki line me rawan tarjama aur phir us ke neeche kuch Asbaaq diye gaye hain, Asbaaq ko padh lene ke baad lafzi Tarjame ke saath practice kijiye, Yani pahli baar Arabi ibaarat padhiye, aur uske baad ek ek Arabi lafz aur saath hi saath uska tarjama padhiye.

Surah Fatiha shuru karne se pahle ya Qur'an shuru karne se pahle hum ko padhna chaahiye, Is liye pahle hum is ka tarjama seekhenge.

6

88

2471

2550

7

الرَّجُمِ.

مِنَ الشَّيْطَنِ

بِاللَّهِ

أَعُوذُ

Jo mardood hai	Shaitaan se	Allah ki	Main Panaah mein aata hoon
Kya Shaitaan Allah ki Rahmat ke qareeb hai? Wo to mardood hai. Is liye رَجُمٌ ka matlab hai Mardood, Dhutkara huwa	منْ Se (Qur'an mein من taqreeban 3,000 baar aaya hai!) شَيَاطِينَ ki jama	اللهُ Allah	بِ Ki
Main panaah mein aata hoon Allah ki Shaitaan mardood se			

- Allah ta'aala saatwein aasman se upar Arsh par hai magar hamare bahot qareeb hai. Wo ye bhi jaanta hai ke hum kya soch rahe hain. Is liye Ta'awwuz ko is yaqeen ke saath padhiye ke Allah sun kar jawaab de raha hai.
- Shaitaan kaun hai? Hamara sab se bada aur badtareen dushman! Adam (AS) se lekar ab tak us ko karodon insanon ke bhatkane ka tajruba hai. Us ne to jannat mein Adam (AS) ko bhatkaya. Hum mein se koyi bhi Adam (AS) se behtar nahin ho sakta. Mazeed ye ke us ne Allah ke saamne kaha hai ke wo hum par daayein, bayein, upar, neeche goya har taraf se hamla karta rahe ga.
- Hum shaitaan ko na dekh sakte hain aur na maar sakte hain, na Islam ki daawat de sakte hain. Us ka ek hi elaj aur sab se taqatwar ilaaj hai: أَعُوذُ بِاللَّهِ kehna.
- Shaitaan ne Allah ki nafarmani ki aur dhutkara gaya yani Allah ki rahmat se door huwa. Wo Rajeem chahta hai ke hum bhi us ki baaton mein aa kar usi ki tarah ho jayein. Us ka kaam hum ko jahannam mein le jana hai. Is liye khud ko ghair mahfooz mahsoos kijiye ke aap shaitaan ke hamlon mein ghire huwe hain, is liye bheek ke andaz mein Allah se hifazat mangiye.
- Hum mein se har ek ke saath shaitaan laga huwa hai aur wo hum par musalsal hamle kar raha hai gar mein, office mein, bazaar mein, doston mein, mobile par, akele mein. Hum us se jang ki halat mein hain.
- Is jang ko hamesha yaad rakhte huwe pahli cheez apni hifazat ka khiyal rakhna hai. “Safety First”. Kamyaab insan ki ye pahli aadat hai. Hum Ta'awwuz aur Surat Al-Fatiha mein 12 aham aadatein (**habits**) seekhenge.

**Lesson
2a**
Surah Al Fatiha (Ayaat: 1-3)

Sabaq No 2 (a&b) ke khatam tak aap 27 naye alfaaz padhna seekh lenge Jo Qur'an mein **8,638** baar aaye hain!

Ta'aaruf : Surat Al-Fatiha Qur'an ki pahli mukammal surat hai. Ye itni aham hai ke hamein is ko har namaaz ki har rak'at mein padhne ka hukm diya gaya. Din mein hum kayi baar is surat ko apni farz aur nafl namaazon mein padhte hain.

115

57

39

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Raham karne wala hai.	Jo Bahot Meherbaan	Allah ke	Naam se
Is Tarah ke Arabi alfaaz mein tasalsul ka ishara hota hai jaise بھیل yaani Khoobsurat (us ko khoobsoorat nahin kah sakte jo kal badsoorat tha!)	Is Tarah ke Arabi alfaaz mein josh ka izhaar hota hai, jasise: غضبان : shadeed ghusse mein.	Allah: Allah ka zaati naam hai, Baqi naam Allah ki sifaat wale hain. Jaise: الرَّحْمَنُ، الرَّحِيمُ، الْغَفُورُ	اسم اے Naam Se
27 گریم: yaani Achche Akhlaaq wala Musalsal Raham Karne wala	Purjosh Raham karne wala		اسماء اسم Jaise الْأَسْمَاءُ الْخَيْلِيَّةُ
Allah ke naam se jo bahot meherbaan raham karne wala hai.			

- **Doosri Aadat:** Har kaam se pahle بسم الله (Bismillah) padhiye jaise khana, peena, sona, padhna, likhna wagairah. Apne andar etemaad aur yaqeen rakhiye ke Rahman wa Raheem aap ke saath hai. Wo zaroor aap ki madad karega.
- Hum Allah ki jitni sifaat par ghaur karenge aur un par yaqeen karenge utna hi بسم الله padhne ka asar ziyaadah hogा.
- yaani Pur josh Rahmat wala – رَحْمَنْ yaani musalsal raham karne wala - Allah Rahman bhi hai aur Raheem bhi yani Ramat ki mosladhaar baarish karne wala jo musalsal chalti rahti ho.
- Khushi ke mauqe par Allah ko mat bhooliye aur aazmaish ke mauqe par hamesha achcha guman rakhiye ke jis ne mujhe ab tak be hisab nematein di hain, us ne ye aazmaish meri apni bhalayi hi ke liye rakkhi hai.
- **Teesri Aadat:** Allah ke baare mein hamesha achcha guman (**Positive thinking about Allah**) rakhiye kyunke wo رَحْمَنْ hai. Be hisab rahmat wala hai yaani wo hamari har qism ki zaroorat ka muhabbat se khayal rakhta hai aur unko poora karta hai. Us ne ham ko paida kiya, aankh, kaan, dimagh, haath, pair diye. Maan, baap, rishedar, dost aur saathi diye. Zameen, asmaan, hawa, paani aur tarah tarah ke khanon ka intezaam kiya waghaira.
- Allah ke baare mein achcha guman rakhne ke kayi faaide hain. Masalan zindagi mein sukoon, khushi, Kaamyabi, sehhat, etminaan, behtar ta'alluqaat waghaira aur ye Maghrib ke mahaz **Positive thinking** (achcha guman) se kayi guna behtar hai.

الْعَلَمِينَ 2

رَبٌّ

الله

الْحَمْدُ

Tamam Jahanon ka	(jo) Rabb hai	Allah ke liye	Tamam Tareefein aur shukr
جاہن: Jahan عالمیں، عالم کی jama عالم جانے والے: Jaanne wala	Parwarish karne wala	لیے: Liye	حمد ke 2 maane: Tareef aur Shukr

Tamaam tareefein aur shukr Allah ke liye hai jo tamaam jahanon ka rabb hai.

- Hamd yaani tareef: Dil se us ki tareef kijiye. Masalan Aye Allah! Aap Raheem hain, zabardast Khaaliq hian, sab se bade hain, waghairah.
- Hamd yaani Shukr: Allah ke ehsanaat (in'aamaat) ko yaad karte huwe us ka shukr ada kijiye. Us ne aman diya, khana diya, Namaaz padhne ka mauqa diya, maangne ki tawfeeq di, waghairah.
- Wo “Rabb” hai yaani har har zaroorat ko poora karte huwe hamari parwarish karne wala. Tasawwur mein laaiye ke kis tarah wo har pal karodon makhlooqaat mein se har ek ki parwarish ka saamaan muhayya karta rahta hai.
- **Aadat No. 4:** Khoob ilm hasil kijiye aur kaayenaat mein ghaur kijiye taake Rabbil Alameen padhte huwe dil se Allah ki tareef nikle. Jitna aap is kayenaat par ghaur karenge yaani science, hisab aur taareekh padhenge to pata chalega ke Allah ne kitni zabardast kayenaat banayi hai! Phir dil se Allah ki tareef nikle gi.
- Ehtesaab: Hum kitni dafa dunya ki rangeeniyon se, logon aur shakhsiyaton se muta'assir hojate hain aur “الحمد لله” (Alhamdulillah) kahna bhool jate hain?
- **Aadat No. 5:** Allah ka shukr ada kijiye, khaate, peete, aate jaate, sote, uthte aur din mein mukhtalif mawaqe par nematon par.

الرَّحِيمٌ 3

الرَّحْمَنُ

Raham Karne wala hai	Bahot Meharban
Bahot meherbaan, raham karne wala hai.	

- Rahmat ka matlab hai muhabbat ke saath kisi ka khoob khayal rakhna aur zarooraton ko poora karna. Dekhiye Allah kis tarah hum par musalsal raham kar raha hai. sirf ek misaal lijiye. Mosamon ko laane ke liye Allah is zameen ko sooraj ke atraaf ek second me taqreeban **20KM** ki raftaar se ghuma raha hai. Magar hum ko zara sa bhi dhachka nahin lagta. Warna zalzalon se ye saari zameen toot foot jati.
- Allah ke rasool ﷺ ne farmaya: jo raham nahin karta us par raham nahin kiya jata. Aaj is waqt yaa is namaaz ke baad jis mein aap ne ye padha, doosron par raham kijiye, yaani un ka muhabbat ke sath khyal rakhiye. Ye huyi aadat No 6.

**Lesson
3a**

Surah Al Fatiha (Ayaat: 4-5)

Sabaq No. 3 (a&b) ke khatam tak
Aap 33 naye Alfaaz Padhna seekh
lenga jo Qur'an mein 12,089 baar
aaye hain.

92

405

3

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ ﴿٤﴾ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٥﴾

الدِّينِ
4

يَوْمٌ

مُلِكٌ

Badla ke	Din ka	Malik Hai
2: ke 2 matlab hain: 1:Badla 2: Zindagi ka nizaam (Deene Islam)	يَوْمُ الْجُنُفَةِ، يَوْمُ الْقِيَمَةِ يَوْمٌ كِي جَامَ أَيَّامٌ	ملِكٌ: Maalik ملك:Farishta jaise Malakul maut

Badle ke din ka maalik hai.

- Deen ke do maani hain: (1) Badla, yaani Achche kaam ka Achcha aur Bure kaam ka Bura badla,
(2) Zindagi guzaarne ka Tareeqa jaise Islam.
- Jab Qiyamat Aayegi us waqt tamaam duniya ka Malik koyi nahin hoga sirf Allah hi sab ka Malik (Owner) hoga aur usi ki hukoomat hogi. Aur wohi sab ke darmiyan insaaf karega.
- Us din kisi ko baat karne ki ijazat nahin hogi Haan sirf wohi sifarish karega jis ko Allah ne ijazat di ho.
- Qiyamat ka din bada hi bhayanak din hoga ke Aadmi apne bete, apni beewi, bahan, bhai, baap aur maan ko dekh kar bhaagega aur bas us din har eik ko apni hi fikr hogi.
- Is aayat ko padhte huwe ye ummeed rakhni chaahiye ke Allah Qiyamat ke din hum par Raham karke hamari achhaiyon ka achha badla dega aur ye dar bhi hona chaahiye ke kahan Allah ki taraf se hamen saza na mil jaye.
- Allah ne baghair pooche hamen musalman banaaya, sirf apni rahmat se, ab hum us se maafi ka aur jannat ka sawal karte hain to umeed hai ke wo zaroor qabool karega.
- **Aadat No. 7:** Aakhirat ko samne rakhte huwe har din ka plan banaiye. Maut, qabr, hashr aur faisle ki ghadi ko yaad rakhniye, namaaz waqt par padhiye. Qur'an wa Azkar ko mat bhooliye, Sehhat ka khayal rakkhiye, aankh kaan, zaban, haath, pair ko gunaahon mein estemal mat kijiye, apni zindagi, jawani, paisa aur ilm ka sahih estemal kijiye.

1

24

نَسْتَعِينُ
5

وَإِيَّاكَ

نَعْبُدُ

إِيَّاكَ

Hum madad chaahte hain	Aur sirf Tujh hi se			Hum ibaadat karte hain	Sirf teri hi
Urdu ke Alfaaz: استغاث، اعانت، عول، تعاون، معاون۔۔۔	ک	إِيَّاكَ	ز	عِبَادَةٌ: Ibaadat عَبْدٌ: Ibaadat karne wala مُغْبَرٌ: Jis ki ibaadat ki jaye	إِيَّاكَ
	Teri	Sirf, hi	Aur		إِيَّاكَ ka yahan is jumle mein matlab hoga "Sirf".

Hum sirf teri hi ibaadat karte hain, aur sirf tujh hi se madad chaahte hain.

- Allah ne hamen paida kiya taake hum us ki bandgi karen yani ibaadat karen jaisa ke Qur'an mein Allah Ta'la fermata hai: "Main ne jinnon aur insaanon ko apni hi ibaadat ke liye paida kiya hai". (Surah Az-Zaariyat:56)
- Ibaadat: Allah ke Hukm par chalna aur us ki nafarmaani se bachna hai. Allah ko ek jaanna, Namaaz padhna, Roza rakhna, Zakaat dena, Hajj karna, Allah ke deen ki taraf bulana, Ilm hasil karna, Halaal kamaana aur doosron ki khidmat karna wagairah, ye sab Ibaadat hai. In mein Namaaz ki badi ahmiyat hai, jis ko jan boojh kar chodne wala kafir ban jata hai aur wo Deen ke aham sutoon ko gira deta hai.

- Teri ibaadat ke liye bhi teri madad chaahiye. Aisi ibaadat karne ke liye jo tujhe pasand aajaye.
- **Aadat No. 8:** Har kaam mein ibaadat ki niyat ho. Dar-Asal insaan jab tak Allah ki sahil tariqe se ibaadat nahin karta usko sukoon nahin mil saktा. Yani usko kamyaabi nahin mil sakti aur agar dunya mein kuch mil bhi jaye to sukoon nahin mil saktा.
- Hum itne kamzor hain ke Allah ki madad ke baghair apni piyas tak nahin bujha sakte to Allah ki ibaadat Allah ki madad ke baghair kaise kar sakte hain? Is liye is ehsas ke saath ye aayat padhiye ki Aye Allah! Is namaaz ko aur is ke baad har kaam ko karne mein teri madad chaahiye. Har mushkil aur pareshaani ke waqt bhi teri hi madad chaahiye.
- Log bilkul pasand nahin karte ke aap un se koyi cheez maangein. Magar Allah baar baar mangne walon se muhabbat karta hai Muhammad ﷺ ne farmaya: Dua hi ibaadat hai.
- **Aadat No. 9:** Har kaam mein Allah ki madad maangna! Kis tarah? Jaisa ke Allah ke Nabi ﷺ ne aur nabiyon ne maanga! Yani Dua'yein seekhna.

Eik Aham Mashwarah:

- Surah Fatiha padhte huwe is Hadeeth ko yaad rakhiye! Hadeeth ki kitaab Sahih Muslim mein Hazrat Abu Hurairah Razi Allah Anhu se riwayat hai ke Rasoolullah ﷺ ne farmaya: Allah ta'ala fermata hai, Main ne namaaz apne aur apne bande ke darmiyaan taqseem karli hai. Aadhi meri hai aur aadhi mere bande ki. Aur mere bande ko main wo deta hoon jo wo mujh se maange. Jab banda kata hai الحمد لله ربِّ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ to Allah ta'ala farmata hai: "حَمْدُنِي عَبْدِي" yani mere bande ne meri tareef ki, jab kahta hai إِلَهُكَ تَعْبُدُ وَإِلَهُكَ تَسْتَغْفِرُ to Allah ta'ala farmata hai: "أَنْتَ عَلَيَّ عَبْدِي" yani mere bande ne meri sana ki, jab kahta hai إِلَهُكَ تَعْبُدُ وَإِلَهُكَ تَسْتَغْفِرُ to Allah ta'ala farmata hai: "مَجَدَنِي عَبْدِي" yani mere bande ne meri buzurgi bayaan ki, aur jab kahta hai إِلَهُكَ تَعْبُدُ وَإِلَهُكَ تَسْتَغْفِرُ to Allah ta'ala farmata hai: ye mere aur mere bande ke darmiyaan hai aur wo jo kuch mujh se maange ga main use doonga, aur jab kahta hai صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ المُفْسُدِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالَّةِ to Allah ta'ala kahta hai: Ye mere bande ke liye hai, who jo kuch mange ga sab kuch use mile ga. (Muslim: 878).

**Lesson
4a**
Surah Al Fatiha (Ayaat: 6-7)

Sabaq No. 4 (a&b) ke kahtam tak
Aap 44 naye alfaaz padhna seekh
lenge jo Quran mein 15,387 baar
aaye hain!

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

37

45

إِهْدِنَا

الصِّرَاطُ

المُسْتَقِيمُ

Seedhe	Raaste ki	Hamen Hidaayat de	
Seedha <small>خط مستقيم: Seedhi Line</small>	الآن: wo khas.The <small>الصراط: wo khas Raasta</small>	نا	إِهْدِنَا
Hamen seedhe raaste ki hidaayat de.			

- “Seedhe Raaste ki hidaayat de” yani zindagi ke har kaam mein seedha raasta dikha de aur us par chalne ki tawfeeq de.
- Musalman hona hidaayat ka pahla qadam hai. Ab hum ko namaaz padhte waqt, namaaz ke baad, kaam ke dauran, ghar mein, office mein, class mein, doston se baat karte huwe, bazar mein, shaitaan ke waswason ke waqt. Kisi ki taraf dekhte waqt goya har waqt hum ko hidaayat ki zaroorat hai. Is liye hamesha Allah ki hidaayat mangte rahna chaahiye.
- Hidaayat kahan milti hai? Qur'an ko samajh kar padhne mein aur Allah ke Rasool ﷺ ki taaleemaaat mein. Is liye hamen Qur'an ko bhi samajhna chaahiye aur aHadeeth ko bhi.
- Har namaaz mein Jo bhi Qur'an padha jata hai wo us waqt aur us din ke liye hidaayat ka tohfa hai Allah ki taraf se! Agar main us ko sun kar samajhne ki koshish na karoun to kya main hidaayat ka intazaar aur hidaayat ki qadar karta hoon? Is liye hamen Qur'an ko samajhna zaroori hai balke emergency hai, is liye ke har namaaz mein us ko samajhna meri hidaayat ko hasil karne mein zaroori hai!
- Allah Ta'aala hum ko Qur'an, Hadeeth aur mukhtalif nishaniyon ke zarye hidaayat deta rahega agar hum apne imaan ko taza rakkhein. Kis tarah? Namaaz aur deegar ibaadaat ka ehtemam karein, Qur'an Hadeeth wa seerat ka mutaala karte rahein, achhe logon ke saath rahein aur shirk bid'at aur bure khayalaat aur kamon se bachne ki koshish karte rahein.
- **Aadat No.10:** Har kaam mein Allah se hidaayat (Sahih Raasta ma'loom karna aur us par chalne ki tawfeeq) talab karna.

216

5

1080

عَلَيْهِمْ

أَنْعَمْتَ

الَّذِينَ

صِرَاطٍ

un par	Too ne in'aam kiya	un logon ka	Raasta
ونم	على		صِرَاطٌ: Raasta
un	par	In'aam, nemat	Pichli aayat hi mein ye lafz aaya hai.
Un logon ka raasta jin too ne in'aam kiya.			

- Allah ta'aala ne Ambiya, Siddiqueen, Shohada, aur Saliheen par in'aam kiya. Aaiye un ke raaste ko maaloom karte hain taake hum ye dua samajh kar maange.
- Ambiya ka raasta kya tha? Is waqt hum sirf Muhammad ﷺ ki misaal lete hain. Aap ne chaar aham kaam kiye.
 - (1) Amal: Dil ke aamal jaise eemaan, Ikhlaas, Allah se mohabbat, Usi ka dar , Usi par tawakkal yani bharosa wagairah- baqiya aamal jaise namaaz, roza, zakat, sadqaat, logon se achha sulook waghairah.
 - (2) Daawat: Sari zindagi Islam ki daawat dete rahe.

(3) Tazkiya yani paaki: Logon ke aqeede aur aamal aur akhlaaq aur mu'aashre ko ghalat cheezon se pak kiya aur achhi cheezon ko rayej kiya. Qur'an in ki misaalon se bhara huwa hai.

(4) Neki ka hukm diya aur burai se roka – khandano mein, mu'aashre mein. Society main Allah ke ahkaam par amal karwaya.

- Yani in'aam paane ke liye hamen in kaamon ko karne ki koshish karni hogi: Imaan lana, amal karna, is kaam ki daawat dena, apni aur sathiyon ki zindagi ko ghalat cheezon se saaf karne ki koshish karna, aur achhi aadaton ko badhana, aur jahan tak ho sake neki ka hukm dena aur burai se rokna.
- **Aadat No. 11:** Hamesha achhe model (namoone, misalein) ke tareeqe par chalna – unke baare mein padhna, unko samne rakh kar apne amal ko check karna, unke jaisa amal karne ka plan banaana aur us par amal ki koshish karna!

14

1687

1

147

الصَّالِّينَ
7

وَلَا

عَلَيْهِمْ

الْمَغْضُوبُ

غَيْرٌ

Jo Gumrah huwe	Aur Na		Un par		Ghazab kiya gaya	Na
مان: <small>ضَانٌ</small> Gumraah hone wala ضَائِنٌ ki Jama ضَائِنٌ	لَا	وَ	هُمْ	عَلَىٰ	Is lafz ki tarkeeb "مظُلوم" Jaisi hai مظُلوم: Jis par Zulm kiya gaya مغضوب: Ghazab kiya gaya	Nahi, Us ke elawa
Usi Maadde ka urdu lafz: ضلاں	Na	Aur	un	par		

Na un ka jin par ghazab kiya gaya, aur na un ka jo gumaraah huye.

Pahla Group

- **الْمَغْضُوبُ عَلَيْهِمْ:** Allah aise logon Par gussa huwa, jo jante the magar amal nahn karte they. Sochiye Allah agar kisi se naaraaz ho jaye to uska kitna bura haal hoga dunya mein bhi aur aakhirat mein bhi. Allah hum ko un se bachaye.
- Hum aksar kisi Hero ya leader ki tarah rahna chaahte hain is liye un ki tarah baat karne, kapde pahanne ya chal chalne ki koshish karte hain. Dekh lijiye ke kya wo log Qur'an wa Hadeeth par chalne ki koshish karte hain?

Doosra Group

- **الصَّالِّينَ:** Jo jaante hi nahn aur sahih baat jaane baghair amal karte hain. Parwah nahn karte ke wo dunya mein kyun aaye hain? Aur zindagi ka kya maqsad hai? Sahih ilm hasil karne ki unko koyi fikr nahn hoti aur na wo us ke liye waqt nikalte hain.
- Kahein aisa na ho ke Qur'an hamare ghar mein ho aur hum bhatakte phirein. Kya hum is liye Qur'an se door hain ke hamen Arabi zaban nahn aati? To Allah se dua kijiye ke wo hamen Qur'an ko seekhna asaan karde. Is ke liye plan banaiye aur waqt nikaliye!
- Aye Allah! Hamen sahih baat par amal karne ki tawfeeq de aur na maaloom ho to us ka ilm hasil karne ki tawfeeq de.
- **Aadat No. 12:** Bure Model (namune, Misaalein) se door bhaagna aur dua karna ke Allah un ki pairwi se bachaye.

**Lesson
5a**
Azaan

Sabaq 5(a&b) ke khatam tak Aap
57 naye alfaaz seekh lenge jo
Qur'an me 19,471 baar aaye hain!

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ

Allah sab se bada hai Allah sab se bada hai	Allah sab se bada hai Allah sab se bada hai
--	--

- بَدَأَ (Bada) ٌكَبِيرٌ (Sab se bda) ٌكَبِيرٌ (Sab se bda)²³
- صَغِيرٌ (Chhota) أَصْغَرُ (Sab se chhota)
- حَسْنٌ (Behtar) أَحْسَنُ (Sab se behtar)
- كَبِيرٌ (Ziyaadah) ٌكَبِيرٌ (Sab se ziyaadah)⁶³
- Allah ka muqabla kisi se nahin kiya jasakta! kyunke har cheez usi ki banayi hui hai.
- Allah Ta'aala quwwat, Izzat, shaan wa showkat, aur har achchi sifaat me sab se bada hai.
- Aap Allah ke baare mein jitna ziyaadah ilm haasil karenge, utna hi dil se aur tareef se kah sakenge ke Aye Allah! Aap kitne bade hain, kitne azeem-ush-shaan hain! Aap ka yaqeen badhta jaayega ke Allah us se bahot bada hai jitna aap samajh rahe hain.
- Fajr ki azaan sun kar agar main sota rahoон to main ne kis ko bda mana? kis ki baat suni? Allah ki ya nafs ki?
- Dua: Aye Allah mujh ko tujhe apni zindagi me bda man'ne ki tawfeeq de, yani nafs, khandan ya logon ke bajaaye teri baaton ko manne aur amal karne ki taufeeq de. Dua ke saath hi guzre huwe kal ka ehtesaab aur aane wale kal ka plan hona chaahiye!

(2 baar) إِلَّا إِلَهٌ

إِلَهٌ

لَا

أَنْ

أَشْهَدُ

571

1

Siwaye Allah ke	koyi ma'bood	nahin hai	ke	Main gawahi deta houn
﴿إِلَّا﴾: Siwaye. magar		لمْ: Nahin (did not) لنْ: Hargiz nahin (will not)		Shahadat, shaheed, aini shahid

Main gawahi deta hoon ke koyi ma'bood nahin hai siwaaye Allah ke.

﴿Ke 3 aham maani ye hain: (1) Jis ki pooja wa parastish ki jaye (2) Zarooraton ko poora karne wala (3) Jis ka hukm maana jaye aur itaa'at ki jaye. In teenon mane me Allah ke siwa koyi ﴿إِلَهٌ﴾ (mabood) nahi,

Main shahaadat deta hoon yaani meri baatein aur mera amal (ghar me ya bazar, office me ya bazaar me) ye bata raha hai ke main:

- Allah se sab se ziyaadah muhabbat karta hoon. Usi ko khaliq, Maalik, Rabb manta hoon, saari kayenaat ka hakim maanta hoon, usi ki ibaadat aur itaa'at karta hoon, usi se madad mangta hoon, usi par bharosa karta houn.
- Zindagi ke har pahloo mein uske qanoon par chalta hoon (na ke apni marzi par aur na apni khwahishat par)
- Qur'an mein Allah ne farmaya hai ke hum ko logon par Islam ki shahaadat dena hai, yaani ye bataana hai ke Islam kiya hai, Muhammad ﷺ kaun hain? Ye bahot aham kaam hai, is liye har azaan, har iqamat aur har tashahhud (yaani At-tahiyyat lillah... mein) hum ko ye kaam yad dilaaya jaata hai. Afsoos ke itni baar yaad dilane ke bawajood hum musalman is kaam se bahot door hain. Aaiye dua karein ke Allah hamen is par amal ki tawfeeq de.

332

رسُولُ اللَّهِ
(2 baar)

4

مُحَمَّدًا

359

أَنْ

أَشْهَدُ

Allah ke Rasool hain..	Muhammad ﷺ	ke	Main gawahi deta hun
Rasool ki jama رُشْلَ	Lafz مُحَمَّدٌ Ke ma'ne: Jis ki khoob tareef ki gayi ho		
Main gawahi deta hun ke Muhammad ﷺ Allah ke rasool hain.			

Main shahaadat (gawahi) deta hoon yaani meri baatein aur mera amal (ghar mein ya bazar mein) ye bata raha hai ke main:

- Allah aur us ke rasool ﷺ se sab se ziyaadah muhabbat karta hoon.
- Aap ﷺ ki laayi huiy taaleemaaat ko bila choon wa chara manta hoon, Qur'an aur Aap ﷺ ki sunnat ko haqq wa baatil ki kasauti manta hoon.
- Aap ﷺ ki itaa'at ke liye mujhe doosri koyi daleel ki zaroorat nahin. Jo Aap ﷺ ne pasand kiya wohi meri pasand hai.

83

الفَلَاحُ
(2 baar)

حَيَّ عَلَىٰ

الصَّلَاةُ
(2 baar)

حَيَّ عَلَىٰ

Kaamyaabi ki	Aao taraf	Namaaz ki	Aao taraf
Aao namaaz ki taraf, Aao kaamyaabi ki taraf.			

- Ye nahin kaha ke "jahan ho wahan namaaz padh lo" balke "namaaz ki taraf aao" kaha. yani apne tamaam kamon ko chhod do aur masjid mein aa jao.
- Namaaz ko aaoge to har qism ki falah milegi aur falaah ka raasta bhi. Namaaz ko Masjid mein aa kar padhne se chand faaide ye hain:
 - Dil aur dimagh ko faaide: Namaaz kaamil zikr hai, Allah ke zikr se sukoon milega. Namaaz mein Qur'an per ghaur karoge to hidaayat mein, imaan mein, aql wo hikmat mein izaafa hogा. Aakhirat par ghaur karne se dil aur dimaagh ko dunyawi fikron se azaadi milegi.
 - Jismaani faaide: wuzu ke zarye safaa yi, jism ke liye warzish jaise namaaz ke liye aana jaana, uthna, jhukna, sajda karna, baithna waghaira.
 - Waqt ki paabandi ki aadat banegi masalan sahih waqt par sona aur uthna, namaazon ke hisaab se apne kaamon ka plan banana waghairah.
 - Ijtemai faaide: Rozaana doston, padosiyon aur rishtedaron se mulaqaat hogi, un ki khushi wa ghami ki khabrein milti rahengi aur waqt zaroorat hum un ki madad kar sakenge. Ta'alluqaat mazboot honge, mu'aashara behtar banega waghairah.
 - Sab se aham faaida: Aakhirat mein hamesha hamesha ke liye falaah naseeb hogi.

Ye falaah ki tazkeer is liye bhi ke insaan namaaz ko nahin aata ye samajh kar ke mere falaah ka kaam ruk jaayega, us naadaan shakhs ki tarah jo kisi cheez ki talaash mein ulti simt bhaage.

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ.

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ

Koyi Maabood nahin siwaye Allah ke	Allah sab se bada hai, Allah sab se bada hai.
------------------------------------	---

- Aakhir me wahi kalimat jin se azaan shuru huiy, magar yahan goya is baat ka elaan hai ke us ki badayi ko maante huwe aa jao. Agar na maano to bhi Allah apni jagah bada hai, tumhare aane ya na aane se us ki badaayi par koyi asar nahin padta. Na aakar tum apna hi nuqsaan kar baitho ge, jab ke us ki pukar par labbaik kehne se tum hi duniya wa aakhirat ki falah pa jaoge.

**Lesson
6a**
**Fajr ki Azaan, Iqaamat
Aur Wuzoo ki Dua**

Sabaq 6 (a&b) ke khatam tak Aap
63 naye alfaaz seekh lenge jo
Qur'an me 23,267 baar aaye hain!

Fajr ki Azan mein zaayed alfaaz: حَتَّىٰ الْفَلَاحِ ke baad do martaba ye alfaaz bhi kahe jayein:

3

مِنَ النُّورِ

خَيْرٌ

الصَّلَاةُ

(Abu Dawood:501) Neend se.	Behtar hai	Namaaz
Namaaz neend se behtar hai		

- Neend maut ke barabar hai aur Namaaz asli zindagi hai! Namaaz Allah ki pukar hai aur neend hamare nafs ki pukar. Neend jism ke liye raahat hai aur namaaz rooh ke liye raahat. Magar yaad rahe ke subah Fajr ke waqt sona jism ke liye raahat nahin balke nuqsandeh hai. Aksar dil wa dimagh par beemari ka hamla subah ke waqt hi mein hota hai! Subah ke waqt jo fiza mein taazgi hoti hai wo jism ke liye behtaren dawa hai.

Iqamat ke alfaaz: Jab namaaz ke lie Iqamat kahi jaye to azaan ke kalimat dohraye jayein lekin ke baad (yaqeenan namaaz khadi ho gayi) 2 baar kaha jaye. Azan is baat ka elaan hai ke log namaaz ke liye masjid mein aayein. Iqamat un logon ke liye namaaz ke shuru hone ka elaan hai jo masjid mein aa chuke hon aur namaaz ka intezar kar rahe hon.

406

قَامَتِ الصَّلَاةُ.

قد

Khadi ho gayi Namaaz	Albatta (already)
Albatta (already) namaaz Khadi ho gayi.	

Wuzu ke azkaar: Wuzoo shuru karne ki dua بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ hai aur wuzu ke baad ki dua neeche di ja rahi hai.

Wuzu ke baad ki dua ki fazeelat: Allah ke Rasool ﷺ ne farmaya: Tum mein se jo koyi bhi dhiyan se wuzu kare aur phir ye dua padhe to jannat ke aathon darwaze us ke liye khol diye jaate hain, wo jis se chaahae daakhil ho jaye. (Thirmidhi)

اللَّهُ أَكْبَرُ إِلَهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ أَنْ

Allah ke	siwaye	Koyi Ma'bood	nahin hai	ki	Main gawahi deta houn
	Siwaye, magar		يَا: nahi, بَلْ: nahi, kya?, jo		Shahaadat, shaheed, Aini shahid

Main gawahi deta hoon ki koyi (haqeeqi) ma'bood nahin siwaaye Allah ke.

- Is ki tashreeh Azan ke sabaq mein guzar chuki hai.
- Maut ko yaad rakhiye. Rasool ﷺ ne farmaya: Jis ka aakhri kalima لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَا hoga wo jannat mein daakhil hoga. (**Abu Dawood**),

Aur ek Hadith mein hai: Qareeb Al-Marg shakhs ko "لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَا" ki talqueen karo. (Muslim)

- Ek emergency Doctor jo ke ek Arab mulk mein service kar raha tha, us ne bataaya ke apni service ke dawran us ne kuch logon ko apne saamne marte dekha un mein se sirf ek ya do logon ne kalima padha.
- Agar Allah ka zikr zaban par rahega to marte waqt bhi kalima naseeb hoga.

لَهُ

لَا شَرِيكَ

وَحْدَةٌ

Us ka	Nahin koyi shareek	Wo akela hai
لَهُ: uska, uske liye	شَرِيكَ، شُرَكَاءُ، شِرْكَ، شُشْرِيكَ	واحد، أحد، تَوْحِيدٌ
Wo akela hai, us ka koyi shareek nahin		

- Yahan Allah ki wahdaniyat ka phir se doosre alfaaz me iqrar (kul 3 baar) aur shirk se mukammal bezari ka elaan hai warna nijaat hi mushkil, kyunke Allah shirk ko hargiz mu'af nahin karega, is liye shirk ki khatarnaki ko zehan me rakhte huwe padhiye.

وَرَسُولُهُ

عَبْدُهُ

مُحَمَّدًا

أَنَّ

وَأَشْهَدُ

Aur uske Rasool hain.	Uske bande	Muhammad ﷺ	ki	Aur main gawahi deta hoon
هُوَ رَسُولُنَا وَزَوْلُنَا uske Paighamber aur Uske Bandah	عَبْدُهُ وَعَبْدُهُ عبد: عَبْدٌ khoob tareef kiya huwa	مُحَمَّدٌ مُّصَدَّقٌ Muhammad: مُحَمَّدٌ kholoob tareef kiya huwa	أَنَّ أَنَّ An, An Ki, Beshak	Shahadat, Shaheed
Aur main gawahi deta hoon ki Muhammad ﷺ us ke bande aur us ke rasool hain.				

- Azan ke sabaq mein is ki tashreeh guzar chuki hai. Yahan par عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ke alfaaz ziyaadah hain, pichhli ummaton ne nek logon ko un ke zabardast karnamon ki wajah se un ko khuda ka beta ya khudayi mein shareek bana diya, Allah Ta'aala ne Muhammad ﷺ ke haqiqi martabe ko bayaan farma kar aur us par har momin se rozaana shahadat dilwa kar is ummat me shirk ke darwaaze ko band kiya hai.
- Hum sab ko Allah ne banaya hai aur is duniya ki har cheez ko bhi, is liye hum ko Allah ka sachcha banda ban kar rehna chaahiye, Muhammad ﷺ Allah ke sab se behtareen bande hain aur wo hamare Rasool hain, is liye hamare liye Uswa'ye Hasana (behtareen namoona) hain.

مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ

وَاجْعَلْنِي

مِنَ التَّوَابِينَ

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي

paak saaf rahne walon (mein) se	Aur bana de mujhe	Khoob tawba karne walon (mein) se	Bana de mujhe	Aye Allah!
مُنْظَهُونَ، مُنْظَهُرِينَ: مُنْظَهُرٌ (Jama) ظَاهِرٌ، ظَاهِرٌ، ظَاهِرٌ	نَبِيٌّ إِنْجَلْيَسٌ وَ Mujhe Bana de Aur	نَابٌ: Palta تَابٍ: Palatne wala تَوَّابٌ: Baar Baar Palatne wala	نَبِيٌّ إِنْجَلْيَسٌ mujhe Bana de إِنْجَلْيَسٌ: إنْجَلْيَسٌ ke wazan par	
Aye Allah! Bana de mujhe khoob tauba karne walon mein se, aur bana de mujhe paak saaf rahne walon mein se.				

- Insaan baar baar galtiyen karta hai, nahin karne ke kaam karta hai, ya karne ke kaam sahibh taur se nahin karta, is liye shadeed zaroorat hai ke wo baar baar tauba kare.
- Taubah ki sharayet ye hain ke insaan ghalat kaam karne se ruk jaye, ghalti per sharmindagi ho, Aaindah na karne ka iradah karey aur jin ka haq mara hai unko wo haq lauta de.
- Paaki se muraad libaas aur makaan ki paaki, aqeeda aur khayalaat ki paaki, balki har qism ki paaki naseeb kar.

**Lesson
7a**

Rukoo, Rukoo ke baad Aur Sajde ki duaayein

Sabaq No. 7(2&b) ke khatam tak
Aap 80 naye alfaaz Padhna seekh
lenge jo Qur'an mein 26,082 baar
aaye hain!

*** Rukoo ke Azkaar ***

107

41

الْعَظِيمُ.

رَبِّي

شَهْدَنَ

Azmat waala.	Mera Rabb	Paak hai
الْأَنْظَمْ: Azmat waala Badayi waala, jis ko Aajiz na kiya jasake	Mere jism ke har zarre ko paalne waala	Har aib aur burayi se paak
Mera rabb paak hai, bahot azmat wala hai.		

Is zikr mein 4 batein hain unko Tasawwur aur ehsas ke saath padhiye:

1. Mera Rabb paak hai har aib aur kami se. Wo zalim nahi, Naa-insaafi karne waala nahi,
Be-maqsad cheezon ko paida karne waala nahi, Usko na thakan aati hai na neend, wo kamzor nahi, us ko kisi ka Khauf nahin. Us ke hukm mein koyi kharabi nahin. Meri zindagi mein jo imtehan waale halaat hain, un per mujh ko koyi shikayat nahin.
2. Wo Rabb hai. Hamari her tarah se hifazat karta hai aur parwarish karta hai. Her cheez ka khayal rakhta hai. Wo hamare karodon khalyon ko control karta hai aur hamare jism ke araben khalyon mein jo harare harkat karte rahte hain baghair kisi tawanayi ki madad ke. Wo hamen pal pal oxygen ke zarye giza khila raha hai, sirf khana hi nahin. Hamare khoon ka nizam, hazme ka nizam, waghairah sab kuch chala raha hai.
3. Wo mera Rabb hai, mere zarre zarre ki parwarish karne waala hai. Is pahlloo ko apnaiyat se kahna hai. Masalan jab ek maan ya baap apne bachche ke samne doosron se kahte hain: "Mera beta bahot achha hai" to is baat mein piyar jhalakta hai.
4. Wo Azeem hai yaani aisi badayi waala ki jis ko koyi jhuka na sake, koyi us per dabao na dal sake.

حَمْدَةٌ.

لِمَنْ

سَمِعَ اللَّهُ

Tareef ki us ki	Us ki jis ne	Sun li Allah ne
Sun li Allah ne us ki jis ne us ki tareef ki		

- Allah to sab ki sunta hai, yahaan Hamd karne waale ke liye sunne ka matlab hai ke yaani us ki dua ko qubool karta hai, is liye hum ko poore shauq se us ki hamd karna chaahiye. (رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ)
- Allah Ta'aala hamare hamd kanre ke mohtaaaj nahi, hamare hamd karne se us ko koyi faaidah nahin pohunchta aur nahin karne se us ka koyi nuqsan nahin hota, hamd karne ka pura faaidah ham hi ko milta hai.

الْحَمْدُ.

وَلَكَ

رَبَّنَا

har qism ki tareef hai	tere hi liye	Aye hamare Rabb
Ai hamare rabb tere liye har qism ki tareef hai		

- رَبَّنَا kahte huwe is lafz ke maane ko zehan mein laayein to khud bakhud hamare dil se Allah ki tareef aur us ka Shukr niklega. Hamd ke yehi maane hain (tareef aur Shukr).
- Poore dil se, kabhi shukr ke jazbe se bharpoor, aur kabhi tareef ke jazbaat ke saath Hamd kijiye.

Rukoo ka ek aur Zikr: Rasool ﷺ jab Rukoo se sar uthaate to kahte:

(Tirmidhi) "سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، وَبَتَأَ وَلَكَ الْحَمْدُ مِنْ السَّمَاوَاتِ وَمِنْ الْأَرْضِ وَمِنْهُمَا وَمِنْهُمَا شَيْءٌ بَعْدُ"

Naye alfaaz ka tarjuma neeché diya gaya hai:

266

461

310

1

بَيْنَهُمَا	وَمِنْهُمَا	وَمِنْهُمَا	مِنْهُمَا
Un ke darmiyaan hain	Aur bhar kar jo	Aur zameen ke bharne ke (barabar)	Aasmanon ke bharne (ke barabar)
Aasmanon aur zameen ke barabar aur jo kuch in donon ke darmiyan hai us ke barabar			

198

283

3

بَعْدُ	مِنْ شَيْءٍ	شِئْتَ	مَا	وَمِنْهُ
Us ke baad.	Kisi cheez mein se	Tu chaahe	Wo tamam (cheezein) jo	Aur bhar kar
Aur us ke baad jo kuch tu chaahe us ke barabar.				

- Is zikr ke alfaaz bahot hi zabardast hain. Allah ke Rasool ﷺ ki zindagi ko dekhiye jis mein aap musalsal aazmaishon se guzarte rahe, Allah ki raah mein behad sataye gaye, aur aap ko do waqt (ek ke baad doosre waqt ka) khana pet bhar kar nahin mila! Aur doosri taraf is zikr ke alfaaz ko dekhiye jis mein aap ne Allah ke shukr aur tareef ke liye aise alfaaz istemaal kiye hain jin ke qareeb bhi koyi insaani kalaam pahunch hi nahin sakte!
- Jadeed tahqeeqat ke mutabiq agar is dunya mein kamyaab aur khushgawar zindagi guzaarna hai to insaan ko shukr (gratitude) se bharpoor khayalaat rakhne honge. Ek ghair muslim professor ne ye mashwara diya ke rozaana raat ko sote waqt har cheez ka shukr ada karte huwe aap apne jism ko shukr ke paani se bhariye! Goya aap ka jism ka zarrah zarrah shukr mein tair raha hai!
- Ab Rasool ﷺ ke is azeem-ush-shaan zikr ko dekhiye jis mein aap saare aasman, sari zameen aur sab kuch shukr se bhar dena chaahte hain! Balke aakhri jumla to aap ke shukr ke jazbaat ki azeem sateh ko bayaan karta hai. Aap kahte ke Aye Allah! "(zameen wa aasmanon ke baad) jo tu chaahe wo bhi bhar kar" goya aap kah rahe hain ke Aye Allah agar zameen wo aasamno se badh kar mujhe koyi cheez maloom hoti jo aap ko pasand ho to main us ke bhi bharne ke barabar aap ka shukr ada karta! Wallahu Aalam.
- Aap ﷺ ne jo shukr ke jazbaat (gratitude) ko paida karne ki is zikr mein taaleem aur tareeqa diya hai us ki dhool tak bhi aaj ke "Kaamyaabi ke Guru (success trainers)" pahunch nahin sakte.

*** Sajdah ke Azkaar ***

الْأَعْلَى.	رَبِّي	سُبْحَنَ
Sab se Buland	Mera Rabb	Paak hai
Mera rabb paak hai jo sab se buland hai.		

¹¹ أَعْلَى, الأَعْلَى (Buland) (sab se buland)

Sajde ki halat: Mukammal supurdgi ki hai, is mein bhi chaar baatein hain, un ko tasawwur aur ehsaas ke saath padhiye: (1) Allah ki paaki, (2) Us ka Rab hona (3) Apnaiyat se ke wo mera Rabb hai. (4) Us ki Bulandi - Pahle teen ka zikr شَبَخَانَ رَبِّيُّ الْعَظِيمِ mein aa chuka hai.

- Yaani sab se uncha, sab se buland – Mai neeche apna sar zameen per rakkhe huwe aur Allah Arsh per sab se uper. Ye bande ki schhi position hai, Bandah Allah ke sab se qareeb sajde mein hota hai.

Tasbeeh ka paigham: Jadeed tahqeeqaat ke mutabiq agar is dunya mein kaamyab aur khushgawar zindagi guzaarna hai to insaan ke andar do aham cheezein honi chaahiye: Musbat rawayya (**positive attitude**) aur shukr (**gratitude**). uper shukr ka zikr aa chuka hai. Hamari namaaz ki har rak'at ka qiyam لَهُ الْحَمْدُ لِلّٰهِ se shuru hota hai aur khatam رَبُّكَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ per! Ab aaiye tasbeeh per:

- Hum har rak'at mein 9 baar tasbeeh yaani rozaana 200 se bhi ziyaadah baar tasbeeh padhte hain! Namaaz mein sabse ziyaadah zikr yehi hai (سبحان ربي). Yaad rakhiye, Allah ta'aala jo bhi baat hum se dohrana chahta hai, us ki khas wajah hai. Ek ye bhi hai ke hamare fikr ki khoob tarbiyat ho.
- شَبَّحَنَ رَبِّي mein kay pahloo se hamari tarbiyat hai. Sab se aham ye hai ke Allah ko kisi madad ki aur kisi shareek ki zaroorat nahin. Is ka ye matlab bhi hai ke Allah ne Islam ke jo bhi ahkam diye hain, Namaaz, Roze Hijaab waghairah in mein koyi aib ya kami nahi, is liye ke Allah mein koyi aib nahin.
- Allah ne bataure azmaish mere saath jo bhi cheezein rakkhi hain masalan meri naak, mera rang, mera qad, mera khandan mera mulk aur us ke halaat waghairah, in imtehaanat mein koyi aib nahin. Mujhe bas ye dua karni hai ke Aye Allah! Mujhe tawfeeq dijiye ke main aap ke khilaf meri zaban ya dil mein koyi shikayat ka harf laaye baghair apne hisse ka kaam karoon. Bas aap mere masayel ko hal karte chale jaaiye aur mujhe dunya aur aakhirat mein kaamyabi mil jaaye.
- Tasbeeh karte waqt hum jhuk jaate hain aur zameen per apna sar rakh kar padhte hain aur wo bhi ربي kah kar apnaiyat se, goya hum kah rahe hon ke Aye Allah! Main bilkul raazi hoon aur mujhe koyi shikayat nahi! Agar hum in ehsasaat ke saath tasbeeh karenge to aisa Musbat rawayya (**Positive attitude**) paida hoga jis ka ek feesad bhi maujoodha daur ke "Kaamyabi ke mahereen" nahin de sakte!
- Yaad rakhiye ke Allah jo bhi karta hai us mein koyi aib nahin. Halaat hamara imtehaan hote hain aur kuch hamaari apni ghaltiyon ka nateeja, jo bhi halaat houn un per sabar karte huwe jitna ho sake, achcha kaam karne ki koshish kijiye. Isi mein kaamyabi ka raaz hai.

Tasbeeh ko zindagi mein laaiyye:

- Dua: Aye Allah! Meri madad kar ke main zindagi ke har imtehaan ko baghair kisi shikayat ke qabool karoon aur kabhi ye na kahoon ke mere saath aisa kyun huwa?
- Ehtesaab: Kitni baar main apne rang, naak, chehra, jism, khandaan, mausam, mulk halaat waghairah ki shikayat karta houn?
- Plan: Main koshish karunga ke aisi shikayat kabhi na ho.
- Tableegh: Doosron ko bhi bataunga.

**Lesson
8a**
Tashahhud

Sabaq No.8 (a&b) ke khatam tak
Aap 93 naye Alfaaz padhna seekh
lenga jo Qur'an mein 27,536 baar
aaye hain!

46

وَالظَّبَابُ

وَالصَّلَاةُ

الله

الْتَّحِيَّاتُ

Aur sabhi Maali ibaadatein (bhi usi ke liye hain)	Aur sabhi badani ibaadatein	Allah hi ke liye hain	Sabhi Qauli Ibaadatein
ظبیبات کی jama	صلوات کی jama	الله لیے	تجھیات کی jama
Sabhi qauli (zuban ki) ibaadatein, badani aur mali ibaadatein Allah ke liye hain.			

- Sabhi qauli Ibaadatein: Namaaz, zikr, tilawat, daawat wa tableegh, achchi baat karna, naseehat karna, sahih raasta bataana, mashware dena waghairah.
- Sabhi Badani Ibaadatein: Namaaz, Roza, Hajj, Tarbiyat karna, Madad karna, Taleem, Daawat aur Tableegh ke liye jaana, waghairah sab Allah ke liye hain.
- Sabhi Maali Ibaadaten: Hajj, Zakaat, Sadaqaat, Khiraat, waghairah sab Allah ke lie hain.
- Bukahri wo Muslim ki Hadeeth me hai ke ek baar Aap ﷺ ne farmaya: "Sattar (70) hazaar aise aadmi hain jo jannat mein baghair hisaab wa kitaab ke daakhil honge", Aur Aap ﷺ ne ye bhi farmaya: "Ye wo log honge jo na khud jhaad phoonk karte hain aur na kisi aur se karaate hain aur na bad shugooni lete hain aur sirf apne Rabb par bharosa karte hain". Ye sun kar Hazrat Ukkasha Bin Mihsan RA khade huwe aur kaha: Allah ke Rasool! Mere liye dua farmaein ke Allah mujhe un mein se kar de. Aap ﷺ ne farmaya: "Tum un mein se ho". Phir ek aur sahabi uth khade huwe aur unhon ne kaha: Mere liye bhi dua framaein, Allah mujhe bhi un mein se kar de. Rasulullah ﷺ ne famaya: "Ukkasha is mein tum par sabaqat le gaye". (Muslim)
- Is hadeeth se hum ye baat seekh sakte hain ke hum ko achchi baat sunte hi jald dua karni chaahiye ke Allah hamen is ko karne ki tawfeeq de, warna koyi aur sabqat le jaayega! Har dua ke baad guzre zamane ka ehtesaab ho aur aaindah ka plan bhi!
- At-tahiyaat ke shuru mein 3 ibaadaton ka zikr huwa to mujhe ye dua karni chaahiye: Aye Allah! mujhe in teenon me Hissa lene ki tawfeeq de.
- Ehtesaab: Zaban ka kya haal hai? Quwwatein (Khaas kar Zehan ki) kahan sarf ho rahi hain, Paisa kidhar kharch horaha hai?
- Plan: Sahih plan banaaiye aur phir is baat ki tableegh bhi kijiye.

114

75

42

وَبَرَكَاتُهُ

وَرَحْمَةُ اللهِ

السلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ

Aur Barkatein houn us ki (Aap par)			Aur Allah ki Rahmat ho			Aye Nabi	Aap par	Salaam ho
ة	برکات	و	الله	رحمة	و	پا، آئھا، پا آئھا:	ک	سلام:
Us ki	Barkatein	Aur	Allah ki	Rahmat	Aur	Aye,	Par	Saari salamat!
Barkatein: بُرَكَاتُهُ کی jama)							آئیے	کی jama)

Salaam ho aap par ai nabi aur Allah ki rahmat aur us ki barkatein hon,

- upar ki teen ibaadaton ko jis ne behtareen taur par anjaam diya aur jis ne ham ko sikhaya ke unko kaise kiya jaaye, us hasti par yaami Muhammad ﷺ par teen cheezon ki dua hai: Salaam, Rahmat aur Baarkatein.

1. Salam ho: yaani Salaamati ho, yaani Allah Aap ko har tarah se mahfooz rakkhe.
2. Rahmat ho: Allah ka ehsaan aur fazl ho. Allah Aap ﷺ ka muhabbat ke saath khoob khayal rakkhe.
3. Baarkatein hon: Har Ehsaan, Fazl, Khair aur Bhalayi mein ziyaadati hoti rahe.

- Aapas mein ﷺ ka matlab: Aap par har qism ki salaamati ho! ﴿أَلَّا إِنَّ اللَّهَ أَعْلَمُ بِكُمْ﴾ se muraad har qism ki aur saari salaamati, yaani deen wa imaan, sehat, maal, khandaan, business, naukri wagairah, har ek mein aap mahfooz rahein. Koi aib, kami, na pasandeedah cheez ya baat na saamne aaye.
- Kaisi zabaardast cheez hai ye, Hello, Hi aur Good-Morning ke muqable mein. Phir ye kahne ka ajr wa sawab aur sunnat par amal karne ka sawab alag hai.

الصلحىن

وَعَلَىٰ عَبَادِ اللَّهِ

عَلَيْنَا

السَّلَامُ

125

nek	aur Allah ke bandon upar	Hum par	Salaam ho
صالحون، صالحین ki jama صالحون، صالحین	عَبَادُ اللَّهِ ki jama عَبَادُ اللَّهِ غَابِرُونَ، غَابِرِينَ ki jama غَابِرُونَ	عَلَىٰ وَ نَا	السلام: ﷺ Salaam ho السلام ﷺ

Salam ho hum par aur Allah ke nek bandon par,

- Allah ka inaam kin par: Ambiya, Siddiqueen, Shohada, Saleheen par. Yahan pahle Nabi ﷺ par salaam phir hum par aur saleheen par.
- Donon (Nabi ﷺ aur Saleheen) ke liye dua, in sha Allah Qubool hogi. Is dua mein hum par (عليـنـا) (beech mein hai, jab agla pichla maqbool honge to Allah ki Rahmat se ummeed hai ke beech wale bhi maqbool honge).
- Yaad rakhiye ke Allah ki Rahmat usko milegi jo amal se usko hasil karne ki koshish bhi karega, jaisa ke Saleheen ne kya. Is mein hamare liye ye paigham bhi hai ke hum dua ke saath saath nek wa saaleh banne ki poori koshish karein.
- Rozana karodon log har namaaz mein ye dua karte rahte hain. Agar hum un ki dua lena chaahte hain to hum ko bhi saaleh banne ki koshish karni chaahiye. Aye Allah! Hamen bhi saaleheen mein se bana de taake hum un ki dua se faaida utha sakein!
- Saaleh banne ka aur saaleheen ke saath rahne ka plan banaaiye!

إِلَّا اللَّهُ

لَا إِلَهَ

أَنْ

أَشْهَدُ

siwaye Allah ke	Nahin koyi (haqeeqi) Ma'bood	ke	Main Gawahи deta hoon
إِلَّا: Siwaye, magar	لَا: Nahin مَا: Nahi, Kya?, Jo إِنْ: ki jama لَهُ:Thai	أَنْ: Ke, Beshak	أَنْفَلُ: أَشْهَدُ ke wazan par, Shahaadat, Shaheed, Aini Shaahid

Main gawahи deta hoon ke Allah ke siwa koyi (haqeeqi) ma'bood nahin,

- Jaisa ke peeche guzar chuka hai ke ek emergency doctor jo ke Arab mulk mein service kar raha tha, us ne bataaya ke apni service ke dauraan us ne kuch logon ko apne saamne marte huwe dekha, un mein se ek ya do logon ne kalima padha.
- Ek boodha aadmi maut ke qareeb tha to doctor ne us ke bete se kaha ke baap ke samne jaa kar use kalima padhne ke liye kaho. Bete ne baar baar padha baap ne nahin padha. Bete ne Arabi mein kaha: Abba jaan: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ kahiye, to baap ne (jo ke Arab tha Arabi mein) jawaab diya: Bete! padhna chaahta hoon magar nahin aa raha hai. (Astaghfirullah)

- Hamari koyi ek namaaz to aakhri namaaz hogi, pata nahin kaun si ho! Ye namaaz ke andar aakhri baar kalima shahadat ka elaan hai. Is liye is ko dil ki gahrayi se aur poori tawajjoh se padhiye ke maut se pahle ye padhne ki tawfeeq mile. Jis ka aakhri kalima لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ هُوَ أَكْبَرُ hoga wo jannat mein daakhil hoga.
- Kitni baar hum ne Allah ke babaaye nafs ki baat maani hai, goya nafs ko إِلَهٌ (ma'bood) banaya hai? Kitni baar hum ne shaitaan ki itaa'at ki hai yaani goya us ki ibaadat ki hai? Kyon ki hai? Kharab doston ya cheezon (Internet, mobile) ke kharab istemal se ya bekaari ya susti ki wajah se? Allah se dua kijiye ke wo hamen waqt aur cheezon ke sahih istemal ki tawfeeq de.

وَرَسُولُهُ .

عَبْدُهُ

مُحَمَّدًا

وَأَشْهَدُ أَنَّ

aur uske Rasool (hain)			Us ke Bande		Muhammad ﷺ	Aur Main Gawaahi deta hoon ke		
هُ	رَسُولُنَّ	وَ	هُ	عَبْدٌ	مُحَمَّدٌ ﷺ	أَنَّ	أَشْهَدُ	وَ
Uske	Paighamber	Aur	Uske	Banda	Khoob Tareef kiya huwa	Ke	Main gawaahi deta hoon	Aur
Aur main gawaahi deta hoon ke Muhammad ﷺ us ke bande aur us ke rasool hain.								

- Azaan ke sabaq mein is ki bhi tashreeh guzar chuki hai. Yahan par عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ke alfaaz ziyaadah hain. Hum sab ko aur is dunya ki har cheez ko Allah ne banaya hai. Hum Allah ki milkiyat hain. Is liye hum ko us ka sachcha bandah ban kar rahna chaahiye. Muhammad ﷺ Allah ke sab se behtareen bande aur hamare liye Uswee Hasana (behtareen namoona) hain is liye ke wo Allah ke Rasool bhi hain.
- Allah ta'aala farmata hai: “وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أَئِمَّةً وَرَسُطَا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ” “Aur isi tarah Hum ne tum ko ek ummate wasat yaani beech ki raah wali ummat banaya taake tum logon par gawah raho” Hum sab par Rasool ﷺ ke baad ek bahot bhaari aur azeemush shaan zimmedari daali gayi hai. Hum ko saare logon par ye shahaadat dena hai, gawahi dena hai yaani batana hai ke Deen kya hai? Har namaaz ki tashhahud mein, paanchon azaanon mein aur paanchon iqamaton mein yaani rozaana taqreeban 25-30 baar suna kar aur 10 baar hum se ye shahaadat ke alfaaz dohra kar yaad dilaaya jaata hai ke hum ko ye kaam karna hai.

**Lesson
9a**
**Durood
(Nabi ﷺ ke liye dua)**

Sabaq No. 9(a&b) ke Khatam tak
Aap 102 naye Alfaaz Padhna
seekh lenge Jo Qur'an mein
27,926 baar aaye hain!

Ta'aaruf: Durood: Rasool ﷺ ke haq me dua karne ka naam hai, Aaj hum taqreeban 1500 saal baad, hazaaron meel door musalman hain to Allah ke fazl ke baad aap ki qurbaniyon ke nateejे mein hain.

Din bhar ki thakaan ke bawajood Aap ﷺ ne kisi qabeele ko daawat di thi to ho sакta hai ke mujh tak daawat us qabeele se pahunchi ho. Is tarah sonchte huwe is baat ko mahsoos karein ke Aap ﷺ ki har qurbani ka mujh par ehsaan hai. Ab hum us ke badle unke liye kya karsakte hain? kya unko khaane par bula sakte hain ya koyi Tohfa bhej sakte hain? kuch nahi! sirf unke liye dua kar sakte hain.

Nabi ﷺ ko to ajr milne wala hai hi, chaahe hum dua karein ya na karein. Hamara unke liye dua karna dar asal hamare liye ezaaz hai. Dua karne par ulta hamen uska sawaab bhi milta hai. Jo koyi Nabi ﷺ par ek martaba darood bhejega Allah ta'aala us par das martaba rahmat bhejega. (Muslim).

26

2

5

مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Muhammad ﷺ ki	Aur Aaal par	Muhammad ﷺ par	Durood (Rahmat) Bhej	Aye Allah
		عَنْ: par	صلٰی: Namaaz padh, صلٰی عنْ: Rahmat Bhej	

Aye Allah Muhammad (ﷺ) par aur Muhammad (ﷺ) ki aal par durood (rahmat) bhej

- عَنْ صَلٰی ka matlab hai ke aye Allah! Huzoor ﷺ par aur un ki aal par rahmaton ki baarish farma, meharbaan hoja, naam aur darjaat buland kar.
- اَلْ اَلْ Aal ke do 2 maani hain (1) Aap ﷺ ki aulaad wa azwaje mutahharaat (2) Itteba karne wale. Agar hum doosra maana lein to hum bhi is dua mein shaamil honge. Ahl se muraad sirf khandaan wale hain.
- Tere Nabi ﷺ ne hum par beshumaar ehsanaat kiye, ab hamare bas ki baat nahin ke hum us ka badla dein. Tere pas hi sab kuch hai is liye tu hi unko behtareen ajar de.

69

إِبْرَاهِيمَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Ibraheem ki	aur upar Aal	Ibraheem (AS) par	Bheji Rahmat tu ne	Jaise
	اَلْ: Aulaad wa Azwaaj, itteba karne wale,		صلٰیت: tu ne namaaz padhi صلٰیت عنْ: par tu ne Rahmat bheji	کما، جیسا: Jaise

Jaise toone ibraheem alaihissalaam par aur ibraheem alaihissalaam ki aal par rahmat bheji

- Ek maana ye ho sакta hai ke Ibraheem (AS) ko Allah ne aisi imaamat di, aisa maqaam diya ke dunya ke sab Musalmaan, Isayi aur Yahoodi unhein nabi maante hain to Aye Allah Muhammad ﷺ ko bhi aisi qubooliyat ata farma ke is zameen par rahne wale tamaam log aap ki nubuwat ko maan lein. Doosra maana ye hai ke Aye Allah! Aap nawaazne wale hain, is se pahle aap ne Ibraheem (AS) ko nawaaza hai to Muhammad ﷺ ko bhi khoob nawaaziye, khoob ata kijiye. Muhammad ﷺ to saare ambiya ke sardar hain.
- Aye Allah! Hamen Aap ﷺ ke paighamaat ko phailaane ki tawfeeq ata farma taake Aap ﷺ ko sabhi maanne wale hojaayein.

٤
مَحْيَدٌ

١٧
حَمِيدٌ

إِنْكَ

buzurgi wala hai.	tareef ke Qabil	Beshak tu hai
	Qabile Tareef: حَمِيدٌ: حَمِيدٌ	Beshak: إِنْكَ: إِنْكَ
Beshak tu tareef ke qaabil hai buzurgi waala hai.		

- Aye Allah! Tera bahot bada ehsaan hai ke tu ne aise paghamber ko bheja, jis ne hum tak har baat pahunchayi aur har cheez ki taleem di. Aye Allah! Tera bada ehsan hai aur tu khoob Qabile tareef hai.
- Aye Allah! Tu Majeed hai yaani Jalaal wa Azmat aur badayi mein kaamil hai, zabaardast hai, is liye sirf tu hi Muhammad ﷺ ko behtareen ajr de sakta hai.

مُحَمَّدٌ

وَعَلَى الِّ

عَلَى مُحَمَّدٍ

بَارَكُ

اللَّهُمَّ

Muhammad ﷺ ki	Aur Aaal par	Muhammad ﷺ par	Barkat ataa farma	Aye Allah
	آل: Aulaad wa Azwaaj, Ittebaa karne wale,		عبد مبارک: Barkat wali eid ho	
Aye Allah Muhammad ﷺ par aur Muhammad ﷺ ki aal par barkat ataa farma				

- Durood ke pahle hisse mein salaat ki dua huwi (اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ) salaat mein barkat shaamil hai. Salaat ki dua karne ke baad yahan barkat ki dua hai. Ye is wajah se ke dua mein baar baar mukhtalif alfaaz aur ibaaraat mein baat ko pesh kiya jaata hai.
- Rasool ﷺ ki qurbaniyon ko yaad kijiye aur un ke liye dil se barakat ki dua kijiye.
- Barkat ka maana hai khoobi bhalayi aur nematon ka ataa hona, hamesha rahna aur us mein barabar izafa aur taraqqi hona.
- Aamal me barkat ka matlab un ki qubooliyat aur unka behtareen badla Milna hai. Aulaad mein barkat yaani aulaad ka kayi naslon tak baaqi rahna aur phailna, badhna hai, Aale Muhammad ﷺ ko barakat de yaani Aap ﷺ ki aulaad ko aur Aap ke tareeqe par chalne walon ko

إِبْرَاهِيمَ

وَعَلَى الِّ

عَلَى إِبْرَاهِيمَ

بَارَكُتَ

كَمَا

Ibraheem ki	Aur Aal par	Ibraheem (AS) par	Tu ne Barkat ataa ki	Jaise
Jaise toone ibraheem (AS) par aur ibraheem (AS) ki aal par barkat ataa ki				

- Ibraheem (AS) ko Allah ne aisi Imaamat di, aisa Maqaam diya ke dunya ke sab Musalmaan, Esaayi aur Yahoodi unhein Nabi maante hain, to Aye Allah Muhammad ﷺ ko bhi aisi qubooliyat ataa farma ke is zameen par rahne wale tamaam log Aap ki nubuwwat ko maan lein.

مَجِيدٌ

حَمِيدٌ

إِنْكَ

Buzurgi wala hai.	Tareef ke Qabil	Beshak tu
Beshak tu tareef ke qaabil hai buzurgi waala hai.		

Is ki tafseel upar guzar chuki hai.

- Jab aap Rasool ﷺ par durood bhejein to un ki qurbaaniyon ko yaad kijiye aur phir yaad kijiye ke Aap ﷺ Qur'an ke mu'allim banaakar bheje gaye the. aur dua kijiye ke aye Allah! Meri madad kar ke unka shagird banoon! Yaani Qur'an ko seekhoon Ab apna ehtesaab kijiye ke main kitna waqt sarf karta hoon Qur'an aur hadeeth padhne mein? Ya main sirf ye kahta hoon ke "main masroof hoon" is liye plan

banaaye, rozaana ek makhsoos waqt Qur'an aur hadeeth padhne ke liye, Class shuru kijiye ya is mein shaamil hojaiye. Aur is ko dunya ke tamaam logon tak pahunchane ki koshish kijiye.

- Rasool ﷺ ke liye dua karte waqt un ki naseehaton ko bhi yad karein, masalan Aap ﷺ ne farmaya: Pahuncha do meri taraf se chaahe wo ek hi aayat kyun na ho. Magar hum kis tarah phaila sakte hain agar hum khud hi na samjhein. Is liye jald se jald samajhne ka plan banaaye. Farz kijiye aap ek sehrat me phans gaye hain aur marne waale hain, ek aadmi aata hai aur Aap ko kuch khane ko aur peene ko deta hai, aur phir wo kehta hai: ye paani un logon ke pas le jao jo bhook aur payas se mar rahe hain, aur Aap zabaan se kahe jaa rahe hon (aur logon ke paas jaate nahi) Allah Aap par raham kare, Allah Aap par raham kare... to ye kitni galat baat hogi!
- Is misaal ko apne aur Rasool ﷺ ke darmiyaan ta'alluq par aur aap ki naseehat par lagoo kijiye Saath hi saath dil mein Rasool ﷺ ki Muhabbat aur itaa'at ko badhaane ki amali koshish kijiye. Yaani Seerat ko padhiye aur aap ki baaton par Amal kijiye.

**Lesson 10a Namaaz ke baad ki 2
aham duaayein**

31

115

Sabaq No.10(a&b) ke Khatam tak
Aap 116 naye Alfaaz padhna
seekh leingejo Qur'an mein
28,854 bar Aaye hain!

9

حسنة

فِي الدُّنْيَا

اتَّنَا

رَبَّنَا

Bhalai	Dunya mein	Hamen de	Aye hamare Rabb
	الدُّنْيَا	فِي	نَا
	Dunya	mein	Hamen De

Aye hamare rabb! Hamen de dunya mein bhalayi

- Aksar Duaein رَبَّنَا se shuru hoti hain. Rabb ki tashreeh yaad rakhiya, yaani har har zaroorat ko poora karte hue hamari pal pal parwarish karne wala.
 - Dunya ki Hasnat حسنۃ mein neeche ki cheezein shaamil hain:
 1. Zarooriyaate Zindagi: Sehhat, Khaandaan ki Falaah, Izzat, Waqaar, Maal, Daulat, Naukri, Tijaarat. Khaandaan, Bachche, Dost wagairah.
 2. Wo cheezein jo Akhirat ke liye soodmand hain jaise ke Faaidemand Ilm, Sahih Aqeedah, Achche Aamaal, Ekhlaas, Achche Aqlaaq, Tarbiyat wagairah.
 3. Amn wa sukoon jis mein Islam ke Ahkaam par Amal kiya jaa sake.
 - Koyi bhi cheez (Maal, Daulat, Naukri, Tijaarat, Bachche, Dost wagairah) Hasanaat nahin hain agar wo Aakhirat ko barbaad karein.
- Ab is dua ko zindagi mein laane ke liye hum Dua. Ehtesaab, Plan aur Tableegh ka saada formula dekhte hain. Dua to hum ne karli.

Ehtesaab: Kya Main ne socha hai ke Main dunya mein jis cheez ke peeche daod raha hoon wo theek hai? Aur use maangne ke baad agar mujhe wo "Theek" cheez nahin mili (kaafi koshish karne ke baad bhi) to kya Main mutma'in rahta hoon.

Plan: Rozaana subah se shaam tak ka schedule banaya jaaye taake dunya wa aakhirat ki hasanaat hasil ho sakein.

Tableegh: Is paigham ko doosron tak pahunchaiye.

115

حسنة

وَفِي الْآخِرَةِ

Bhalayi	Aur Aakhirat mein
Aur aakhirat mein bhalayi	

- Aakhirat ki Hasnat mein shaamil hai: Allah ki Khushnoodi, Jannat, Rasool ﷺ ki Qurbat, saare ghar walon ka hamesha ka saath, aur sab se badh kar Allah Ta'aala ke deedar ka mouqa aur us ki raza.

145

322

5

النَّارِ

عَذَابٌ

وَقِنَا

aag ke	azaab se	Aur hamen bacha		
Naare Jahannam : Dozakh ki Aag		نَا	قِ	وَ
		Hamen	Bacha	Aur
Aur aag ke aazab se hamen bacha				

- Ulama-e-kiram farmaate hain ke agar koyi musalman gunahgaar ho to jannat mein daakhile se pahle uske gunahon ki safayi zaroori hai. Ye safayi ki mukhtalif shaklein ho sakti hain, masalan Istighfaar, dunya ki mushkilaat, maut par mashaqqat, Qabr ki aur Hashr ki sakhiyan waghairah. Agar ye bhi kaafi na ho to us ko aag mein daala jaayega taake us ki safayi ho jaaye. Us ke baad us ko jannat mein daakhila naseeb hogा.
- Safayi ki mukhtalif sooraton mein sab se aasaan Istighfar hai. Is liye hum ko ziyaadah se ziyaadah Istighfar karte rahna chaahiye. Allah ke Rasool ﷺ rozana 70 se ziyaadah martaba Istighfar kiya karte the.
- Agar chaahe to Allah kisi ko bhi mu'aaf kar sakta hai aur apni Rahmat se seedha jannat mein daakhil kar sakta hai. Aye Allah! Hamare gunaah mu'aaf kar de aur hamen ziyaadah se ziyaadah nek kaam karne ki tawfeeq de aur hamen aag ke azaab se bacha.

Namaaz ke baad padhne ki Ek aham dua: Hazrat Ma'aaz bin Jabal (RA) bayaan karte hain ke Rasoolullah ﷺ ne mera haath pakda aur farmaya: aye Ma'aaz! Allah ki Qasam! Main tum se muhabbat karta hoon, Phir farmaya: Aye Ma'aaz! Main tum ko wasiyyat karta hoon Namaaz ke baad ye padhna kabhi na chhodhna:

13	1			
وَحْسِنْ عِبَادَتِكَ	وَشُكْرُكَ	عَلَى ذِكْرِكَ	أَعْنِي	اللَّهُمَّ
aur teri achchi ibadat karne par	aur tera shukr karne par	Tujhe yaad karne par	Madad farma meri	Aye Allah

Namaaz ke baad is dua ko hum muktalif ehsasaat ke saath padh sakte hain masalan:

- Aye Allah! Agarche ke main ne abhi namaaz padhi hai magar main us tarah na padh saka jaisa ke padhna chaahiye, Is liye meri madad kar ki agli baar main teri achchi ibaadat kar sakoon. Aisi ibaadat jo tujh ko pasand aaye aur tu raazi ho jaaye.
- Aye Allah! Ab namaaz ke baad main dunya ke kamон mein tujhe bhool na jaun, Tujhe yaad karne aur tera shukr karne mein meri madad kar!
 - Zikr: Insaan Allah ko yaad nahin rakhta, bhoolta rahta hai. Is liye ke dunya bahot zor se hum ko apni taraf kheenchi hai. Dunya ke kaamon mein, nafa nuqsan mein, karobaar mein insaan dooba rahta hai.
 - Shukr: Khas kar khushhaali aur nematon ke waqt, aur is mein bhi amali shukr karna yaad nahin rahta, yaani nematon ka sahih istemaal karna yaad nahin rahta.
 - Achchi ibaadat : Masalan hum aksar namaaz to padhte hain lekin far far, idhar udhar sochte huwe, baghair ehsaas ke, kabhi jaan par susti ke saath padhte hain, Astaghfirullah! Achchi ibaadat karna chaahiye yaani jo Allah ko pasand aaye!
 - Aye Allah! Main saari zindagi is tarah guzaaroon ki wo teri behtaribn ibadat ho jaaye.

**Lesson
11a**
Surah Al-Ikhlaas

Sabaq No.11(a&b) ke khatam tak
Aap 131 nai Alfaaz padhna seekh
lenge Jo Qur'an mein 30,797 baar
aaye hain!

Ta'aaruf: Ye ibtedayi Makki soorah hai, Ye bahot choti magar bahot aham soorah hai. Namaaz mein is ko sirf is wajha se mat padhiye ke ye choti soorah hai balke is ki ahmiyat ko saamne rakhte huwe padhiye:

- Is soorahka naam Ikhlas hai yaani jo koyi is ko samajh kar padhe aur is par imaan laaye to us ka aqeedah khaalis ho jaayega.
- Ye Surah ek tehayi Qur'an ke baraabar hai. Hazrat Abu Darda (RA) bayaan karte hain ke Nabi ﷺ ne farmaya: Kya tum mein se koyi shakhs ek raat mein Qur'an ka ek tehayi hissa padhne se aajiz hai? Sahaba kiram kahne lage: Qur'an ka ek tehayi hissa kis tarah padha jaaye? To Nabi ﷺ ne farmaya: قُلْ هُنَّا لِلّٰهِ أَحَدٌ Qur'an ke ek tehayi hisse ke baraabar hai (Muslim: 811).
- Hum ko kis ki ibaadat karni chaahiye ya ma'bood kaun ho sakta hai? Is soorah mein us ka behtareen jawaab hai.
- Surah Al-Falaq, Surah An-Naas aur Ikhlaas ko har farz namaaz ke baad ek baar aur Fajr aur Maghrib ke baad teen baar padhna sunnat hai.

أَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ ﴿١﴾ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿٢﴾

74

332

أَحَدٌ
1

اللّٰهُ

هُوَ

قُلْ

Ek hai	Allah	Wo	Kah Dijiye
أَحَدٌ: Ek, Akela			
Kah dijiye wo Allah ek hai			

⁵³⁰ قُلْ: (us ne kaha) ³³² قُلْ: (Unhon ne kaha) ³³²: (Kah dijiye)

Allah akela hai. Uske 4 aham pahloo ko misalon ke saath achchi tarah samajh lijiye.

- Zaat mein ek: Allah ek hai, akela hai, us ko maan baap, bhaayi, bahan, beta, beti koyi nahi
- Sifat mein ek: Allah apni sifaat mein ek hai yaani us ki sifaat wala koyi nahi! Masalan koyi ghaib ko nahin jaanta, koyi us ke jaisa sun nahin sakta, dekh nahin sakta, madad nahin kar sakta. waghairah
- Huqooq mein ek: Pooja, parastish aur ibaadat sirf Allah ka hi haq hai. Rukoo, sajdah, dua waghairah sirf Allah hi ko karna chaahiye
- Ekhiyaraat mein ek: Allah ke ekhiyaraat mein bhi koyi shareek nahin. Yaani jab us ne kaha ke sharaab haram hai to koyi us ko halaal nahin kar sakta. Kisi cheez ke halaal aur haraam ka qanoon banaane mein aur maut wa hayaat ke faisle waghairah mein koyi shareek nahin.

Ab is aayat ko zindagi mein laane ke liye ye saada formula dekhiye:

- Dua: aye Allah! Mujhe sirf aap ki ibaadat ki tawfeeq dijiye.
- Ehtesaab: Kitni baar hum ne Allah ke bajaaye nafs ki baat maani hai, goya nafs ko ilaah banaaya hai? Kitni baar hamne shaitaan ki itaa'at ki hai yaani goya us ki ibaadat ki hai? Kyun ki hai? Kharaab doston ya cheezon (Internet, Mobile) ke kharaab istemaal se ya bekaari ya susti ki wajah se?
- Plan: Kharaab cheezon, aadaton aur doston ko zindagi se nikalne ka aur sahih istemaal ka plan banajye.
- قُلْ: yaani tableegh kijiye hamen bhi tableegh karna hai, hikmat se, behtreen andaaz se karna hai jaisa ki Allah ke Rasool ﷺ ne kiya. Tawheed ke paigham ko phailane ke liye is soorah ko khas taur par logon ko padh kar sunaiye aur maani samajhaye.

1

الصَّمْدُ 2

الله

Be niyaaz hai	Allah
Beniyaaz, sab us ke Mohtaaaj hain aur wo kisi ka Mohtaaaj nahi	Allah ka zaati naam Allah hai, baaqi sab us ke sifaat wale naam hain, jaise: <small>أَرْجِنْ, الْكَرِيمُ</small>
Allah be niyaaz hai	

- Allah beniyaaz (الصَّمْدُ) hai. Yaani us ko kisi insaan ki ya kisi cheez ki zaroorat nahi, us ko na neend aati hai aur na ongh, wo na thakta hai aur na hi us ko kisi cheez ki talab hoti hai!
- Allah hi karodon insaanon aur beshumaar makhluqaat ki zarooraton ko poora kar raha hai. Is tarah Allah ki azmat ko zehan mein rakhte huwe is aayat ko padhiye.
- Ye dua bhi kar sakte hain ki aye Allah! Aaj tak tu hi meri zarooraton ko poora karta raha hai, aage bhi mujhe tu apni rahmat se meri saari zarooraton ko poora karde. Aye Allah! Mujh ko tu sirf apna mohtaaaj bana, kisi aur ka mohtaaaj na rakh.

وَلَمْ يُؤْلَدْ 3

لَمْ يَلِدْ

Aur na wo jana gaya	Na us ne (kisi ko) jana			
يُؤْلَدْ	لَمْ	وَ	يَلِدْ	لَمْ: nahin
: يَلِدْ : Us ne jana (active voice)	: لَمْ: nahen (Did not), <small>لَنْ: hargiz nahin (Will not)</small>			
: يُؤْلَدْ : Wo jana gaya (passive voice)	aur يَلِدْ ke Madde se nikle alfaaz: Walid, Walidah, Walidain, Aulaad, Wilaadat.			

Na us ne (kisi ko) jana aur na wo jana gaya.(na us ki koyi aulaad hai aur na wo kisi ki aulad hain)

- Is aayat ka matlab ye bhi hai ke Allah ta'aala hamesha se hai aur hamesha rahega. Apne tasawwur mein hazaaron. Laakhon, karodon, arbon, kharbon saal peeche jaaiye. Allah jab bhi maujood tha, aur us se pahle bhi! Isi tarah aage ka daur sochte chale jaaiye. Allah us waqt bhi rahega aur us ke baad bhi hamesha hamesha ke liye!
- Allah ne insaano ko bachche kyun diye hain? Jab insaan thak jaata hai to bachche us ka dil bahlaate hain, boodha ho jaata hai to bachche us ka sahara hote hain, mar jaata hai to bachche us ka naam aur kaam jaari rakhte hain, Allah ta'aala in saari kamzoriyon se paak hai, wo thakta nahin aur na bor hota hai aur na boodha hota hai. Wo hamesha se hai, is liye us ko koyi baap hai na maan. Wo hamesha rahe ga. Isliye us ko aulaad ki ya kisi ki bhi koyi zaroorat nahin.
- Is aayat ko padhte huwe is paigham ko 150 karod Isaiyon tak behtareen andaaz mein muhabbat aur hikmat ke saath pahunchane ki zimmedari ko mahsoos kijiye jo ye ghalat aqeedah rakhte hain ke Isa (AS) Allah ke bete hain.

أَحَدٌ 4

كُفُوا

لَهُ

وَلَمْ يَكُنْ

Koyi	Hamsar	Us ka	Aur nahin hai
أَحَدٌ Ke 2 maane hain: Ek, Koyi	كُفُوا : Hamsar, Baraabari ka	هُ لَيْ	يَكُنْ لَمْ زَ
Aur us ka koyi hamsar nahin			

- Dil mein Allah ki azmat aise chha jaaye ke koyi bhi door door tak nazar hi na aaye. Na zaat mien, na sifaat mein, na huqooq mein aur na ekhtiyaraat mein. arbon, kharbon kilometers ki wasee kaynaat ko zehan mein laaiye, itni wasee kaayenaat mein Allah ke siwa koyi Khaliq nahin.
- Dua: Aye Allah! Mere yaqeen ko pakka karde ke tu meri har zaroorat ke liye kaafi hai.
- Ehtesaab: Khaas kar jab main taqatwar ya bade logon ke darmiyan hota hoon to kya main un se ummeed rakhta hoon? Unhi ko taqatwar samajhta hoon ya kisi aur se darta hoon?
- Plan: Allah ki sifaat ke baare mein aur Qur'an ki aayaat mein khoob ghaur karne ka plan banaiye taake Allah ki azmat zehan mein chha jaaye.

Soorah Al-Ikhlaas ki Zabardast Fazeelat:

Ek Sahaabi namaaz ki har rak'at mein soorah Al-Ikhlaas padhte phir koyi aur soorah. Rasoolullah ﷺ ne un se sawaal kiya ke wo aisa kyun karte hain to unhoon ne kaha ke "Mujhe is soorah se bahot muhabbat hai". Rasoolullah ﷺ ne farmaya: "Is soorah se tumhari muhabbat ne tumhein Jannat mein daakhil kardiya" (Thirmidhi, Bukhari Ta'leeqan).

Note kijiye ke Allah ke Rasool ﷺ ne soorah se muhabbat ka zikr kiya hai na ke baar baar padhne ka! To hum ko is soorat se muhabbat ko paida karne ki poori koshish karni chaahiye. Ye muhabbat kis tarah aaegi? Neeche kuch mashware diye jarahe hain:

- Shirk ki aur doosre gumrahiyon ki gandagi aur pareshan haali par ghaur kijiye aur Allah ka shukr kijiye ke us ne saaf, paak aur sachchi baat hum tak pahuncha di ke is kaayenaat ka maalik kaun hai, kaisa hai, aur wo hum se kya chahta hai. Agar khuda na khawasta mujhe ye paigham na milta to main khayalaat ki gandagi aur gumrahi ke dher mein ladta rahta ya pareshan rahta. Is liye koshish kijiye ke Tawheed ki is soorah ko padhte waqt dil shawq, muhabbat aur azmat se bhara rahe.
- Agar kisi shakhs se aap pahli baar milein, ta'aaruf shuru ho aur agar uske rishtedar koyi wazeer, mashhoor khiladi, bahot bade Officer ya taajir waghairah ho to wo kisi na kisi bahane un ka zikr zaroor karega, aur wo bhi khushi aur muhabbat se ke mere chacha wazeer hain, waghairah! To yaad rakhie ke Allah to hamara khaaliq, Raaziq, Rabb aur sab se badh kar Muhsin hai. Wo hum ko musalsal deta chala jaraha hai. Wo hum se kayi maaoun se ziyaadah mohabbat karta hai! phir kyun na hum us ka zikr baar baar karein aur wo bhi is tarah jaise ke Allah ne sikhaya.
- Kisi bhi cheez ke banane mein, Hikmat mein, parwarish ka khayal rakhne mein, quwwat aur taaqat mein, muhabbat mein Allah ke jaisa koyi nahin! Us ke jaisa maaf karne wala koyi nahin. Log phisalne aur girne wale ko pasand nahin karte aur Allah maaf karne ko pasand karta hai. Us ke jaisa dene wala koyi nahin, log maangne wale ko pasand nahin karte aur Allah maangne wale ko pasand karta hai. Uske jaisa har zaroorat ka muhabbat se khayal rakhne wala koyi nahin. Allah ke 99 naam hain, har sifat mein uske jaisa koyi nahin! Na tha, na hai, aur na hoga.

**Lesson
12a**
Surah Al-Falaq

Sabaq No. 12(a&b) ke khatam tak
Aap 144 nai alfaaz padhna seekh
leinge jo Qur'an mein 31,638 bar
aave hain!

Ta'aaruf: Soorah Al-Falaq aur Soorah An-Naas ko مُعَذَّتَيْن (panaah mangne wali 2 sooratein) kaha jaata hai. Hamaari apni hifaazat ke liye ye dono behtareen dua'yein bhi hain. Har namaaz ke baad مُعَذَّتَيْن aur شُورَةُ الْإِخْلَاص aur ko ek dafa aur Fajr aur Maghrib ke baad 3,3 dafa padhna Rasool ﷺ ki Sunnat hai. Hazrat Aisha (RA) se riwaayat hai ke Rasoolullah ﷺ jab apne bistar par aaraam farma hote to apne haathon mein phoonkte aur Mu'awwizaat padhte aur unko apne jism par pher lete (Bukhari wa Muslim). Har qism ke sharr, Hasad aur jaadu se bachne ke liye ye behtareen sooratein hain jo khud Allah ta'aala ne hum ko sikhaayi hai. Hum mein se kaun hai jo shuroor se bachna nahin chahta? to phir hum sab ko in sooraton ko padhne ka, samajh kar padhne ka ehtemaam karna chaahiye. Hum ko hifazat bhi milegi aur sunnat par amal karne ka sawab bhi, In sha Allah.

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ ﴿١﴾ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1

الْفَلَقُ
1

بِرَبِّ

أَعُوذُ

قُلْ

Subah ke	Rabb ki	Main panaah mein aata hoon	Kah dijiye
	رب: Rabb ki الله: Allah ki, بِرَبِّ: Rabb ki بِاللهِ: Allah ki کی: ki		
	بِرَبِّ: Rabb ki بِاللهِ: Allah ki کی: ki		
Kah dijiye main panah mein aata hoon subah ke rabb ki			

- Insaan hamesha Allah ki hifazat ka mohtaj hai, kyunke wo mahfooz nahin hai, wo din wa raat ki Aafaton mein, baaz nuqsaan pahunchaane wale insaanon aur jinnon aur doosri makhluaat masalan mukhtalif beemar karne wale virus ke darmiyaan rahta hai.
- Allah ko Rabb jaan kar usi se panaah maangni chaahiye jis ne aaj tak hamari hifaazat ki hai to hum kahein ki "Aye Allah! Tu aaj bhi meri hifaazat farma, main teri panaah mein aata hoon".
- Subah ke Rabb ki Azmat ka tasawwur kijiye ke kis tarah Allah Sooraj ko 14 karod kilometer door rakh kar 40 hazaar kilometer ehate wali zameen ko ghuma kar subah ko le kar aata hai? Sooraj ki roshni teen lakh kilo meter fee second ki raftaar se kis tarah zameen par pahunchti hai? Ghaur kijiye!
- Qul: yani tableegh kijiye (Hamen bhi tableeg karna hai, Hikmat se, behtareen andaaz se karna hai jaisa ke Allah ke Rasool ﷺ ne kiya).

30

وَ
2 خَلْقٌ

مَا

مِنْ شَرِّ

Us ne paida kiya	(un cheezon ke) Jo	sharr se	
خَلَقَ: Paidha kiya Khaaliq, Maakhlooq, Khalqe Khuda	ما: ke teen mane: Nahi, kya?, Jo (what) ما فيه: Nahin us mein (arabi bol chal mein) ما دينك?: Kya hai tumhara deen	شَرٌّ	مِنْ
		sharr	se

Us ke sharr se jo us ne paida kaya

- Sharr ke maane Burayi aur Takleef ke hain, har wo cheez jo anjaam ke lehaaz se buri ho wo bhi sharr hai.
- Allah ki makhlooqaat bhi insaan ko nuqsaan pahunchaa sakti hain, masalan Allah ne inssanon ko achche kaamon ke liye paida kiya hai magar baaz insaan nuqsaan pahunchaate hain, unke sharr se hum Allah ki panaah mein aate hain. Isi tarah saari jaandaar aur bejaan cheezon ke sharr se hum ko Allah ki panaah mein aana chaahiye.

غَاسِقٌ وَمِنْ شَرِّ mein har qism ke sharr shaamil hain magar 3 shuroor ka khaas taur par zikr kiya gaya hai:
 (Andhera), نَثَاثَاتٍ (phoonk marne waliyan), حَاسِدٌ (Haasid) – un teenon mein ek cheez aam hai: Insaan ko maloom nahin hota ke wo raat ke, jaadu ke ya hasid ke hamle mein hai.

1

423

1

وَقَبٌ 3

إِذَا

غَاسِقٌ

وَمِنْ شَرِّ

Chhaa jaaye	Jab	Andhere ke	Aur Sharr se
Chhaa gaya, إِذَا وَقَبٌ; Jab Chha jaaye إِذَا ke baad Maazi aaye to wo Muzare ke maane mein ho jaata hai	239: إِذَا; Jab 423: إِذَا; Jab	غَاسِقٌ: Andhera	شَرٌّ: شَرٌّ مِنْ: مِنْ وَ: وَ
Aur andhere ke sharr se jab wo chha jaaye			

- Rozaana har 12 ghante ke baad raat aati hai. Raat mein kamaane ka waqt khatam ho jata hai. Insaan nisbatan farigh hota hai. Khaali dimagh, shaitaan ka kaarkhana ban sakta hai.
- Raat ke waqt aksar ghalat cheezein aur shuroor jaise Kharaab TV programs, cinema, choriyaan wagairah ziyaadah hoti hain, aur dushman ke hamle raat mein aasaan hote hain. Isliye Allah ki hifaazat maangni chaahiye aur Allah ki panaah mein aana chaahiye.
- Raat mein der tak jaagne se Fajr ko uthna mushkil ho jaata hai, Sehhat ke liye bhi raat ka jaagna nuqsandeh hai aur subah ke kaam bhi kharaab ho jaate hain. Is liye raat ka ghair zaroori jaagna bhi sharr hai.
- Baaz bachche andhere se darte hain. Aisi soorat mein unhein ye soorah samajhte huwe padhne ke liye kaha jaaye.

4

1

فِي الْعُقْدِ 4

النَّفْثَةُ

وَمِنْ شَرِّ

Girhon mein	Phoonkein maarne Waliyon ke	Aur sharr se
الْعُقْدُ فِي	فِي نَفَّاثَةٍ: Phoonk Maarne wali Jadugarni, Jaadugar ka nafs. Girhon mein agar hum (jaan) lein to ye Mu'annas hai, is liye نَفْثَةٌ ka matlab hoga Jadugarniyan	شَرٌّ: شَرٌّ مِنْ: مِنْ وَ: وَ
عُقدٌ: Shaadi ki girah, عُقدَةٌ: Girah, عُقدَةٌ: Girhon		sharr se Aur Aur sharr se
Aur girhon me phoonkein maarne waliyon ke sharr se		

- Jaadu ek sakht aazmaish hai, achche khase logon ka aqeedah dagmagane lagta hai aur wo is ke elaaaj ki khatir ghalat kaam karne lagte hain. Ye sooratein is ka behtareen elaaaj hain.
- Kuch walidain apne bachchon ki khatir baaz rishtedaron ya logon ki dushmani ki wajah se un ke gharon mein aane jaane se rok dete hain, Kahte hain ki yahan mat khaao, wahan mat piyo, kuch bhi ho jaayega ya pareshaan rahte hain. Unko khud bhi in sooraton ko padhne ka ehtemam karma chaahiye aur bachchon se bhi karwana chaahiye taake har koyi sharr se mahfooz rahe.
- Shaitaan rozaana hum mein se har ek ke sar par raat mein 3 gaanth baandh kar phoonkta hai, is liye kabhi bhi Allah ki panaah mangna mat bhooliye aur hamesha Allah ki panaah mangte rahiye.
- Hazrat Abu Hurairah (RA) se riwaayat hai ke Rasool ﷺ ne farmaya: Shaitaan tum mein se har ek ki guddi par (Sar ke aakhri hisse par) jab wo soota hai, teen girhein laga deta hai, har girah par wo mantar padhta hai: Tere liye raat bahot lambi hai, pas khoob so!, Agar wo bedaar ho kar Allah ka zikr karta hai to ek girah khul jaati hai, phir agar wo wazoo bhi karle to ek girah aur khul jati hai, phir agar us ne namaaz bhi padhi to tamam girhein khul jaati hain aur wo subah is haal mein karta hai ke wo hashshaaash

bashshaash aur pakeezah nafs hota hai, warna us ki subah is haal mein hoti hai ke wo khabeesunnafs aur sust hota hai (Bukhari-Muslim).

- Agar aap raat ko der tak jaagte rahein to shaitaan ko neend ke bahane sulane ka behtareen mauqa mil jaata hai.

1

1

إِذَا حَسَدَ
5

حَاسِدٍ

وَمِنْ شَرِّ

Jab wo hasad kare	Hasad karne waale ke Aur sharr se hasad karne waale ke jab wo hasad kare	Aur sharr se
-------------------	---	--------------

- Hasad: Koyi shakhs ye chaahe ke jo nemat (Ghar, gaadi, phone, kapde waghairah) doosre ko mila hai wo us se chhin jaaye aur mujhe mil jaaye ya kam az kam us se chhin jaaye.
- Hasid ya to aap ka naam ya kaam kharaab karega ya nahin to aap ko nuqsaan pahunchane ki koshish karega.
- Dua kijiye ke hum kisi se hasad na karein. Hasad karna dar asal Allah ki taqseem par eteraaz karna hai. أَعُوذُ بِاللَّهِ padhiye aur dua kijiye ki Allah doosron ko aur aap ko bhi de, aisi dua karne se aap ko bhi milega. Nabi ﷺ ne farmaya: Hasad se bacho, is liye ke hasad nekiyon ko is tarah khaa jaata hai jaise aag lakdi ko khaa jaati hai. Ya farmaya: Khushk ghaas ko (khaa jati hai)” (Abu Dawood).

**Lesson
13a**
Surah An-Naas

Sabaq No. 13(a&b) ke khatam tak
Aap 156 naye alfaaz padhna seekh
lenge jo Qur'an mein 32,111 baar
aaye hain!

Ta'aaruf: Ye Qur'an ki aakhri surah hai. Pichle Sabaq ki Surat Al-Falaq mein is ka ta'aaruf bhi shaamil hai.

﴿أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ ﴾ ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴾

بِرَبِّ النَّاسِ ١

أَعُوذُ

قُلْ

Logon ke Rabb ki		Main panaah mein aata hoon	Kah dijiye
النَّاسُ	بِرَبِّ		
Logon ke	Rabb ki	أَعُوذُ ke wazan par	فُلْ: Yani tableegh kijiye
Kah dijiye main panaah mein aata hoon logon ke rabb ki			

- Apne aap ko ghair mahfooz tasawwur kijiye kyunke hum shaitaan ke musalsal hamlon mein ghire huwe hain.
- Logon ka Rabb: Aaj ke 700 carore logon ka, Adam (AS) se aaj tak ke logon ka, aur Qiyamat tak ke aane wale logon ka.
- Logon ki parvarish ke liye Allah ta'aala bahot saare intezam karta hai, jaise baarish barsaana, khetiyaan ugaana, sooraj aur zameen ki gardish ka, mausamon ka intezzaam karna, har ek ke jism ke zarre zarre ki parvarish karna, oxygen faraaham karna waghairah. Allah ta'aala ki azmat ke ehsaas se padhiye.
- فُلْ: yaani tableegh kijiye (Hamen bhi tableegh karna hai, hikmat se, behtareen andaaz se karna hai jaisa ki Allah ke Rasool ﷺ ne kiya).

145

13

إِلَهُ النَّاسِ ٣

مَلِكُ النَّاسِ ٢

Logon ke Ma'bood ki	Logon ke Badshaah ki
إِلَهٌ: إِلَهُ النَّاسِ	مَلِكٌ: مَلِكُ النَّاسِ
Logon ke baadshaah ki, logon ke ma'book ki	

- Allah is dunya ke saare yani taqreeban 700 carore logon ka badshaah hai. Un ki zindagi aur maut aur un ka sab kuch dar asal usi ka hai.
- إِلَهُ النَّاسِ: Sab ka sachcha Ma'bood bhi Allah hi hai. Museebat ke waqt log usi ko pukarte hain chaahe us ka kitna hi inkaar karein.
- Aye Allah! Mujh ko apne ekhtiyar ki cheezon mein bhi tujhe badshaah maanne ki tawfeeq de, yani zindagi ke har mu'aamle mein teri hi baat ko maanne ki tawfeeq de. Is baat ki tawfeeq bhi de ki tujh hi ko sachcha Ma'bood maanoon, teri hi parastish aur itaa'at karun (shaitaan aur apne nafs ki baat manne se bhi bachoon).
- Ehtesaab: Kitni baar hum ne Allah ke bajaaye nafs ki baat maani hai, goya nafs ko لِهِ (Ma'bood) banaaya hai? Kitni baar hum ne shaitaan ki itaa'at ki hai yani goya us ki ibaadat ki hai? Kyun ki hai? Kharaab doston ya cheezon (Internet, Mobile) ke kharaab istamaal se ya bekaari ya susti ki wajah se.
- Plan: Kharaab cheezon, aadaton aur doston ko zindagi se nikalne ka aur sahih istemaal ka plan banaiye.

الْخَنَّاسِ ٤

الْوَسْوَاسِ ٥

مِنْ شَرِّ

Chup chup kar Hamla karne wale ke	Waswasa dalne wale	Sharr se
١. Zahir hone ke baad chupne wala. 2. Peeche hat jaane wala.	Baar baar waswasa dalne wala Madde ke 4 Huroof	ke do maane Buraayi, Takleef
Waswasa daalne waale, chup chup kar hamle karne waale ke sharr se		

- ﴿وَسُوْسَةٌ﴾: Pai dar pai aise tareeqe se kisi ke dil me koyi buri baat dal di jaaye ke us ko mehsoos bhi na ho. Waswasa burayi ka pahla hamla hai. Shaitaan is mein kamyaab ho jaaye to phir insaan burayi karne ki niyat kar leta hai, phir niyat yaani iraadah amal mein badalta hai. Agar yehi amal baar baar kiya jaaye to aadat ban jati hai aur buri aadatein bure anjaam tak le jati hain.
- Hum ghafil hon to shaiteen waswasa dalta hai aur agar Allah ka zikr karein to chup jaata hai magar waswasa daalna kabhi nahin chodhta.

النَّاسِ ٥

فِي صُدُورِ

يُوْسُوسُ

الَّذِي

Logon ke	Dilon mein			Waswasa Daalta hai	Jo
ناسِ ki Jama	ضُدُورٌ	فِي	ضُدُورٌ:Seena, Dil		Qur'an mein 304 baar الَّذِي 1080 baar :الَّذِينَ
Jo waswasa daalta hai logon ke dilon mein					

- Shaitaan ke hamlon ka ehsaas kijiye, Allah ke zikr ki ahmiyat ko mahsoos kijiye ke is se shaiteen door hat jaata hai.
- Seena dil ka aangan hai.
- Qur'an ke baare mein Allah ne farmaya ﴿رِهْفَاءُ لِمَا فِي الصُّدُورِ﴾ "shifa hai us ke liye jo seenon mein hai" (Surah Yunus: 57). Dil ki kayi beemariyaan hain. Masalan jahaalat, shukook, nifaaq, buri khwahishaat, keena, kapat, bughz, adaawat wa dushmani aur doosron se jalna waghairah.

وَالنَّاسِ ٦

مِنَ الْجِنَّةِ

Aur Insaanon (mein se)		Jinnon se	
النَّاسِ	وَ	الْجِنَّةُ	مِنْ
Insaanon	Aur	Jinnon	se
Jinnon se aur insaanon (mein se)			

- Waswasa dalne wale Jinn: har ek ke saath ek jinn hai, wo ek badtareen aur badmaash dushman ki tarah musalsal hamle karne ki koshish mein hai. Apne saath jinn ke maujoodgi ka ehsaas rakhiye.
- Waswasa dalne wale Insaan: Har wo dost ya rishtedar ya group jo aap ko Allah ke zikr se ghafil karde aur Allah ke deen se door karde, Islam ke baare mein shak paida kare, ya gunaahon par uksaaye, wo nizame taleem jis mein sirf apne ka role ho aur Allah ka koyi role na ho, Ma'aashiyyat ke wo mahireen jo kahein ki is daur mein sood ke baghair kaam nahin ho sakta, Media jis mein khabrein, pakwan, fashion, sehat, taleem aur tafreeh ke naam par besharmi phailaayi jaaye. Ye sab ke sab waswasa dalne wale log hain, balke har wo mard aur har wo aurat jo apne libaas, chaal aur baaton se behayaayi ya ghalat cheezon ko phailaye. Kya dunya aise logon se bhari huwi nahin hai!

- Ab is Hadeeth ki azmat ko mahsoos kijiye: Muslim, Thirmidhi aur Nasai mein hai ke Hazrat Uqba bin Aamir (RA) kahte hain ke Rasoolullah ﷺ ne ek roz mujh se farmaya: “Tumhein kuch pata hai ke aaj raat mujh par kaisi aayatein nazil huwi hain ke un ke misl kabhi nahin dekhi gayien aur wo: فَلَنْ أَعْزَدُ بِرَبِّ النَّاسِ، فَلَنْ أَعْزَدُ بِرَبِّ الْفَلَقِ hain”. (Muslim).
- Is dua wali soorat padhne ke saath saath hum ko mil kar ghalat programs, cheezon aur doston se parhez karna chaahiye, waqt ka sahih istemaal karna chaahieye aur apni society ko saaf karne ki koshish bhi karni chaahieye.

**Lesson
14a**
Surah Al-Asr

Sabaq No. 14 (a&b) ke khatam tak
aap 174 naye alfaaz padhna seekh
lenge Jo Qur'an mein 36,556 baar
aaye hain!

Ta'aaruf: Soorah Asr ek mukhtasar lekin Jaame soorat hai. Is choti soorah mein insaan ko Khasaare se bachne ka yaani us ki Najat ka formula diya gaya hai. Is mein 4 khususiyat bayaan ki gaaye hain:

- 2 khud ke liye hain: (1) Aaqueedah, (2) Aamaale Saleha.
- 2 society ki islah se mut'alliq hain: (1) Ek doosre ko haq baat ki naseehat karna, (2) Ek doosre ko sabr ki naseehat karna

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ ﴿١﴾ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْعَصْرِ
1

Qasam hai Zamaane ki

- وَ ke 2 maane hain.: (1)Aur (2) Qasam hai.

الفَضْر : Zamaana : Urdu mein hum kahte hain Asre Hazir yaani maujoodah zamaana.

- Qur'an mein kayi sooraton ke shuru mein Allah ne Qasam khayi hai. Jaise Yahan par Zamane ki Qasam is liye ke aage jo baat bayaan ki jaa rahi hai is baat par zamaana (log) gawaah hain yani zamane mein aisa hi hota hia.

لَفِي خُسْرٍ
2

الإِنْسَانُ

إِنْ

Albatta Khasaare mein (hai).			Insaan	Beshak
خُسْرٍ	فِي	لَفِي	إِنْساانٌ	
Khasaarah, Ghaata	mein	Albatta Indeed	إِنْساانٌ ki Jama	

Beshak insaan albatta khasaare mein hai

- ❖ ﴿١﴾: Qur'an mein 1534 Baar! Aasaan Misaal: إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ (Beshak Allah Sabr karne walon ke saath hai)
- ❖ ﴿٢﴾: Qur'an mein taqreeban 20 baar aaya hai.
- ❖ ﴿٣﴾: Qur'an mein 691 baar! Aasaan Misaal: إِنْ شَاءَ اللَّهُ (Agar Allah chaahae).
- Fauri dua kijiye ke Aye Allah! Mujhe khasaare se bacha aur khasaare ki taraf le jane wali cheezon se bacha!
- Pahlı 2 aayaton mein 4 baar taakeed hai: (1) Qasam (2) Beshak, (3) Albatta, (4) Ye bayaan ke aksariyat khasaare mein hai.
- Ye soorah mujh jaise insaan ko jinhjhod dene ke liye kaafi hai. Taakeed par taakeed sunne ke baad mujhe apni bedaari mein izafa karna chaahiye.
- Qur'an ko apni zindagi mein laaiye, Hazrat Ukasha (RA) ki misaal samne rakhiye aur musalsal dua kijiye ki Allah charon kaam karne ki tawfeeq ata farmaaye. Guzre zamaane ka ehtesaab kijiye aur mustaqbil ka plan banaiye.

الصِّلْحَتِ

وَعَمِلُوا

اَمْنُوا

الَّذِينَ

الَا

Nek	Aur unhone amal kiye	Imaan laaye	Un ke jo	Siwaye
Kaun sa amal Allah Qabool karta hai? Nek Ya Bura. Isi liye <small>الصلحت</small> ka matlab: Nek	عَمِلُوا Wo sab Amal kiye	اَمْنُوا Wo sab Imaan laaye Urdu: Imaan, Momin	صِرَاطُ الْذِينَ Raasta <u>un</u> logon ka	لَا إِلَهَ إِلَّا Nahin koyi (haqeeqi) ma'bood siwae Allah ke

Siwaaye (un ke) jo imaan laye aur unhone nek amal kiye.

- Nuqsaan mein wo log nahin hain jo Imaan laaye aur nek kaam kiyे.

Dua: Aye Allah! Mujhe pakke aur kaamil imaan ki tawfeeq dijiye: **Ehtesaab:** Allah par, uske Rasoolon par, Farishton par, Kitaabon par, Qiymat ke din par aur taqdeer ke achche aur bure hone par mera imaan kaisa hai? Kya ye mujhe neki ka shawq dilaata aur buraiyon se rokta hai? Qur'an par mera imaan sirf zabani hai ya is kitaab ko sach jaanne aur ghaur wa fikr karne par uksata hai?

- Aye Allah! Mujhe amale saaleh ki tawfeeq de. **Ehtesaab:** Mere nek aamaal kayise hain? Namaaz, Roza, Zakaat, Hajj, Qur'an padhna, zikr karna, bhalayi ka hukm dena aur burayi se rokna waghairah ka kya haal hai?
- Qur'an ki samajh kar tilawat aur hadeeth ka mutaala hamara imaan mazboot karte hain aur achche aamaal karne par ubhaarte bhi hain.

بِالصَّبْرِ ٣

وَتَوَاصَوْا

بِالْحَقِّ

وَتَوَاصَوْا

Sabr ki	Aur ek doosre ko wasiyyat (talqueen) ki	Haq ki	Aur ek doosre ko wasiyyat ki
صبر: Saabit Kadmi, Mustaqil mizaji, Date Rahna	تَذَارِثًا: ek doosre ko padhaya تَوَاصَى: ek doosre ko wasiyat ki	حَقًّ: Sach	تَوَاصَى وَ Ek doosre ko wasiyat ki Aur

Aur ek doosre ko haqq ki wasiyat ki, aur ek doosre ko sabr ki wasiyat (talqueen) ki

- Amale Saleh (Achcha kaam) mein saare achche kaam aa gaye magar do kamon ka khaas zikr kiya gaya hai: doosron ko sachchi (haq) baat bataana aur doorson ko (deen par amal karte waqt mushkil ho ya koyi aur pareshaani ho) sabr ki naseehat karna!
- Haq baat pahunchaane ke liye ilm ki zaroorat hoti hai aur ilm Qur'an wa Hadeeth ko padhne aur samajhne se hasil hota hai. Aye Allah! Mujhe Qur'an wa Hadeeth aur Seerat waghairah padhne ke liye waqt nikalne aur phir tableegh ka ek plan banaane ki tawfeeq dijiye.
- Haq baat bataane aur seekhne ke liye ek achche saathi ko chun lijiye jo aap ke saath rahe, sabaq yaad dilaye, aur aap ki himmat afzaayi kare. Is tarah se aap aapas mein ek doosre ko Haq aur Sabr ki wasiyat ka kaam shuru kar sakte hain.
- Sabr kahte hain bardaasht karna aur apne aap ko qaboo mein rakhna. Neki par mushkilaat par sabr kijiye aur Gunaahon se bachne mein jo takleef hoti hai us par bhi sabr kijiye aur doosron ko bhi sabr karne ki baat bataate rahiye.
- Jis mein ye charon sifaat payi jaayen wo khasaare se bach jaaye ga. Yahan par Allah ta'aala ne teen jagah waw (ج) ka istemaal kiya jis ka matlab "aur" hota hai yani khasaare se bachne ke liye charon sifaat ka paya jaana zaroori hai. Agar kisi ek sifaat ke apnaane se khasaare se bachna mumkin hota to Allah ta'aala waw (ج) ki jagah Auw (أو) (Qur'an mein 280 baar) farmate jis ka maana "ya" hai

**Lesson
15a**

Surah An-Nasr

Sabaq No. 15 (a&b) ke khatam tak Aap 186 nai alfaaz padhna seekh leinge jo Qur'an mein 37,500 baar aaye hain!

Ta'aaruf: Hazrat Abdullah bin Abbas (RA) se riwaayat hai ke Ye Qur'an Majeed ki Aakhri Soorah hai (Muslim Nasaa'i). Yaani is ke baad koyi mukammal soorah Rasoolullah ﷺ par Nazil nahin huwi. Us waqt Islam ke dushmanon ko shikast ho chuki thi aur log groups ki shakl mein aa ker Islam qubool kar rahe the. Unko koyi daraane wala ya confuse kerne wala nahin tha. Is soorah mein ye taleem hai ke nek kaam karne ke bad hamara kya rawayya hona chaahiye.

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

171 423

﴿ ١ ﴾ وَالْفَتْحُ نَصْرُ اللَّهِ جَاءَ إِذَا

Aur Fatah (ho jaye)	Allah ki Madad	Aa jaaye	Jab
الفتح	وَ	بِحَمَدِ اللَّهِ أَعْلَمْ أَيَّا	
Jeet, Kamyabi aur Kholna	Aur نَصْرٌ: Madad,Nusrat	إِذَا جَاءَهُ مَنْ يُنَزَّلُ إِذَا جَاءَهُ مَنْ يُنَزَّلُ	إِذَا: Jab

Jab Allah ki madad aa jaaye aur fatah (ho jaaye)

- Allah ki madad aaye to hi kaam banta hai.
- Fatah se muraad Fathe Makkah hai jo 8 hijri mein huwa.
- Nabi ﷺ ne to apni zindagi laga di, tab 23 saal ke baad ye aayaat nazil huwein!!!
- Har kaam mein hum ko agar Allah ki madad chaahiye to hum ko bhi Allah ke deen ke liye apna waqt, paisa, salahiyat lagana chaahiye. Sochiye aaj, is hafta, is maqaam par kya kar sakta hoon? Is ka inferadi aur ijtemaayi plan banaiye taake har kaam mein hum ko Allah ki madad hasil ho! Agar aap talibe ilm hon to behtareen ilm hasil kijiye taake Islam ki behtareen andaaz mein khidmat kar sakein.

﴿ ٢ ﴾ أَفَوَاجَأَ فِي دِينِ اللَّهِ يَدْخُلُونَ النَّاسَ وَرَأَيْتَ

Fouj dar Fouj	Allah ke deen mein	Daakhil horahe hain	Log	Aur Aap dekhein
فُرَاجٍ Ki jama فوج	اللَّهُ دِينُ فِي			وَ رَأَيْتَ
	Allah ke Deen mein	أَدْخُلُونَ: Ander Aana	إِنْسَانٌ ki	وَ Aap dekhein
	دِينِ:	بَهَارُ جَانَةً: خروج	jama نَاسٌ	Aur Aur Aap dekhein

Aur aap dekhein log daakhil ho rahe hein Allah ke deen mein fauj dar fauj.

- Deen ke do maane hain: (1) Badla aur (2) Zindagi guzaarne ka Tareeqa ya system. Jaise Deene Islam.
- Fatah wa Nusrat ka kya nateejaa bataaya gaya? Logon ki barbaadi nahin balke unka deen mein daakhila! Kya Hum yehi chaahete hain ke logon ki Hidaayat ke liye raaste khulein, aur un ki dunya wa aakhirat sudhar jaaayein? Kya Hum maujooda Halaat mein Daawat aur Islaah ka kaam kar rahe hain? Hamaara kitna waqt aur paisa Daawat wa Islaah mein lagta hai.

وَاسْتَغْفِرُهُ

رَبِّكَ

بِحَمْدِ

فَسِّيْحٌ

Aur us se bakshish talab karein			apne Rabb ki		Taareef ke saath		Pas Paaki bayaan karein	
و	إِسْتَغْفِرَةُ	وَ	أَنْ	رَبِّ	خَلِدٌ	بِ	سِّيْحٌ	فَ
Us se	bakshish talab kijiye	Aur	Aapke	Rabb ki	Tareef ke	saath	Paaki bayaan kijiye	Pas
Urdu Alfaaz:			apne Rabb ki			Hamd: Khoobiyon ka Bayaan		
Istighfaar, Maghfirat, Ghafoor, Maghfoor			Naqaayes ki nafi			شَيْعَةً:		
Pas apne rabb ki taareef ke saath paaki bayaan kijiye, aur us se bakhshish talab karein.								

- Tasbeeh: Subhan Allah yaani Allah paak hai, tamaam uyoob se paak hai. Yani us mein koyi Naqs nahin, kamzori nahin. Usko kisi ki madad ki zaroorat nahin aur wo kisi ke dabao mein nahin. Uska na beta hai no wo kisi ki aulaad. Wo Akela hai Zaat mein, Sifaat mein, Huqooq mein aur Ekhtiyaraat mein. Tasbeeh ke baare mein Sabaq No.7 ke aakhir mein di gayi tafseel padhiye.
- Hamd: Allah ke liye saari tareefein hain. Wo Ghaffar hai, Sattar hai, Rahmaan hai, Raheem hai, Aleem, Khabeer, Aadil, Samee, Kabeer, Khaaliq, Jameel waghairah Saari khoobiyan us ke andar hain. Aur Allah ke liye saara shukr hai ke usi ne hum ko zindagi di, raasta bataaya aur nek kaam karne ki tawfeeq di!
- Agar Allah se shikaayat (Subhan Allah ki nafi) ho to sachchi tareef wa shukr (hamd) ho hi nahin sakta. Isi liye aksar Subhan Allah ke baad Alhamdulillah ka zikr aata hai.
- Istighfar: Aye Allah! Agar hamare kaam mein koyi kotahi rah gayi ho to hamen baksh dijiye. Hamari tasbeeh aur hamari Hamd dono naqis hain, is par bhi istighfar hona chaahiye. Hamen jab bhi koyi nek kam ki tawfeeq mile to tasbeeh, hamd aur istighfar karna chaahiye.

12

422

ع
3 تَوَابًا

گَانَ

إِنَّهُ

Bada Tawba qabool karne wala	hai.	Beshak Wo
گَانَ: Thaa, Allah ke liye yahan گَانَ Ka matlab "Hai" hogा.		إِنَّهُ ke maane yaad rakhye
تَابَ: Palatne wala, تَابَ: baar baar Palatne wala		إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ
Beshak wo bada tauba qabool karne wala hai.		

- Ye Azeemushshaan khush khabri hai hum gunahgaaron ke liye: Allah ki rahmat se kabhi bhi mayoos nahin hona chaahiye. Sachchi tawba kijiye (Yaani Gunaah ka eteraaf, us par Sharmindagi aur dobaara na karne ka pakka iraadah karna) aur qabooliyat par yaqeen rakhiye.
- Misal: Agar main bahot bhooka hoon aur koyi kahe ke main saindon ko khana khilaata hoon to kya Main fouri nahin poochunga ki baraye meharbaani mujhe bhi khana dey dijiye! Yahaan Tawba ki qabooliyat ka zikr hai to fauri Tawba kijiye! Aye Allah tu mujhe maaf karde. Isi tarah jab Allah ka koyi naam ya koyi kam samne aaye to Allah se hum us baat ki aisi dua karsakte hain jis mein hamara faaidah ho.

**Lesson
16a**
Surah Al-Kafiroon

Sabaq No. 16(a&b) ke khatam tak
Aap 194 naye alfaaz padhna seekh
lenge jo Qur'an mein 38,531 baar
aaye hain!

Taa'ruf: Ye surat Makkah mein us waqt nazil huwi jab makkah ke Mushrikeen ne ye dekha ki Islaam phailta jaa raha hai aur unka deen kamzor hota jaa raha hai, Unhone is phailao ko rokne ke liye Aap ﷺ ko mukhtalif qism ki peshkash ki masalan daulat, aurat aur sardari taaki aap apni daawat se ruk jaayein. Jab Aap ﷺ ne un ki peshkash ko thukra diya to unhone doosri peshkash ki ek saal mushrikeen sirf ek khuda ki ibadat karienge aur doosre saal Aap ﷺ buton ki bhi ibadat karein. Allah Ta'aala ne is surat mein is peshkash ka bilkul saaf jawaab de diya.

Is surat ki Fazeelat:

- Fajar aur Maghrib ki sunnaton mein Rasoolullah ﷺ Surat Al Kafiron aur Surat Al Ekhlaas padha karte the (Musnad Ahmed, Tirmidhi, Nasai, Ibne Majah wagairah).
- Allah ke Rasool ﷺ ne baaz Sahaaba se farmaya "Raat ko sote waqt ye surat padh kar sowoge to shirk se bari qarar paouge". (Abu Dawood: 5055)

﴿أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ ﴾ ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴾

الْكَفِرُونَ
1

يَا أَيُّهَا

قُلْ

Kafiro!	Aye	Kah dijiye
كافر se کفار فاعل فعل Inkaar karne wala کافر : ; Inkaar karne wale کافرین : کافروں ، کافرین	يَا أَيُّهَا النَّاسُ : Aye : ۱۵۳، ۳۶۱	قُلْ : Yani Tableegh kijiye (Behtareen andaaz se)
Kah dijiye aye kafiro!		

- Lafz پا Qur'an mein bahot baar aaya hai. Masalan³⁸³ يَا أَيُّهَا النَّاسُ (Aye Qaum) (Aye logo!) waghairah.
- Kaafir ke maane hain Inkaar karne wala aur haq ko thukraane wala! Kafir wo hai jo baat pahunchne ke baad samajh kar inkar kare. Qur'an ne daawat dene ke liye musalmanon aur aam ghair muslimon sabhi ko يَا أَيُّهَا النَّاسُ (Aye logo!) kah kar pukaara hai.
- Ye koyi gaali nahin. Allah ne musalmanon se kaha hai ke wo taaghoot se kufr karein. Yaani har musalmaan bhi kaafir hai magar doosre maane mein, yaani taghoot ka kafir. Agar kaafir ka lafz gaali hoti to Allah Ta'aala use musalman ke liye istemaal na karta.
- Kafiron ka asal masla kya tha? Wo apne Nafs, apne maal, Ohda aur tijaarat wagairah ki wajah se sach ko jaante huwe bhi inkaar karte the.
- Dua karein ke Aye Allah mujhe haq ko qabool karne ki tawfeeq de. Kahien main aisa na ban jaun ke badayi ki wajah se sach ko na maanun aur Allah ki naraazgi ka shikaar ho jaaun, Isi tarah apni ana, khawhish aur kibr ko kabhi beech mein na aane doon.
- Ehtesaab: kitni dafa main sach ko thukraata hoon? ya fouri qabool nahin karta?
- Plan banaiye: Istighfaar, Allah ki tareef aur badayi ko bayaan karne ka aur khud ki tarbiyat karne ka.

٢ تَعْبُدُونَ

مَا

لَا أَعْبُدُ

Tum ibaadat karte ho	Jis ki	Nahin main ibaadat karta
	ما ke teen maane: Nahi, kya (What) aur Jo ما فيه: Nahin us mein (Arabi Bol chaal ka mashhoor jumla) ما دینک؟: Kya hai Tumhaara Deen?	أَعْبُدُ لَا main ibaadat karta Nahi Nahin main ibaadat karta
Main nahin ibaadat karta jis ki tum ibaadat karte ho		

- Ibaadat ke teen maane hain: (1) Muhabbat aur aqeedat ke saath ibaadat wa parastish (2) Itaa'at aur farmaanbardaari, (3) Ghulami, teenon maae mein sirf Allah ki ibaadat honi chaahiye.
- Deen aur aqeede ke maamle mein kisi tarah ki musalahat jaaez nahi! Allah ki zaat, sifat, huqooq aur ekhtiyaraat mein, yani ibaadat aur bandagi sirf Allah ki hogi, is mein kisi aur deen aur shariyat ki itteba jaiz nahie ke ye bhi sahih aur wo bhi sahih! Isi tarah Nabi ki itaa'at ke saath doosron ki itteba shariyat ke maamle mein jaaez nahn.
- Kaafir hamehsa se Islaam ke khilaaf nafrat phailaane aur Musalmanon ko badnaam karne ki koshish karte rahe hain. Is se paresaan hone ki zaroorat nahn hai aur na ehsaase kamtari ka shikaar hone ki zaroorat hai. Bas deen par istiqamat ke saath jame rahiye aur daawat wa tableegh ka kaam karte rahiye.

٣ أَعْبُدُ

مَا

عِبُدُونَ

وَلَا آنُتُمْ

Main ibadat karta hoon	Jis ki	Ibaadat karne wale ho	Aur na Tum
		أَعْبُدُ: Ibaadat Karne wala عَابِدُونَ: Ibaadat karne wale	أَنْتُمْ لَا وَلَا Tum na Aur
Aur na tum ibaadat karne waale ho, jis ki main ibaadat karta hoon.			

- Wo ibaadat jis mein shirk ki milaawat ho, Allah ko hargiz qubool nahi, aise log Allah ki sachchi ibaadat karne wale nahn.
- Saare mazahib ek nahn. Allah ne har qaum me nabi ko bheja magar logon ne us ko kho diya ya us ko chhor diya. Hum ko Islam behtareen tariqe se logon ko samjhana hai.

٤ عَبْدُتُمْ

مَا

عَابِدُ

وَلَا آنَا

Tum ne ibaadat ki	Jis ki	Ibaadat karne wala	Aur na main
فَعَلْتُمْ (عَابِدُونَ) ke wazan par		عَابِدُ (فَاعِلُ): ke wazan par	أَنَا لَا وَلَا Main na Aur
Aur na main ibaadat karne wala hoon jis ki tum ne ibaadat ki.			

Aayat 2 aur 4 mein koyi takrar nahn. Do baatein kahi gayi hain:

- Main shirk na ab karta hoon لَا أَعْبُدُ (أَنَا عَابِدُ)
- Na tumhaare maujooda maaboodon ki ibaadat karta hoon (ما تَعْبُدُونَ) aur na un maaboodon ki jis ko tum maazi mein poojte the (ما عَابِدُتُمْ).
- Deen wa imaan ke maamle mein koyi musaalahaat nahn ho sakti. Ye akad ki waja se nahn balke sach ko manne mein aur Allah ki pakad ke khauf se hai.

أَعْبُدُ 5

مَا

عِبْدُونَ

وَلَا أَنْتُمْ

Main Ibaadat karta hoon	Jis ki	Ibaadat karne wale	Aur na tum
Aur na tum ibaadat karne wale ho, jis ki main ibaadat karta hoon.			

- Yahan bhi takrar nahin hai, balki ye bataaya gaya hai ke Allah ke paigham ke khilaf tumhari zid se aisa hi lagta hai ke tum buton ko chhorh kar sirf Allah ki ibaadat nahin karoge.

دِيْنِ 6

وَلِيٰ

دِيْنُكُمْ

لَكُمْ

mera Deen	Aur mere liye	Tumhaara Deen	Tumhaare liye
Tumhaare liye tumhaara deen aur mere liye mera deen.			

- Is aayat ka matlab ye nahin ki saare mazahib brabar hain. Is ka ye matlab bhi nahin ke hamen Daawat wa Tableegh ka kaam chorh dena hai. Kya ye aayat aane ke baad Allah ke Rasool ﷺ ne daawat ka kaam chorh diya? Nahi, Is liye is ka matlab ye hai ke agar koyi musaalehat (compromise) ki peshkash kare to jawaab mein ye kaho ke tumhare liye tumhara deen aur mere liya mera deen.
- kya main waqai sirf deene Islaam ki qadr karta hoon? Kya main us par amal karne aur usko pahunchaane ki koshish karta hoon?
- Is soorat ko zindagi mein laaiye, yaani is ke paigham par amal kijiye. Un kafiron ne mil kar kaam kiya, ijtemaayi taur par unhon ne daawat ko rokne ki koshish ki. Hum ko Islam ki daawat dene ke liye mil kar kaam karna chaahiye taake sab ki dunya aur aakhirat sudhar jaaye aur aag se najat mile.

**Lesson
17a**
Nuzool-e-Qur'an ka Maqsad

Sabaq No. 17(a&b) ke khatam tak
Aap 208 Nai alfaaz padhna seekh
leinge jo Qur'an mein 39,571 bar
ai hain!

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ ﴿٢٦١﴾ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٥٥﴾

12

55

261

مُبَرَّكٌ**إِلَيْكَ****أَنْزَلْنَا****كِتَابٌ**

barkat wali hai	aap ki Taraf		hum ne utaara hai usko		(Ye) kitaab
Urdu ke alfaaz: Eid Mubaarak, Shaadi Mubaarak, Kamyabi Mubaarak	أَنْزَلْنَا	إِلَيْكَ	أَنْزَلْنَا	هُنَّا	كِتابٌ کی jama
	aap ki	taraf	usko	Utaara hum ne	

Hum ne aap ki taraf ek mubaarak kitaab nazil ki.

- Ye Qur'an Allah ki kitaab hai jis ko Allah ne aasmaan se Jibreel (AS) ke zarye utaara hai.
- Barkat ke maane hain nemat ka milna, qaayem rahna aur badhte rahna yaani ziyaada hote rahna. Ye wo ziyaadati ya madad hai jo hamen nazar nahin aati lekin hum usko mahsoos kar sakte hain.
- Is Qur'an ki Barkat ka ye aalam hai ke jis raat ye utra, sirf is ke utarne se wo raat hazaar maheenon se behtar ho gayi to sochiye ke khud Qur'an kitni barkat wala hoga jis maheene mein utra, wo maheena sab se afzal ho gaya. Jis Rasool par utra wo sab se afzal Rasool ban gaye. Jis shahar mein ye utra wo behtareen aur aman wala shahar ban gaya. Is kitaab ne dunya ki tareekh ko badal diya. Jin logon par ye utra un ki zindagiyan badal gayien yaani Sahaba kiraam (RA). Wo sirf 100 saal ke andar dunya ke super power ban gaye aur ilm wa akhlaaq ke model ban gaye aur poore ek hazaar saal tak yaani taqreeban us waqt tak jab tak musalman kuch had tak hi sahi, Qur'an se jude rahe to ilm aur amal ke maidaan mein saari dunya walon se aage hi rahe.
- Hamen khush ho kar Allah se kahna chaahiye ke Aye Allah! Aap ka bahot bahot shukriya! Aap kitne achche hain, kitne meharbaan hain ki aap ne hamare liye barkat wali kitaab nazil ki.
- Nemat ka behtareen istemaal us se faaidah uthana hai. Is liye hum ko chaahiye ke hum Qur'an ko khoob padhein, samjhein, ghaur karein, yaad karein, phailayein.
- Kitaab barkat wali hai magar kis liye nazil kiya? Aage aa raha hai. Yani barkat hasil karna hai to ye donon kaam karna hai.

16

43

8

382

1

أُولُوا الْأَلْبَابُ**وَلِيَتَدَكَّرُ****إِلَيْهِ****لِيَدْبَرُوا**

(ص: 29) Aql wale	aur taake naseehat pakdein			us ki aayaat par	Taake wo ghaur karein	
الأَلْبَابُ	أُولُوا أُولَى	تَدَكَّرُ	لِ	وَ	آيَاتٍ	يَدْبَرُوا
aql	wale	naseehat pakdein	taake	aur	us ki	aayaat
لُكْبِرْ کی jama: Aql						

Taake wo ghaur karein us ki aayaat par aur taake naseehat pakdein aql wale

- Aayat ke do maane hain: Qur'an ki aayat, Nishaani. آیات aayat ki jama hai.
- Qur'an ko do aham maqsad (kam) ke liye utaara gaya hai. (1) Ghaur wa Fikr karna (2) Naseehat haasil karna
 - **Ghaur wa Fikr karna:** Jis tarah Science aur Hisaab ki kitaab ko baar baar ghaur se padhte hain, Akhbaar ki tarah nahi! Ghaur wa Fikr karne ke liye zaroori hai ke hum is Kitaab ki azmat ko samjhein ki ye Kitaab is Azeemush Shaan Kaayenaat ke Rabb ne bheja hai. Wo hamesha se zinda hai aur hamesh zindah rahega. Aur jis ki kaayenaat itni wasee hai ke sirf hamari kahkashan ke bahar jaane

ke liye hum ko light ki raftaar se (3 lakh kilometer fi second) ek lakh saal lagenge. Us ne saaton aasmanon ke upar se Jibraeel (AS) jaise zabardast farishte ke zarye is kaayenaat ke sab se azeemush Shaan insaan yaani Muhammad ﷺ par nazil kiya.

- **Naseehat Hasil karna:** Qur'an mein jo baatein bataayi gayi hain us par amal karna hi naseehat hasil karna hai. Masalan agar aap kisi bachche se kahein ki imtehan ki tayyari karo warna fail ho jaoge. Agar wo tayyari karta hai to goya us ne naseehat hasil ki. Yani us ne aap ki baat par amal kiya.

Qur'an se hamara Ta'alluq:

1. **Raast (Direct):** Qur'an Allah ki kitaab hai ya Allah ka kalaam hai. Is mein Allah hum se mukhaatib hota hai. Ye koyi bejaan kitaab nahin. Ye zindah kitaab hai. Is liye ke jab hum Qur'an padhte hain ya sunte hain to yaqeenan Allah dekh raha hota hai ke hum us ke kalaam ko sun kar ya padh kar kya karte hain? Kya iraade karte hain? Ya phir kuch bhi parwah nahin karte ki Allah ne kya kaha hai. Hum poore iklas se padhein to wo hamen hidaayat ke raaste samjhaata hai.
2. **Shakhs (personal):** Jo aayaat bhi hum padhein ya sunein, us mein ye dekhna chaahiye ki is mein hamare liye kya paigham aur rahnumayi hai. Is tarah nahin ke fulan aayat kafiron ke liye, fulan mushrikon ke liye, fulan munaafiqon ke liye aur fulan Madeene ke musalmanon ke liye.
3. **Tai shudah (Planned):** Dunya ki har cheez taqdeer ke tahet hai. Daane daane par likha hai khaane wale ka naam! To hum kahenge: aayat aayat par likha hai sunne waale ka naam, padhne waale ka naam. Agar aaj aap ne Fajr mein Soorah Waqiya suni ya padhi to ye aap ki qismat mein aap ki paidaish se pahle likh di gayi thi ke fulan tareekh ko fajr mein aap ko ye aayaat sunayi jaaye gi.
4. **Mut'alliq (Relevant):** Qur'an tazkeer hai, yaad dihaani hai. Agar aaj Allah ne mujhe aakhirat ke baare mein bataaya to mujhe ye poochna chaahiye ke, Aye Allah! Aap ne mujhe aaj ye kyun sunaayi? zaroor aaj mera aakhirat ka aqeedah kamzor raha hoga is liye Allah ne meri tarbiyat ki khatir ye aayaat sunaayi hai.

Tadabbur karne ka ek bilkul saada tareeqa: Ye ek aam Aadmi ke liye hai warna is ke alawa bhi kayi cheezein ki ja sakti hain:

1. Mutaala: Qur'an ki aayaat ko samajh kar baar baar padhiye aur in aayaat ki mukhtasar tashreeh ya tafseer ka ghaur se mutala kijiye.
2. Tasawwur ka istemaal kijiye taake ghaur karne mein madad mile. Masalan zameen wa aasmaan ka zikr ho to un ke phailao ka tasawwur kijiye. Rabbul Aalameen ka zikr ho to mukhtif jahanon aur un mein beshumar makhluaat ka tasawwur kijiye.
3. Ehsaas: Ar Rahman Ar Raheem ka zikr ho to khushi ka ehsaas kijiye, Al-Maghzoobi Alaihim ka zikr ho to dar ke ehsaas ke saath padhiye.

Tazakkur yaani Naseehat hasil karna: Tazakkur ka saada tariqa ye hai:

1. Dua: Qur'an ki jo aayatein aap ne padhi hain usko apni zindagi mein laane ke liye Allah se dua kijiye, masalan Aye Allah! Mujhe Qur'an mein tadabbur ki tawfeeq de.
2. Ehtesaab: Jo dua aap ne ki hai, kya aap wo kaam kar rahe hain ya nahi? Agar kar rahe hon to Allah ka shukr ada kijiye. Masalan ye check kijiye ki main ne guzre huwe kal yani pichle hafste kitna waqt tadabbur mein lagaya? Agar lagaya hai to Alhamdulillah, nahin to Astaghfirullah.
3. Plan: Agar wo kaam nahin kar rahe hon to us ka plan banaiye. Masalan main tadabbur ke liye rozaana kitna waqt doonga. Is tarah ke kayi kaam ho sakte hain, masalan Allah se ta'alluq, Rasool ﷺ ki itteba, aakhirat ki yaad, zikr, ibaadat, akhlaaq, mu'aamlaat aur daawat, tableegh, team work, ijtemaiyyat waghairah. Albatta jahan fiqhi mu'aamlaat ya musalmanon ke masael aayein wahan par ulamae kiraam se pooch lijiye.

Tableegh: Hazrat Abdullah Bin Amr (RA) ne bayaan farmaya ke Nabi kareem ﷺ ne farmaya:

201

اَيَّةٌ

وَلُوْ

عَنِّيْ

بَلَغُوا

ek hi aayat ho.	agarche	meri taraf se	Pahuncha do
Pahuncha do meri taraf se agarche ek hi aayat ho.			

(Bukhari:3461)

Is ka matlab ye hai ke Qur'an wa Hadeeth ki jo bhi baat hum padh rahe hain use doosron tak muhabbat aur hikmat ke saath behtareen andaaz mein pahunchana hai. Is mein apna waqt, paisa aur salahiyat ko lagana hai aur jo log ye kaam kar rahe hain un ki madad karna hai.

Qur'an se hamara ta'alluq tadabbur wa tazakkur aur tableegh ke nukaat ko aasaani se yaad rakhne ke liye is ko neechे ek logo ki shakl mein pesh kiya gaya hai aur isi logo ko har sabaq ke shuru mein bhi diya gaya hai.

Note: Har aayat ya zikr par tadabbur aur tazakkur ke liye isi logo ko is tarah istemaal kiya ja sakta hai. yaani:

- Har aayat ka ghaur se mutaala karenge, tasawwur ka istemaal karenge aur ehsaas ke saath padhenge.
- Aayat ke mazmoon ke hisaab se Allah se dua karenge aur phir is dua ki roshni mein khud ke guzre huwe dinon ka muhaasaba karenge, aur agle dinon ka plan banayenge.
- Jo hum ne seekha hai use doosron tak pahuchayenge taake ham apni zimmedari poori kar sakein aur un ki neki ka sawab hum ko bhi mile.

Is tarah ki aayaat ki roshni mein ulamae kiram ne Qur'an ke ye huqooq bayaan kiye hain: Imaan rakhna, padhna, samajhna, amal karn, phailana waghairah.

Lesson 18a Qur'an aasaan aur us ka seekhna behtareen kaam

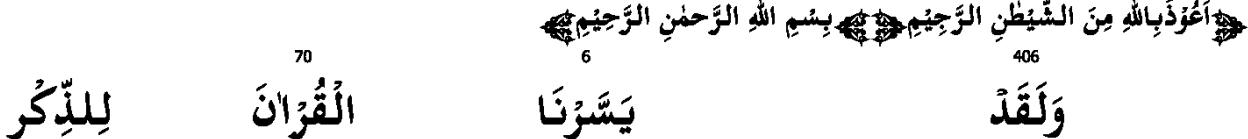
Sabaq No. 18(a&b) ke khatam tak Aap 222 nai alfaaz padhna seek lenge jo Qur'an mein 40,469 baar aaye hain!

Pichle sabaq mein hum ne seekha ke Qur'an ko is liye naazil kiya gaya hai ke hum us ki aayaat mein tadabbur aur tazakkur karein. Qur'an Arabi zabaan mein hai aur saare ulama ka ittefaq hai ke us ka tarjama nahin ho sakta. Qur'an to Allah ka kalaam hai, aam insaani kalaam ka trajama bhi karna mushkil hai, masalan urdu ke is sher ko angrezi mein tarjama karke dekhiye:

Kaise kaise aise waise ho gaye: Aise waise kaise kaise ho gaye.

tarjame se kuch had tak paigham mil sakta hai, is ki gahrayi, khoobsoorti, alfaaz ka intekhab aur sab se aham us ki roohaniyat chali jati hai. Matlab ye hai ke Arabi aayaat ki jo fazeelat hai wo tarjame mein aa hi nahin sakti.

Allah ka fazl hai ke us ne Qur'an ko aasaan kardiya hai. Us ne farmaya:

Zikr ke liye	Qur'an ko	Hum ne aasaan kiya	Aur Albatta Tahqeeq
(Al Qamar: 17, 22, 32, 40)	Bahot Padha jane wala, baar baar padha jane wala	پس : Aasaani غیر : Mushkil	۱: Albatta, Yaqeenan, Tahqeeq ke liye (indeed) ۲: Tahqeeq, Ho Chuka (already) ۳: قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ : Namaaz Khadi ho chuki

- Zikr ke do maane hain: (1) Yaad karna (2) Samajhna aur us ki naseehat ko qabool karna.
- Lafze Qur'an ka matlab hai bahot padha jaane wala Is ke naam mein bhi mojeza hai. Is liye ke aaj ghair Muslim bhi is baat ko maante hain ke Qur'an hi sab se ziyaadah padhi jane wali kitaab hai. (Encyclopedia Britannica 11th edition).
- Qur'an aasaan hai seekhne ke liye, Amal karne ke liye aur doosron ko naseehat karne ke liye!
- Agar koyi ye kahta hai ke Qur'an samajh mein nahin aa sakta, yaqeenan us ne Allah ki baat ke khilaf baat bataayi kyunke Qur'an mein Allah ta'aala farmata hai ke Hum ne Qur'an ko aasaan kiya hai zikr ke liye.
- Qur'an bahot aasaan hai magar khud bakhud nahin aayega balke aap ko seekhna hogा, us ko hasil karne (paane) ke liye kuch mehnat karni hogi. Magar yaad rakhiye, Hadeethe Qudsi mein hai ke Allah farmata hai ke "Jo bandah chal kar Allah ki taraf aata hai Allah us ki taraf daud kar aata hai" Bas aap Qur'an seekhne ke liye chalna shuru kijiye aur phir dekhiye ke Qur'an kitna aasaan hai.
- Amal se shukr ada kijiye ke Allah ne is ko bahot aasaan banaya hai aur mansooba kijiye ke poora Qur'an kaise seekhein?
- Qur'an na sirf aasaan hai balke us ka seekhna behtareen kaam hai.

14			2	مَنْ	خَيْرُكُمْ
وَعَلَمَةٌ			تَعْلِمُ الْقُرْآنَ	جَوْ	Tum mein se behtarien wo hai
(Bukhari)			Seekhey Qur'an ko	Jo	
هُ	عَلَمْ	وَ		Jo: مَنْ (خَيْرُكُمْ مَنْ تَعْلِمُ الْقُرْآنَ وَعَلَمَةٌ)	خَيْرٌ
usko	sikhe	Aur	Seekha: تَعْلِمَ Sikhaya: عَلَمْ	Kaun: مَنْ (Qabar ka pahla sawaal) ؟ (من رئتك؟)	Tum mein Achcha, behtareen

Is Hadeeth mein bahot achchi Naseehatein bayaan ki gayi hain.

- Qur'an seekhne walon ka pahle zikr kiya gaya phir sikhaane walon ka. Is Hadeeth mein Qur'an seekhne walon ka uncha muqaam bataaya gaya hai.
- Hum mein se koyi ye nahin kah sakta ke main ne ab Qur'an ka saara ilm seekh liya hai. Ye Qur'an to ilm ka khazaana hai jo kabhi khatam nahin hoga, is liye hum ko marte dam tak seekhte rahna chaahiye.
- Behtareen shakhs wo hai jo donon kaam kare (تَعْلِمُ الْقُرْآنَ وَعَلَمَةٌ) yaani khud seekhe aur doosron ko sikhaye.
- Is waqt sateh zameen par mukhtalif mazaameen ki laakhoon classes chal rahi hongi, lekin Aallah ki nazar mein un saari classon mein behtareen class Qur'an ki class hai.
- Aap ne apni zingadi mein hazaaron classes mein haazri di hogi magar Allah ki nigah mein sab se aham class ye ya is tarah ki Qur'an seekhne ki class hai.
- Qur'an seekhne ka matlab ye nahin ke hum naazirah hi padh lein balke us ko samjhein aur us par ghaur wa fikr (sochein) karein aur dusron ko bhi sikhaayein.
- Hazrat Muhammad ﷺ Qur'an ke mu'allim bana kar bheje gaye they. Aap ne Qur'an ko samjhaya aur amal kar ke bataaya. Yaani ye asli taleem hai. Hum ko Qur'an ke alfaaz ko tajweed ke saath padhne ka tareeqa seekhna chaahiye, magar rukye mat! Samajhne ki koshish kijiye taake Qur'an ki asli taleem shuru ho.

Qur'an ko sirf Allah ki raza ki khatir seekhiye! Kyunke Allah ke Rasool ﷺ ne farmaya:

إِنَّمَا الْأَعْمَالُ

41

145

بِالنِّيَّاتِ

(Bukhari)

Niyyat par hain	Aamal to bas
بِ + النِّيَّاتِ نيّاتٍ ki jama نِيَّةٌ	إِنَّمَا : Bas, sirf, mahaz (Yaad Rakhiye, إِنَّ: Beshak) أَعْمَالٌ ki jama عملاً

- Tarjuma: Aamaal ka daar wa madaar aur un ki qabooliyat ka inhesaar niyyaton par hai.
- Qiyamat ke din teen qism ke logon ka sab se pahle faisla kiya jaayega. Un mein se ek Qur'an ka Qari hoga jo dikhaawe ke liye Qur'an padhta aur padhaata hoga. Lekin niyyat ki kharaabi ki wajah se us ko Jahannam mein dalne ka faisla kiya jaayega.
- In sha Allah ham sirf Allah ko Khush karne ke liye Qur'an seekhenge Taake hum us par amal kar sakein aur seekh kar doosron ko sikha sakein.
- Duniya ke shaayad 90% musalman Qur'an ko nahin samaj sakte, is liye hum khud Qur'an samajh kar unhein samjhaayenge taake har musalman is qabil ho ke wo ghair muslimon ke saamne bhi Qur'an ke behtareen paigham ko pesh kar sake.

Aham Note: Neeche ke teen alfaaz Qur'an mein 2370 baar aaye hain. Unke maani ko yaad rakhne ke liye neeche unhi alfaaz ki mashhoor misaalein bhi di gayi hain. Agar alfaaz ke maani yaad na aa rahe hon ya ek lafz ka maane doosre ko jaa raha ho to misaal yaad kijiye , Masla hal ho jaa yega.

145 : إِنَّمَا : Bas, Sirf, Mahaz	1534 : إِنَّ Beshak	691 : إنَّ Agar
إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ 41	إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ 20	إِنَّ شَاءَ اللَّهُ

Lesson 19a Qur'an seekhne ki dua aur us ka tareeqa

Sabaq 19(a&b) ke khatam tak Aap 232 nai alfaaz padhna seekh lenge jo Qur'an mein 41,111 baar aaye hain!

Qur'an ko seekhne ka behtareen tareeqa ye hai ke aap neeche di gayi 3 baaton par amal karein:

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ ﴿٣﴾ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Baar Baar Dua kijiye!

3

عِلْمًا

زَدْنِي

رَبِّ

Ilm mein	ziyaadah kar Mujhe	Aye Mere Rabb
(Surah Taaha: 114)	بِنِي Mujhe, Mujh ko	رَبِّ: Har Cheez ka khayal rakhte huwe parwarish karne wala

- Ye wo Dua hai jis ko Allah Ta'aala ne apne aakhri Rasool ﷺ ko sikhaaya taake aap ko Qur'an yaad ho aur ilm me izafa yaani ziyaadati ho! to hamen chaahiye ke is dua ko kasrat se maangein aur baar baar padhte rahein.
- Is dua ka padhna yaad rakhne ke liye har namaaz ke baad padhi jane waali aayat Al-Kursi ko yaad rakhiye. Is mein ilm ka lafz do baar aata hai to phir aayat Al-Kursi ya azkaar ke baad ye dua padh lijiye.
- Ilm hasil karne ke liye sirf Dua kaafi nahin hai is ke saath ek plan ke saath mehnat ki zaroorat hai. Zara bataao agar koyi dua karta hai ke Aye Allah! tu mujhe Imtehaan mein achche nambaraat se kamyaab karade! aur wo sabaq yaad nahin karta, aur na school jaata hai to kiya wo kamyaab ho jaayega? Agar hum sirf dua karien aur kuch kaam na karein to ye dua ke sath mazaaq hai!
- Baaz naadaan log kahte hain ke jitna maloom hai us par amal karo, Ziyaadah ilm ki kya zaroorat hai! Yaad rakhiye Allah ne sirf ilm mein ziyaadati ki dua sikhaayi hai! Ilm ziyaadah hogा to amal karna aasaan hogा . Kyunke ye baat achchi tarah se smajh mein aayegi ki dunya imtehaan ki jagah hai aur asal kamyaabi aakhirat ki kamyaabi hai, waghairah. Ilm ziyaadah hogा to doosron ko samjhana bhi aasaan hogा.
- Kis tarah dua karni chaahiye? Us faqeer ki tarah jo kayi din se bhooka hai ya dil ke us mareez ki tarah jis ka kal dil ka operation hone wala hai. Kya wo ek baar maangenge? Nahi! baar baar maangenge. Ham bhi Allah se baar baar ilm ki bheek maangenge ki Aye Allah! ilm ki sab se aham kitaab ka har safha hum ko samjha de.

2. Qalam (aur saare wasail) ka istemaal kijiye:

4

بِالْقَلْمَنْ

عِلْمٌ

الَّذِي

304

(Al-Alaq: 4) Qalam se	Sikhaaya	Jis ne
الْقَلْمَنْ	بِ	عِلْمٌ: Jaana الَّذِي : Wo Jo, Jis
Qalam	se	عِلْمٌ: Sikhaaya الَّذِي : ki Jama

- Jab Allah ne ye farmaya ke us ne Qalam se taleem di to hamen fouri Qalam utha lena chaahiye. Hum ne Angrezi aur Hisaab jaise doosre mazaameen seekhne ke liye ab tak hazaaron lakhon alfaaz likhe honge, to ab Qur'ani Arabi seekhne ke liye Qalam ka khoob istemaal kijiye.
- Qalam utha liya to kahan likhenge? Ek Note book khas Arabi ke liye rakhni. Kahaan se likhenge? Kuch Arabi zaban seekhne ki kitaabein laaiye!

- Nayi tahqeeq ke mutaabiq likhne se seekhne ka amal kaafi mu'assir ho jaata hai. Masalan likhne ke liye pahle aap ko ghaur se padhna hoga ya sunna hoga. Phir jab aap likhte hain to dimaagh, aankh aur haath ki ungliyan sab mil kar (aur baqiya jism kahmoosh rakh kar) kaam hota hai! Is tarah goya saara jism ilm hasil karne mein lag jaata hai.
- Ahad kijiye ke hum rozana kam az kam 5 minute aayaton aur azkaar ke maani aur grammar likh kar yaad karenge. Susti aur laparwahi nahin karenge.
- Is ummat mein sab se kam ilm Qur'an ka ilm hai, jabki Qur'an ka pahla lafz "إِنْ" (padho) hai. Padhne likhne ki aadat daliye, khaas kar Qur'an seekne ke liye.

3. Musabaqat ka jazba rakhiye:

36

عَمَلًا

أَحْسَنْ

59

أَيْكُمْ

amal mein	Behtar hogा	Kaun tum mein se	
(Surah Mulk:2)	حسن : Achcha أخسن : Ziyaadah Achcha	كم	أي

- Yaani Allah ke paas muqaabala sirf is ka nahin ke kaun Muslim hai aur kaun Kafir? balke is baat ka hai ke kaun sab se achcha Muslim hai? Kis kaam mein achcha Muslim? Har kaam mein! yaani namaaz padhne waqt, Zikr karte waqt, Qur'an padhne waqt, Ghar mein rahte waqt ya bazaar ya Office mein, logon ki khidmat aur bhalaayi ko aam karte waqt aur buraayi ko rokte waqt!
- Aap ne ye course shuru kiya hai to ab muqaabala ye hai ke course mein sab se ziyaadah kaun achcha amal karta hai! Zaroori nahin ki imtehaan mein nishanaat ziyaadah aayein. Allah to koshish par sawab dega. Bas koshish karte rahiye.
- Shaitaan insaan ka sab se bada dushman hai usko kabhi ye pasand nahin ke aap Qur'an padhne mein aage badh jaayein, is liye wo aap ko padhayi aur Qur'an se door karne ki bharpoor koshish karega. Shaitaan ke pas bhatkaane ka tajruba bahot ziyaadah hai magar aap ke pas Allah ki madad hai. Neki aur Qur'an seekhne aur sikhaane mein ek dusre se aage badhiye, yaqinan aap kamyaab honge.
- Shaitaan tayyar hai, Farishte tayyar hain aap ka record likhne ke liye! To kya aap bhi tayyar hain?

**Lesson
20a**

Ab tak kya seekha aur aage
Kya seekhenge?

Sabaq 20 (a&b) ke khatam tak
Aap 232 naye alfaaz padhna seekh
lenga jo Qur'an mein 41,111 baar
aaye hain!

Neeche ki aayaton mein jin alfaaz ke neeche line ke zariye nishaandahi ki gayi hai us ka matlab hai ke wo alfaaz course mein seekhe jaa chuke hain. Aap Qur'an ke doosre safhaat par bhi is tarah ki mashq kar sakte hain. In alfaaz ko dekh kar aap ko yaqeen aa gaya hogya ke hum ne Alhamdulillah Qur'an ke 50 feesad alfaaz seekh liye hain aur ye ke Qur'an waqai aasaan hai.

سورة البقرة: 1-5

الْمَتَّقِينَ ٢ لِلْمُتَّقِينَ ٢ هُدًى فِيهِ ٣ لَا رَيْبٌ ٣ الْكِتَبُ ٤ ذَلِكَ ٤ الْمَ ٤

muttaqiyon ke	liye	Hidaayat (hai)	is mein	shak	nahin	kitaab	Ye	Alif Laam Meem
---------------	------	----------------	---------	------	-------	--------	----	----------------

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ رَزَقْنَاهُمْ مَمَّا وَمِمَّا الصَّلَاةُ وَيُقِيمُونَ

unhein	Hum ne rizq diya	Aur se jo	namaaz	Qaayem karte hain	aur	Ghaib	par	Imaan laate hain
--------	------------------	-----------	--------	-------------------	-----	-------	-----	------------------

وَمَا ٥ إِلَيْكَ أُنزِلَ ٥ بِمَا يُؤْمِنُونَ ٦ وَالَّذِينَ يُنْفِقُونَ ٦

Aur jo	Aap ki taraf	naazil kiya gaya	us par jo	Imaan rakhte hain	Aur jo log	wo kharch karte hain
--------	--------------	------------------	-----------	-------------------	------------	----------------------

يُوقِنُونَ ٤ هُمْ ٤ وَبِالْآخِرَةِ ٤ مِنْ قَبْلِكَ ٤ أُنْزِلَ ٤

yaqeen rakhte hain.	wo	aur aakhirat par	aap se pahle	naazil kiya gaya
---------------------	----	------------------	--------------	------------------

رَبِّهِمْ ٥ مِنْ ٥ هُدًى عَلَى ٥ أُولَئِكَ ٥

apne Rabb	se	hidaayat	par	Wohi log
-----------	----	----------	-----	----------

الْمُفْلِحُونَ ٥ هُمْ ٥ وَأُولَئِكَ ٥

kaamyaab (hain).	wo sab	aur wohi log
------------------	--------	--------------

آلية الكرسي: 255

الْحَيُّ ٦ الْقَيُومُ ٦ هُوَ ٦ إِلَهٌ ٦ لَا ٦ اللَّهُ ٦

Thaamne wala	zindah	wo	siwae	koyi Maabood (haqeeqi)	nahi	Allah
--------------	--------	----	-------	------------------------	------	-------

نَوْمٌ ٧ وَلَا ٧ سَنَةٌ ٧ لَا تَأْخُذْهُ ٧

neend	aur na	wongh	Na use aati hai
-------	--------	-------	-----------------

فِي الْأَرْضِ ٨ وَمَا ٨ فِي السَّمَاوَاتِ ٨ مَا ٨ لَهُ ٨

Zameen mein (hai)	aur jo	Aasmaanon mein	jo	Usi ka hai
-------------------	--------	----------------	----	------------

بِإِذْنِهِ

إِلَّا

عِنْدَهُ

يَشْفَعُ

ذَا الَّذِي

مَنْ

Us ki ijazat se	magar	Uske paas	Sifaarish kare	wo jo	Kaun (hai)
-----------------	-------	-----------	----------------	-------	------------

خَلْقَهُمْ

وَمَا

بَيْنَ أَيْدِيهِمْ

مَا

يَعْلَمُ

un sab ke peeche (hai)	aur jo	un sab ke saamne (hai)	jo	Wo jaanta hai
------------------------	--------	------------------------	----	---------------

بِمَا شَاءَ

إِلَّا

مِنْ عِلْمِهِ

بِشَئِيرٍ

وَلَا يُحِيطُونَ

jitna wo chaahe	magar	Uske ilm (mein) se	kisi cheez ka	Aur nahin wo ehaata karte
-----------------	-------	--------------------	---------------	---------------------------

وَالْأَرْضَ

السَّمُوَاتِ

كُرْسِيُّهُ

وَسَعَ

aur zameen (ko)	aasmaanon (ko)	Us ki kursi (ne)	Sama liya
-----------------	----------------	------------------	-----------

الْعَظِيمُ

الْعَلِيُّ

وَهُوَ

حَفْظُهُمَا

وَلَا يُؤْدُهُ

azmat wala (hai).	buland martaba	aur wo	hifaazat un dono ki	Aur nahin thakaati usko
-------------------	----------------	--------	---------------------	-------------------------

Aage kiya?

Al-Hamdu lillah! Aap namaaz ke baaz mashhoor azkaar ke maane aur taqreeban 50 feesad Qur'an'i alfaaz ke saath saath kuch bunyadi arabic grammar seekh chuke. Allah ne aap ke is seekhne ke safar ko asaan kar diya hai, to ab is safar ko jaari rakhie. Qur'an fahmi ke course ki agli kadi soorae Baqarah ke ibtedaayi paanch safhat (aayat: 01 taa 37) hain. is doosre course mein aap bagair tarjume ke Qur'an majeed ko samajh kar padhna seekh lenge. Isi tarah is course mein aap ko har satar mein taqreeban ek baar aane wale kamzor huroof wale (mu'tall) af'aal aur un mein hone waali dilchasp tabdeelyan bhi seekhne ko milengi. In donon courses ko padh lene ke baad aap in sha Allah taqreeban 80 feesad Qur'an'i alfaaz samajh sakenge. Is ka matlab ye hai ke (hafizi mushaf se padhne ki soorat mein) har satar mein 9 mein se 7 alfaaz in sha Allah aap samajh lenge.

Allah se dua hai ke hamen jald se jald Qur'an ko poora samajhne ki taufeeq de.

Arabic Grammar with Spoken Arabic

**Lesson
1b**

هُوَ، هُمْ، أَنْتَ، أَنَا، أَنْتُمْ، نَحْنُ

Sabaq No 1 (a&b) ke kahtam tak aap 12 naye alfaaz ke maane seekh lenge jo Quran mein 7,248 baar aaye hain!

GRAMMAR:

Is sabaq mein hum 6 alfaaz seekhenge: هُوَ، هُمْ، أَنْتَ، أَنَا، أَنْتُمْ، نَحْنُ. Ye 6 alfaaz Qur'an kareem mein **1295** baar aaye hain. Un ki TPI (Total Physical Interaction yani Kaamil Jismani Ta'aamul) ke tareeqe se achhi tarah practise kar lijiye, TPI ka matlab ye hai ke aap apne poore wajood ka istemaal karein, aankhon se dekhein, kaano se sunien, Munh se bolien, haath se isharah karein, aur saath saath dimagh se samjhein aur dil se yani shawq se padhein, Ye saari cheezein karenge to aap in sha Allah bahot jald seekhenge. Haath se ishaare karne ke tareeqe neeche bataye jaa rahe hain.

1. Jab aap هُوَ (wo) kahein to seedhe haath ki tashahhud ki ungli se dayein jaanib isharah karein, goya wo "shakhs" aap ke dayein jaanib baitha huwa hai. Phir jab aap هُمْ (wo sab) kahein to charon ungliyon se dayein jaanib isharah karein.
2. Jab aap أَنْتَ (aap) kahein to seedhe haath ki tashahhud ki ungli se samne ki jaanib baithe huwe shakhs ki taraf isharah karein. Phir jab aap أَنَا (main) kahein to seedhe haath ki tashahhud ki ungli se khud ki jaanib isharah karein.
3. Jab aap أَنْتُمْ (aap sab) kahein to charon ungliyon se saamne ki jaanib isharah karaien, (agar class chal rahi ho) to Ustaad talibe ilm ki taraf aur talibe ilm ustaad ki taraf ishrah kare. Aur نَحْنُ (hum sab) kahein to charon ungliyon se khud ki jaanib isharah karein.

Ab aap baghair tarjama ke practice karte rahiye, haath ka isharah khud bata dega ke aap ki murad kya hai, isharon ko istemaal karne ke kayi faaidon mein se ye pahla aham faaidah hai. Is tarah se na sirf seekhna asaan hogा balki dilchasp bhi. Saat minute ki practice mein aap ye 6 alfaaz jo Qur'an kareem mein **1295** baar aaye hain, achhi tarah seekh lenge. In sha Allah! Ho sakta hai aap ko pahli baar ishare karne mein jhijak ho magar Qur'an ke alfaaz, af'aal ke mukhtalif seghe aur unke mukhtalif abwaab seekhne mein ye tareeqa bahot kaar aamad sabit hogा. Ye kaha jasakta hai ke in ishahron ki madad se sikhaaye jaane wale sirf is course ke alfaaz Qur'an ka taqreeban 25% bante hain.

❖❖❖ Arabi Bol Chaal ❖❖❖

هُوَ مُسْلِمٌ	مَنْ هُوَ؟ ⁸³¹
هُمْ مُسْلِمُونَ	مَنْ هُمْ؟
	مَنْ أَنْتَ؟
أَنَا مُسْلِمٌ	
	مَنْ أَنْتُمْ؟
نَحْنُ مُسْلِمُونَ	

Wo, Wo sab...	
Wo	هُوَ ⁴⁸¹
Wo sab	هُمْ ⁴⁴⁴
Aap	أَنْتَ ⁸¹
Main	أَنَا ⁶⁸
Aap sab	أَنْتُمْ ¹³⁵
Hum sab	نَحْنُ ⁸⁶

Arabi zaban mein baaz alfaaz doosron se jud kar aate hain masalan وَ: aur, فَ: Pas, is liye.

Masalan; Hum yahan sirf هُوَ aur هُمْ ko lete hain, Isi tarah doosre alfaaz ke saamne bhi وَ aur فَ aa sakte hain.

وَهُوَ: aur wo

فَهُوَ: pas wo

وَهُمْ: aur wo sab

فَهُمْ: pas wo sab

**Lesson
2b**

هُوَ مُسْلِمٌ، هُمْ مُسْلِمُونَ...

Sabaq No 2 (a&b) ke kahtam tak aap 27 naye alfaaz ke maane seekh lenge jo Quran mein 8,638 baar aaye hain!

Alfaaz ki Qismein: Hum jo alfaaz likhte, padhte aur bolte hain, un ki teen qismein hain: (1) Ism (2) Feil (3) Harf. Is sabaq mein hum Ism ke baare mein padhenge.

Ism: Kisi ka naam (Kitaab, Makkah) ya sifat (Muslim, Mu'min) waghairah.

Ism ki Pahchaan: Jis lafz ke shuru mein الْ ho ya aakhir mein ةِ mein se koyi ho. Jaise مُسْلِمٌ، مُسْلِمُونَ، مُكْفِرٌ، مُسْلِمٌ، الْكِتَاب waghairah.

Aam aur khas Ism: Jab kisi ism ko khas karna ho to us Ism ke shuru mein الْ lagaate hain jaise: koyi muslim, المُسْلِمُ khas muslim.

الْمُسْلِمُ	مُسْلِمٌ
الْمُؤْمِنُ	مُؤْمِنٌ
الصَّالِحُ	صَالِحٌ
الْكَافِرُ	كَافِرٌ
الْمُشْرِكُ	مُشْرِكٌ

Ism ki jama banae ka Qayedah: Her zaban mein jama banane ke kuch qawayed hote hain jaise English mein ek qayedah ye hai ke kisi lafz per harf "S" lagane se wo wahid se jama ho jata hai. Masalan Muslim ki jama Muslims, is tarah Arabi mein jama banane ka ek qayedah ye hai ke lafz ke aage or laga dete hain. Arabi ke bahot saare alfaaz ki jama isi tarah banayi jaati hai. Yaad rakhiye Grammar ke har sabaq ki TPI ke tareeqe se practice kijiye taaki jald se jald aur aasani se aap in alfaaz ko seekh lein.

Jama	Wahid
مُسْلِمُونَ، مُسْلِمِينَ	مُسْلِمٌ ⁴²
مُؤْمِنُونَ، مُؤْمِنِينَ	مُؤْمِنٌ ²³⁰
صَالِحُونَ، صَالِحِينَ	صَالِحٌ ¹³⁶
كَافِرُونَ، كَافِرِينَ	كَافِرٌ ¹³⁴
مُشْرِكُونَ، مُشْرِكِينَ	مُشْرِكٌ ⁴⁹

To ab in alfaaz ko هُوَ، هُمْ ke saath mila kar practice kijiye jaisa ki neeche diya gaya hai, TPI ke tareeqe ko istemaal karte huwe:

نعم، هُوَ مُسْلِمٌ⁹³ (Yes, He is a Muslim)
نعم، هُمْ مُسْلِمُونَ⁴ (Yes, They are Muslims)

❖❖❖Arabi Bol Chaal❖❖❖

- نعم، هُوَ مُسْلِمٌ⁴
نعم، هُمْ مُسْلِمُونَ
هل أنت مُسْلِمٌ؟
نعم، أنا مُسْلِمٌ
هل أنتم مُسْلِمُونَ؟
نعم، نحن مُسْلِمُونَ

هُوَ هُمْ مُسْلِمٌ ki practice ke saath
Wo ek Musalman hai.
Wo sab Musalman hain.
Aap ek Musalman hain
Main ek Musalman hoon
Aap sab Musalman hain
Hum sab Musalman hain.

**Lesson
3b**
رَبُّهُمْ ... رَبُّهُمْ

Sabaq No 3 (a&b) ke kahtam tak aap 33 naye alfaaz ke maane seekh lenge jo Quran mein 12,089 baar aaye hain.

GRAMMAR: Hum ne is se pahle ke sabaq mein "Wo, wo sab, Aap, Aap sab, Main aur hum sab" ke liye Arabi alfaaz seekhe they. Ab hum "Us ka, Un sab ka, Aap ka, Aap sab ka, Mera aur Hamara" ke liye Arabi alfaaz seekhenge. Arabi mein ye alfaaz "أَنْ, أَنْتَ, أَنْتُ, أَنْتُمْ, أَنْتُمْنَا, أَنْتُمْكُمْ" hamesha kisi lafz ke saath jud kar aate hain is liye in ka ginna mushkil hai. Ye Qur'an majeed ki taqreeban her line me paaye jate hain, yani taqreeban 10 hazar baar, in ko TPI ke tareeqe se poore shawq ke saath seekhiye.

رَبُّهُمْ اللَّهُ	مَنْ رَبُّهُ؟
رَبُّهُمْ اللَّهُ	مَنْ رَبُّهُمْ؟
رَبُّكَ	مَنْ رَبُّكَ؟
رَبُّكُمْ؟	رَبُّكُمْ؟
رَبُّنَا اللَّهُ	

772* (...، هُمْ، أَنْ) + ...

Hum ne Rabb (199) ko sabaq No 4a mein count karliya hai. Is liye baqiya alfaaz 772 baar aaye hain.

Us ka Rabb	رَبُّهُ
Un sab ka Rabb	رَبُّهُمْ
Aap ka Rabb	رَبُّكَ
Mera Rabb	رَبِّي
Aap sab ka Rabb	رَبُّكُمْ
Hum sab ka Rabb	رَبُّنَا

Us ka, Un ka ...

Us ka	أَنْ
Un sab ka	أَنْتُمْ
Aap ka	أَنْتُكَ
Mera	أَنِّي
Aap sab ka	أَنْتُمْكُمْ
Hum sab ka	أَنْتُنَا

Bolte waqt aasani ke liye رَبُّهُ ke bajaaye رَبُّهُمْ ka bhi istemaal hota hai. Isi tarah رَبُّهُمْ ke bajaaye رَبُّهُمْ ka.

Is sabaq mein (aap ka, mera, aap sab ka, hamara) ko khaas taur se yad rakhiye:

masalan دِينُكَ: Aap ka deen; دِينِي: Mera Deen.

Yaad rakhiye naye lafz ko: ما : Kya?

Ab sawal jawaab ki practice kijiye:

ما Kya hai deen Aap ka? دِينِي إِلَسْلَامٌ Mera deen Islam hai.

ما Kya hai deen Aap sab ka? دِينُنَا إِلَسْلَامٌ Hum sab ka deen Islam hai.

**Lesson
4b**

دِيْنُهُ---، كِتَابُهُ---، هِيَ، رَبُّهَا---

Sabaq No 4 (a&b) ke kahtam tak aap 44 naye alfaaz ke maane seekh lenge jo Quran mein 15,387 baar aaye hain.

GRAMMAR:

Is sabaq mein hum Mu'annas ka seegha aur Muzakkars se Mu'annas ke alfaaz banaane ka tareeqa bhi seekhenge. In sab ko TPI ke tareeqe se seekhaye.

⁶⁴ **هي:** Wo Aurat. Jab aap هي (wo aurat) kahein to bayein haath ki tashahhud ki ungli se bayein jaanib ishara karein, goya "Wo Aurat" aap ke bayein jaanib hai.

Muzakkars se mu'annas: Arabi zabaan me muzakkars se mu'annas banane ke liye aam taur per muzakkars lafz ke aage gol taa "ة" ka izaafa kar dete hain, jaise:

❖❖❖Arabi Bol Chaal❖❖❖

هي مسلمة	←	هُوَ مُسْلِمٌ
هي مؤمنة	←	هُوَ مُؤْمِنٌ
هي صالحة	←	هُوَ صَالِحٌ

Muzakkars se Mu'annas		
مسلمة	←	مُسْلِمٌ
مؤمنة	←	مُؤْمِنٌ
صالحة	←	صَالِحٌ
كافرة	←	كَافِرٌ
مشrike	←	مُشْرِكٌ

ها: us aurat ka. (Ye hamesha lafz ke aakhir mein aata hai). Har Sahabi ke naam ke baad hum Razi Allahu Anhu istemaal karte hain aur Sahabiya ke naam ke baad Razi Allahu Anha, masalan: أَبُوكُر رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَابِشَة رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا.

❖❖❖Arabi Bol Chaal❖❖❖

رَبُّهَا اللهُ	←	مَنْ رَبُّهَا؟
دِيْنُهُ الْإِسْلَامُ	←	مَا دِيْنُهَا؟
كِتَابُهُ الْقُرْآنُ	←	مَا كِتَابُهَا؟

Mu'annas Seeghe		
Us aurat ka Rab	←	رَبُّهَا
Us aurat ka Deen	←	دِيْنُهَا
Us aurat ki kitaab	←	كِتَابُهَا

Mu'annas ki Jama: Mu'annas ki jama banana ho to lafz ke aakhir ka gol ta "ة" gira kar "ات" "ات" ka izaafa kar dete hian. Zail mein misaalein dekhiye:

Jama Mu'annas		Wahid Mu'annas
مُسْلِمَاتٍ	←	مُسْلِمٌ
مُؤْمِنَاتٍ	←	مُؤْمِنٌ
صَالِحَاتٍ	←	صَالِحٌ

**Lesson
5b**

لَ، مِنْ، عَنْ

Sabaq No 5 (a&b) ke kahtam tak aap 57 naye alfaaz ke maane seekh lenge jo Quran mein 19,471 baar aaye hain.

GRAMMAR: Hum jo alfaaz likhte padhte aur bolte sunte hain, un ki teen aqsaam hain:

(1) Ism (2) Feil (3) Harf.

Harf: Jo Ism ya Feil ko milaye, masalan: لَ، مِنْ، عَنْ waghairah

Is sabaq mein hum teen huroof seekhenge لَ، مِنْ، عَنْ Ye teen huroof 7 zamayer ke sath mil kar taqreeban 2521 baar aaye hain. In teen huroof ke maane yad rakhne ke liye un ki misalon ko bhi achchi tarah yad rakhye:

	لَ	مِنْ	عَنْ	وَيْنِكُمْ	لَكُمْ
لَ: liye	Mera deen	Aur mere liye	Tumhara deen	Tumhare liye	
مِنْ: se	الرَّجِيمِيَّةِ	مِنَ الشَّيْطَانِ	بِالْأَدْوَى	أَغْوَذُ	
عَنْ: se	jo mardood hai.	Shaitaan se,	Allah ki	Main panah mein aata houn	رَضِي
	عَنْهُ		اللَّهُ		
	Un se		Allah		Razi huwa

❖❖❖Arabi Bol Chaal❖❖❖

Farz kijiye ki mujhe aap se koyi cheez mili to main aap se poochunga

نعم، هَذَا لَهُ	أَهْدَى لَهُ
نعم، هَذَا لَهُمْ؟	أَهْدَى لَهُمْ؟
نعم، هَذَا لَكَ؟	أَهْدَى لَكَ؟
نعم، هَذَا لِي	أَهْدَى لِي؟
نعم، هَذَا لَكُمْ؟	أَهْدَى لَكُمْ؟
نعم، هَذَا لَنَا	أَهْدَى لَنَا؟

(الْحَمْدُ لِلَّهِ... لَ)

Us ke liye	لَهُ
Un sab ke liye	لَهُمْ
Aap ke liye	لَكَ
Mere liye	لِي
Aap sab ke liye	لَكُمْ
Hum sab ke liye	لَنَا

❖❖❖Arabi Bol Chaal❖❖❖

Farz kijiye ki mujhe aap se koyi cheez mili to main aap se poochunga

نعم، هَذَا مِنْهُ	أَهْدَى مِنْهُ؟
نعم، هَذَا مِنْهُمْ؟	أَهْدَى مِنْهُمْ؟
نعم، هَذَا مِنْكَ؟	أَهْدَى مِنْكَ؟
نعم، هَذَا مِنِّي	أَهْدَى مِنِّي؟
نعم، هَذَا مِنْكُمْ؟	أَهْدَى مِنْكُمْ؟
نعم، هَذَا مِنْنَا	أَهْدَى مِنْنَا؟

744* مِنْ: se, saath, ...from

*hum ne (2471) ko sabaq No 1a mein count kar liya hai.
Is liye baqya alfaaz 744 baar aaye hain.

Us se	مِنْهُ
Un sab se	مِنْهُمْ
Aap se	مِنْكَ
Mujh se	مِنِّي
Aap sab se	مِنْكُمْ
Hum sab se	مِنْنَا

٤١٦ ﴿عَنْ﴾: Se, baare mein, with	
Us se	عَنْهُ
Un sab se	عَنْهُمْ
Aap se	عَنْكَ
Mujh se	عَنِّي
Aap sab se	عَنْكُمْ
Hum sab se	عَنْنَا

Hum ne is se pahle seekha رَبٌّ : us ka Rabb; رَبٌّ : Us aurat ka Rabb. Isi tarah

لَهُ: Us ke liye	لَهَا: Us aurat ke liye
مِنْهُ: Us se	مِنْهَا: Us aurat se
عَنْهُ : Us se	عَنْهَا: Us aurat se

**Lesson
6b**

ب، فی، علی

Sabaq No 6 (a&b) ke kahtam tak aap 63 naye alfaaz ke maane seekh lenge jo Quran mein 230267 baar aaye hain.

GRAMMAR: Is sabaq mein bhi hum kuch aur Huroofe Jarr ke maane seekhenge.

Ye teen huroof saat zamayer ke saath mil kar taqreeban 3401 baar aaye hain. In teen huroof ke maane yad rakhne ke liye un ki misalon ko bhi achchi tarah yad rakhiye.

	الله	بِسْمِ
ب: se, saath	Allah ke	Naam <u>se</u>
فی: mein	Allah ke	Raaste mein
علی: per	Tum sab per	Salamati ho

510 ب: Se, saath, with, in	
Us se	ب
Un sab se	بِهِمْ
Aap se	بِكَ
Mujh se	بِنِي
Aap sab se	بِكُمْ
Hum sab se	بِنَا

Note: سپینل (Raasta) ki jama شبل hoti hai aur dono Qur'an mein 176 baar aaye hain.

❖❖❖ Arabi Bol Chaal ❖❖❖

Hum sab mein Allah ne kuch na kuch Khair rakha hai. Ye baat zehan mein rakhte huwe jawaab dijiye.

نعم، فیہ خیر؟	هل فیہ خیر؟
نعم، فیہم خیر؟	هل فیہم خیر؟
نعم، فیک خیر؟	هل فیک خیر؟
نعم، فینا خیر؟	هل فینا خیر؟

1684 فی: mein, in 176 خیر: Behtar	
Us mein	فیہ
Un sab mein	فیہم
Aap mein	فیک
Mujh mein	فی
Aap sab mein	فینگم
Hum sab mein	فینا

❖❖❖Arabi Bol Chaal❖❖❖

Naye alfaaz: ۵ ذئن: Qarz, Allah kare aap par koyi qarz na ho.

ما عَلَيْهِ دَيْنٌ	هلْ عَلَيْهِ دَيْنٌ؟
ما عَلَيْهِمْ دَيْنٌ	هلْ عَلَيْهِمْ دَيْنٌ؟
ما عَلَيْكَ دَيْنٌ؟	هلْ عَلَيْكَ دَيْنٌ؟
ما عَلَيْكُمْ دَيْنٌ؟	هلْ عَلَيْكُمْ دَيْنٌ؟
ما عَلَيْنَا دَيْنٌ؟	هلْ عَلَيْنَا دَيْنٌ؟

Hum ne is se pahle seekha رُبّه: uska Rabb; رُبّها: Us aurat ka Rabb. Isi tarah:

بِهِ: us se;	بِهَا: Us aurat se
فِيهِ: us mein	فِيهَا: us aurat mein
عَلَيْهِ: Us per;	عَلَيْهَا: us aurat per

1423* ﴿عَلٰى﴾: per, on

Hum ne (216) ko sabaq No. 4a mein count kar liya
hai, is liye baqiya alfaaz 1207 bar aaye hain.

Us per	عَلَيْهِ
Un sab per	عَلَيْهِمْ
Aap per	عَلَيْكَ
Mujh per	عَلَيَّ
Aap sab per	عَلَيْكُمْ
Hum sab per	عَلَيْنَا

**Lesson
7b**

إِلَى، مَعَ، عِنْدَ

Sabaq No 7 (a&b) ke kahtam tak aap 80 naye alfaaz ke maane seekh lenge jo Quran mein 26,082 baar aaye hain.

GRAMMAR: Is sabaq mein bhi hum kuch aur alfaaz seekhenge. ye teen alfaaz saat zamayer ke saath mil kar 1096 baar aaye hain. In teen alfaaz ke maane yaad rakhne ke liye un ki misaalon ko bhi achchi tarah yaad rakhiye.

	زَاجِفُونَ	إِلَيْهِ	وَإِنَّ	اللَّهُ	إِنَّ
إِلَى: taraf	Laut kar jaane wale hain	Usi ki taraf	Aur beshak hum	Allah ke hain	Beshak hum
مَعَ: saath	الصَّابِرِينَ	مَعَ	الله	إِنَّ	
	Sabar karne walon ke	Saath hai	Allah		Beshak
عِنْدَ: paas	عِنْدَكَ؟	رِيَالٌ		كُمْ	
	Aap ke paas?	Riyal hain		Kitne	

736 إِلَى: taraf, to, towrads

Us ki taraf Un sab ki taraf	إِلَيْهِ إِلَيْهِمْ
Aap ki taraf Meri taraf	إِلَيْكَ إِلَيَّ
Aap sab ki taraf Hum sab ki taraf	إِلَيْكُمْ إِلَيْنَا

❖❖❖ Arabi Bol Chaal ❖❖❖

نعم، الله معه؟	هل الله معه؟
نعم، الله معهم؟	هل الله معهم؟
نعم، الله معك؟	هل الله معك؟
نعم، الله معني	هل الله معني؟
نعم، الله معكم؟	هل الله معكم؟
نعم، الله معنا	هل الله معنا؟

163 مَعَ: saath ,with

Us ke saath Un sab ke saath	مَعَهُ مَعْهُمْ
Aap ke saath Mere saath	مَعَكَ مَعِي
Aap sab ke saath Hum sab ke saath	مَعَكُمْ مَعَنَا

❖❖❖ Arabi Bol Chaal ❖❖❖

نعم، عنده قلم؟	هل عنده قلم؟
نعم، عندهم قلم؟	هل عندهم قلم؟
نعم، عندي قلم؟	هل عندي قلم؟
نعم، عندكم قلم؟	هل عندكم قلم؟
نعم، عندنا قلم؟	هل عندنا قلم؟

197 عِنْدَ: paas, saath, with

Us ke paas Un sab ke paas	عِنْدَهُ عِنْدَهُمْ
Aap ke paas Mere paas	عِنْدَكَ عِنْدِي
Aap sab ke paas Hum sab ke paas	عِنْدَكُمْ عِنْدَنَا

Hum ne is se pahle seekha ﴿ج: uska Rabb; ﴿ج: us aurat ka Rabb. Isi tarah:

us ki taraf;	إِلَيْهَا:	us aurat ki taraf
Us ke saath	مَعَهَا	Us aurat ke saath
us ke paas;	عَنْدَهَا:	us aurat ke paas

**Lesson
8b**

هذا، هؤلاء، ذلك، أولئك

Sabaq No 8 (a&b) ke kahtam tak aap 93 nai alfaaz ke maane seekh lenge jo Quran mein 27,536 baar aai hain.

GRAMMAR:

Guzishta asbaaq mein jo hum ne 7 huroofe jar (ل, مِنْ, عَنْ, بِ, فِي, عَلَى, إِنْ) padhe the uske zimn mein chand yad rakhne wali baatein:

1. Harfe jarr ka tarjama jo Feil ke saath aai, asal zaban aur tarjama ki zaban par munhasir hota hai, us ke liye har zaban ka apna qaedah hota hai, masalan ye teeno jumle teen zabano mein ek hi baat ko bayaan kar rahe hain magar har zaban mein ek mukhtalif harfe jar istemaal huwa hai.

أَنْتَ بِاللّٰهِ : Main Allah par Imaan laya (I believed in Allah)

2. Kabhi harfe jar ki zaroorat Arabi me padti hai magar dusri zaban me nahi!

بَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللّٰهِ	entering the religion of Allah
إِغْفِرْ لِي	(Angrezi ke is jumle mein لِي ka tarjama nahin hoga).

اَغْفِرْ لِي	Forgive me
	(Angrezi ke is jumle mein لِي ka tarjuma nahin hoga)

3. Kabhi Harfe Jar Arabi mein nahin hota magar doosri zaban mein badhana padta hai.

وَارْحَمْنِي	Aur mujh par Raham farma. (Is mein lafz "par" ko badhana padega)
أَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ	Main magfirat maangta houn Allah se. (Is mein Lafz "se" ko badhana pade ga)

4. Harfe jarr ke badalne se maane badal jate hain: jaise lakdi se mara, ya lakdi ko mara, (get, get in, get out, get on, get off) Arabi mein bhi aisa hi hota hai.

صلٰى لِرَبِّكَ (صلٰى + لِ)	Namaaz padhiye apne Rabb ke liye
صلٰى عَلَى مُحَمَّدٍ (صلٰى + عَلَى)	Darood bhejiye Muhammad (علیہ السلام) par

5. Harfe jarr jab ism ke sath aaye to ism par 2 zeir lagte hain, jaise:

Aur agar ism ke saath (وَلَمْ) (wo khaas) ho to ek zeir lagta hai,

فِي الْكِتَابِ، إِلَى الْبَيْتِ، مِنَ الشَّيْطَانِ:

Kaun sa harfe jar kahan aata hai, kis ka tarjama kya hai? Ye sab tarjamon me maujood hai, Qur'an se ziyaadah se ziyaadah manoos hone ki fikr kijiye, in sha Allah koyi masla nahin hoga.

Ishare ke Alfaaz: har zaban me kisi cheez ki taraf ishaara karne ke liye kuch alfaaz hote hain jaise urdu me: 'ye', 'ye sab', 'wo', 'wo sab'. Isi tarah Arabi mein "Ye" ke liye (هذا), Ye sab ke liye (هؤلاء) aur Wo ke liye (ذلك) aur Wo sab ke liye (أولئك) ke alfaaz aate hain.

Ye 4 alfaaz (هذا، هؤلاء، ذلك، أولئك) Qur'an paak mein 953 baar aaye hain. In 4 alfaaz ko samajhte huwe TPI ke zariye is tarah practice kijiye: هذا، هؤلاء kahte waqt ek ungli aur chaaron ungliyon se neeche kitaabon ki taraf ishaara kijiye, ذلك، أولئك kahte waqt ek ungli aur chaaron ungliyon se, magar na daayein jaanib ki taraf jo ki هم ka hai aur na saamne ki taraf jo ki أنت، أنتم ka hai balki donon ke beech mein ishara kijiye. 5 minute ki ye practice aap ko 953 baar aane wale alfaaz ko achchi tarah yaad karwa degi in sha Allah!

Note: Sawal karne ke liye baaz waqt shuru mein ی (Kya?) lagaya jaata hai. Isi tarah ھل (Kya?) ka bhi instemaal kiya jaata hai.

***** (Arabi Bol Chaal) *****

نعم، هذَا مُسْلِمٌ	أَهْذَا مُسْلِمٌ؟
نعم، هؤلَاءِ مُسْلِمُونَ	أَهْؤُلَاءِ مُسْلِمُونَ؟
نعم، ذَلِكَ مُسْلِمٌ	أَذْلِكَ مُسْلِمٌ؟
نعم، أُولَئِكَ مُسْلِمُونَ	أَوْلَئِكَ مُسْلِمُونَ؟

(Demonstrative Pronouns)	
Ye	هَذَا 225
Ye sab	هُؤُلَاءِ 46
Wo	ذَلِكَ 478
Wo sab	أُولَئِكَ 204

Note: یہ کتاب کی Mu'annas 47 aur ذلک کی mu'annas 43 تبلک masalan: یہ کتاب Ye Note book hai.

ذلک مدرسہ: Wo madrasa hai. (Note: Madrasa ka lafz Urdu mein mu'zakkar aur Arabi mein Mu'annas hai).

**Lesson
9b**
 فعل ماضٍ: فَعَلَ، فَتَحَ، بَعْلَ

Sabaq No 9 (a&b) ke kahtam tak aap 102 naye alfaaz ke maane seekh lenge jo Quran mein 27,926 baar aaye hain!

GRAMMAR: Guzishta asbaaq mein hum ne Huroofe jar aur doosre huroof ke mut'alliq padha, is sabaq mein hum Fel ke mut'alliq padhenge.

Fel: Fel wo kalima hai jis se kisi kaam ka karna ya hona zahir ho, masalan: خ (us ne khola), (wo karta hai) waghairah. Arabi zaban mein taqreeban tamam kalimaat (Ism hon ya Fel) teen huroof se bante hain, jaise ف، ع، لـ، نـ، صـ، رـ، ضـ، وـ، بـ waghairah. Arabi zaban mein buniyadi taur par 2 zamane hote hain Maazi aur Muzare, Is sabaq mein hum Fele Maazi (jo kaam ho chuka) ke diye gaye 6 segon ki TPI ke zariye practice karenge, ye tareeqa zail mein diya ja raha hai.

- Jab aap (us ne kiya) kahein to seedhe haath ki tashahhud ki ungli se daayein jaanib ishara karein, goya wo aap ke daayein jaanib baitha huwa hai, phir jab aap (Un sab ne kiya) kahein to seedhe hath ki 4 ungliyon se daayein jaanib ishaara karein.
- Jab aap (aap ne kiya) kahein to seedhe haath ki tashahhud ki ungli se saamne ki jaanib baithe huwe shakhsh ki taraf ishaara karein, phir jab aap (aap sab ne kiya) kahein to seedhe haath ki 4 ungliyon se saamne ishaara karein, agar class chal rahi ho to ustaad talibe ilm ki taraf aur talibe ilm ustaad ki taraf ishaara kare.
- Jab aap (main ne kiya) kahein to seedhe haath ki tashahhud ki ungli se khud ki jaanib ishara karein, phir jab aap (hum sab ne kiya) kahein to seedhe haath ki 4 ungliyon se khud ki jaanib ishaara karein.
-

❖❖❖ Arabi Bol Chaal ❖❖❖

Aap sab ne achcha kaam kiya hoga, Ye baat zehan mein rakhte huwe jawaab dein

نعم، فعل	هل فعل؟
نعم، فعلنا	هل فعلنا؟
	هل فعلت؟
نعم، فعلت	
	هل فعلتم؟
نعم، فعلتنا	

فعل ماضٍ (فعل) 26

Us ne kiya	فعل
Un sab ne kiya	فعلنا
Aap ne kiya	فعلت
Main ne kiya.	فعلت
Aap sab ne kiya	فعلتم
Hum sab ne kiya	فعلتنا

Fele Maazi ke sehe apni mukhtalif halaton mien apne aakhri huroof ko badalte rahte hain. In huroof ki tabdeeli se ye pata chalta hai ke ye kaam kis ne kiya hai. Isi baat ko aasani se zehan nasheen karane ke liye tasweeron se samjhaane ki koshish ki gayi hai. Aagar Aap kisi raaste par khade hon to Aap ko jaane wali car, truk, ya jeep ka sirf pichla hissa nazar aata hai, pichle hisse ko dekh kar aap kah sakte hain ki ye Kaunsi cheez thi jo chali gayi. Agar Aap run way par khade hon to udte huwe (jo chala gaya goya maazi ho gaya) hawai jahaz ka sirf pichla hissa nazar aayega jis ki dum par ye tabdeeliyan (ز، ث، ثـ، نـ، نـ) bataayi gai hain.

Kuch aur nukaat aasani se yaad rakhne ke liye:

- : أَنْتُمْ فَعَلْمُـمـ - أَنْتُ فَعَلْتُـمـ: In donon mein bahot saaf ta'alluq hai, ثـ ثـ mein aur ثـ ثـ mein.
- : فَعَلْتُـ: Main ne kiya, Main faltoo nahin houn, main ne kaam kiya hai.
- : فَعَلْنَاـ aur تَخْـ: Donon mein نـ hai. Aur is talluq ko yaad rakha jaa sakta hai.

Arabi Bol Chaal :

Aap sab ne kitaab kholi hogi. Ye baat zehan mein rakhte huwe jawaab dein.

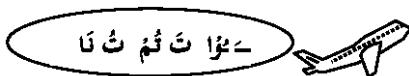
نعم، فتح	هل فتح؟
نعم، فتحوا	هل فتحوا؟
	هل فتحت؟
نعم، فتحت	هل فتحتم؟
نعم، فتحنا	هل فتحنا؟

Bilkul فتح hi ki tarah جعل (us ne banaaya) ke seghe hain. In ko homework ke taur par kijiye.

فعل ماضي (فتح) 8

Us ne khola	فتح
Un sab ne khola.	فتحوا
Aap ne khola. Main ne khola.	فتحت فتحت
Aap sab ne khola Hum sab ne khola	فتحتم فتحنا

جعل، جعلوا، جعلت، جعلت، جعلتم، جعلنا

**Lesson
10b**

فعل ماضٍ: نَصْرٌ، خَلَقَ، ذَكَرَ، عَبَدَ

Sabaq No 10 (a&b) ke kahtam tak aap 116
naye alfaaz ke maane seekh lenge jo
Quran mein 28,854 baar aaye hain!

Karne wala (Subject) ho to زیند، Maf'ool Bihi (object) ke taur per aaye to زیندا

❖❖❖ Arabi Bol Chaal ❖❖❖

نعم، نَصَرَ زَيْنَدًا	هلْ نَصَرَ زَيْنَدًا؟
نعم، نَصَرُوا زَيْنَدًا	هلْ نَصَرُوا زَيْنَدًا؟
هلْ نَصَرَتْ زَيْنَدًا؟	هلْ نَصَرَتْ زَيْنَدًا؟
نعم، نَصَرَتْ زَيْنَدًا	نعم، نَصَرَتْ زَيْنَدًا
هلْ نَصَرْتُمْ زَيْنَدًا؟	هلْ نَصَرْتُمْ زَيْنَدًا؟
نعم، نَصَرْتُمْ زَيْنَدًا	نعم، نَصَرْتُمْ زَيْنَدًا

فعل ماضٍ (ن ص ر) 10

Us ne madad ki	نَصَرَ
Un sab ne madad ki	نَصَرُوا
Aap ne madad ki	نَصَرَتْ
Main ne madad ki	نَصَرَتْ
Aap sab ne madad ki	نَصَرْتُمْ
Hum sab ne madad ki	نَصَرْتُمَا

❖❖❖ Arabi Bol Chaal ❖❖❖

Sirf Allah hi Khaliq hai. Ye baat zehan mein rakhte huwe jawaab dein.

ما خَلَقَ شَيْئًا	هلْ خَلَقَ شَيْئًا؟
ما خَلَقُوا شَيْئًا	هلْ خَلَقُوا شَيْئًا؟
هلْ خَلَقْتَ شَيْئًا؟	هلْ خَلَقْتَ شَيْئًا؟
ما خَلَقْتَ شَيْئًا	ما خَلَقْتَ شَيْئًا
هلْ خَلَقْتُمْ شَيْئًا؟	هلْ خَلَقْتُمْ شَيْئًا؟
ما خَلَقْنَا شَيْئًا	ما خَلَقْنَا شَيْئًا

فعل ماضٍ (خ ل ق) 150

Us en paida kiya	خَلَقَ
Un sab ne paida kiya	خَلَقُوا
Aap ne paida kiya	خَلَقَتْ
Main ne paida kiya	خَلَقَتْ
Aap sab ne paida kiya	خَلَقْتُمْ
Hum sab ne paida kiya	خَلَقْنَا

Agar baat ki nafi karni ho (masalan Maine nahin paida kiya, Hum ne nahin paida kiya) to hum kahenge:

ما خَلَقَ، ما خَلَقُوا، ما خَلَقْتَ، ما خَلَقْتُمْ، ما خَلَقْنَا Yaad rakhie Maazi ki nafi ما se, Maazi، ما

عَبَدَ، عَبَدُوا، عَبَدَتْ، عَبَدَتْ، عَبَدْتُمْ، عَبَدْنَا ذَكَرَ hi ki tarah (us ne yaad kiya) aur خَلَقَ aur نَصَرَ

عَبَدَ، عَبَدُوا، عَبَدَتْ، عَبَدَتْ، عَبَدْتُمْ، عَبَدْنَا

ذَكَرَ، ذَكَرُوا، ذَكَرَتْ، ذَكَرَتْ، ذَكَرْتُمْ، ذَكَرْنَا

فعل ماضٍ: ضَرَبَ، سَمِعَ، عَلِمَ، عَمِلَ

Sabaq No 11 (a&b) ke kahtam tak aap 144 naye alfaaz ke maane seekh lenge jo Quran mein 31,638 baar aaye hain!

☆☆☆ Arabi Bol Chaal ☆☆☆

Farz kijiye aap ne kisi ko maara nahin.
Ye baat zehan mein rakhte huwe jawaab dein.

ما ضَرَبَ زَيْدًا	هل ضَرَبَ زَيْدًا؟
ما ضَرَبُوا زَيْدًا	هل ضَرَبُوا زَيْدًا؟
ما ضَرَبْتَ زَيْدًا؟	هل ضَرَبْتَ زَيْدًا؟
ما ضَرَبْتُمْ زَيْدًا؟	هل ضَرَبْتُمْ زَيْدًا؟
ما ضَرَبْنَا زَيْدًا	هل ضَرَبْنَا زَيْدًا؟

☆☆☆ Arabi Bol Chaal ☆☆☆

Kya aap ne Qur'an ko suna.
Ye baat zehan mein rakhte huwe jawaab dein.

نعم، سمع القرآن	هل سمع القرآن؟
نعم، سمعوا القرآن	هل سمعوا القرآن؟
هل سمعت القرآن؟	هل سمعت القرآن؟
نعم، سمعت القرآن	هل سمعتم القرآن؟
نعم، سمعنا القرآن	هل سمعنا القرآن؟

فعل ماضٍ (ض ر ب) 22

Us ne maara.	ضرَبَ
Un sab ne maara.	ضرَبُوا
Aap ne maara	ضرَبَتْ
Main ne maara	ضرَبَتْ
Aap sab ne maara	ضرَبْتُمْ
Hum sab ne maara.	ضرَبْنَا

فعل ماضٍ (س م ع) 30

Us ne suna.	سمِعَ
Un sab ne suna	سمِعُوا
Aap ne suna.	سمِعَتْ
Main ne suna	سمِعَتْ
Aap sab ne usuna	سمِعْتُمْ
Hum sab ne suna	سمِعْنَا

Bilkul hi ki tarah سمع (us ne jaana) aur علم (us ne amal kiya) ke seghe hain. In ko homework ke taur per kijiye.

عمل، عملوا، عملت، عملت، عملتم، عملنا

علم، علموا، علمت، علمت، علمتم، علمنا

**Lesson
12b**
 فعل مضارع: يُفْعَل، يَجْعَل، يُفْتَح

Sabaq No 12 (a&b) ke kahtam tak aap
144 naye alfaaz ke maane seekh
lenga jo Quran mein 31,638 baar aaye
hain!

GRAMMAR: Fele muzare mein Haal aur Mustaqbil, donon zamane shamil hote hain.

Is sabaq mein hum فعل مضارع (Fele muzare) ke diye gaye 6 seghon ki TPI ke zariye practice karenge.

فعل مضارع (Fele muzare) ki TPI ke saath practice kijiye jaise aap ne (Fel Mazi) ke waqt kiya tha. Albatta ye farq malhooz rakha jaye ki Fele muzare ki practice karte waqt haath ke ishare aankh ki sateh per hon aur aawaz unchi ho (Fele Mazi ki practice karte waqt haath ke ishare seene ki sateh per hon aur aawaz dheemi ho).

❖ Arabi Bol Chaal ❖

نعم، يُفْعَل	هل يُفْعَل؟
نعم، يَفْعِلُونَ	هل يَفْعِلُونَ؟
	هل يَفْعَلُونَ؟
نعم، أَفْعَلَ	هل تَفْعِلُونَ؟
نعم، تَفْعَلُونَ	هل تَفْعَلُونَ؟

فعل مضارع (ف ع ل) 54		فعل مضارع
Wo karta hai ya karega.	Wo sab karte hain ya karenge.	يُفْعَل
Aap karte hain ya karenge	Main kart hou ya karunga	يَفْعَلُونَ
Aap sab karte hain ya karenge	Hum sab karte hain ya kareinge	يَفْعَلُونَ

يَثْأَن

فعل مضارع ke seghon ki khaasiyat: فعل مضارع ke barkhilaaf (Fele muzare) ke seghon mein aham tabdeeli saamne ke alfaaz mein hoti hai (siwaye ekhtetami kalimaat، نـ، اـ، ئـ، ke). Agar aap raaste ke beech mein khade hon to aane wali car ya truck ya cycle ka sirf saamne ka hissa nazar aayega. Is tarah ke saamne aane wale mukhtalif huroof (يـ، ثـ، أـ، ئـ) ko aane wale yani utarte huwe (goya hazir ya mustaqbil) jahaz ki nok par bataaya gaya hai. Ye donon tasweerein naye seekhne walon ke zehan mein is baat ko bitahne ke liye dikhayi gayi hain ki Fele Maazi ke seghon mein dum badalti rahti hai aur Fele Muzaare ke seghon ka Munh.

Fele Muzaare ko yaad rakhne ke liye kuch nukaat:

- يُفْعَل ka maana hoga: Wo karta hai ya wo karega. Baat cheet ke dawran is lafz ka istemaal khud bata dega ke kiya matlba hai!
- Apne zehan mein Yasir ko apne daayein jaanib bithaiye jo ek achcha kaam kar raha hai masalan Qur'an padh rahe hain. Ab Yasir ki Ya ko yaad rakhhiye yani Yasir يُفْعَل. Yasir ki jama Yasiron! Yasiron يَفْعَلُونَ
- Isi tarah saamne Tawfeeq saheb ko rakhhiye, jo achcha kaam kar rahe hain masalan Qur'an padh rahe hain. Is liye Tawfeeq ki Ta se تَفْعَل. Kayi tawfeeq (tawfiqoon) hon to تَفْعَلُونَ – Tawfiqoon يَفْعَلُونَ
- اـ ke "اـ" se - تَفْعَل aur تَخْرُج ke noon se تَفْعَل نـ aur اـ ke noon se تَفْعَل نـ nahin is liye ki تَفْعَل نـ kahenge to bahot saare noon ho jaayenge.

❖❖❖ Arabi Bol Chaal ❖❖❖

Aap kitaab khol rahe hain ya kholienga. Ye baat zehan mein rakhte huwe jawaab dijiye.

نعم، يفتح

هل يفتح؟

نعم، يفتحون

هل يفتحون؟

نعم، أفتح

هل تفتح؟

نعم، تفتح

هل تفتحون؟

Bilkul، يجعل (hi ki tarah (wo banaata hai ya banaayega) ke seghe banenge. In ko homework ke taur per kijiye.

فعل مضارع (ف ت ح) 2	فعل ماضي
Wo kholta hai ya kholega Wo sab kholte hain ya kholenge.	يفتح يفتحون
Aap kholte hain ya kholenge Main kholta hoon ya kholunga	فتحت فتحت
Aap sab kholte hain ya kholenge Hum sab kholte hain ya kholenge	فتحتم فتحنا

**Lesson
13b**
 فعل مضارع: يَنْصُرُ، يَخْلُقُ، يَذْكُرُ، يَغْبُدُ

Sabaq No 13 (a&b) ke kahtam tak aap
156 naye alfaaz ke maane seekh lenge
jo Quran mein 32,111 baar aaye hain!

Karne wala (Subject) ho to زَيْدٌ, Maf'ool Bihi (object) ke taur per aaye to زَيْدًا

❖❖❖ Arabi Bol Chaal ❖❖❖

نعم، ينصر زيداً؟	هل ينصر زيداً؟
نعم، ينصرؤن زيداً؟	هل ينصرؤن زيداً؟
نعم، أنصر زيداً؟	هل أنصر زيداً؟
نعم، تنصر زيداً؟	هل تنصر زيداً؟
نعم، تنصرؤن زيداً؟	هل تنصرؤن زيداً؟

فعل مضارع (ن ص ر) 28
فعل ماضٍ

Wo madad karta hai ya karega	يَنْصُرُ	نصَرَ
Wo sab madad karte hain ya karenge	يَنْصُرُونَ	نصَرُوا
Aap madad karte hain ya karenge	يَنْصُرُ	نصَرَتْ
Main madad karta hoon ya karouna	أَنْصَرَ	نصَرَتْ
Aap sab madad karte hain ya karenge	يَنْصُرُونَ	نصَرُوكُمْ
Hum sab madad karte hain ya karenge	يَنْصُرُ	نصَرَنَا

❖❖❖ Arabi Bol Chaal ❖❖❖

لا يخلق شيئاً	هل يخلق شيئاً؟
لا يخلقون شيئاً	هل يخلقون شيئاً؟
لا يخلق شيئاً؟	هل يخلق شيئاً؟
لا يخلق شيئاً؟	هل يخلقون شيئاً؟
لا يخلق شيئاً؟	هل يخلق شيئاً؟

فعل مضارع (خ ل ق) 23
فعل ماضٍ

Wo paida karta hai ya karega	يَخْلُقُ	خَلَقَ
Wo sab paida karte hain ya kareinge	يَخْلُقُونَ	خَلَقُوا
Aap paida karte hain ya kareinge	يَخْلُقُ	خَلَقَتْ
Main paida karta hoon ya karunga	أَخْلَقَ	خَلَقَتْ
Aap sab paida karte hain ya karenge	يَخْلُقُونَ	خَلَقُوكُمْ
Hum sab paida karte hain ya karenge	يَخْلُقُ	خَلَقَنَا

Agar baat ki nafi karni ho to hum kahenge: لا يخلقون، لا تخلقون، لا تخلقون، لا تخلقون،
ما يخلقون، ما تخلقون، ما تخلقون، ما تخلقون، ما تخلقون،
Kabhi ما ka lafz bhi istemaal kiya jaata hai. Yaani: ما تخلق، ما تخلقون، ما تخلقون، ما تخلقون، ما تخلقون، ما تخلقون،
Bilkul بِكُلِّ hi ki tarah (wo zikr karta hai yaa karega) aur عَبَدَ يَغْبُدُ (wo ibaadat karta hai yaa karega) seghe hain, in ko homework ke taur par kijiye.

يَغْبُدُ، يَغْبُدُونَ، تَغْبُدُ، أَغْبَدَ، تَغْبُدُونَ، تَغْبُدُونَ

يَذْكُرُ، يَذْكُرُونَ، تَذْكُرُ، أَذْكَرَ، تَذْكُرُونَ، تَذْكُرُونَ

**Lesson
14b**

فعل مضارع: يَضْرِبُ، يَسْمَعُ، يَعْلَمُ، يَعْمَلُ

Sabaq No 14 (a&b) ke kahtam tak aap
174 naye alfaaz ke maane seekh
lenga jo Quran mein 36,556 baar aaye
hain!

❖❖❖Arabi Bol Chaal❖❖❖

لَا يَضْرِبُ	هَلْ يَضْرِبُ؟
لَا يَضْرِبُونَ	هَلْ يَضْرِبُونَ؟
لَا تَضْرِبُ؟	هَلْ تَضْرِبُ؟
لَا أَضْرِبُ	هَلْ أَضْرِبُ؟
لَا تَضْرِبُونَ؟	هَلْ تَضْرِبُونَ؟

فعل مضارع (ف ع ل) 13

فعل ماضٍ	فعل مضارع (ف ع ل)
ضَرَبَ	يَضْرِبُ
ضَرَبُوا	يَضْرِبُونَ
ضَرَبَتْ	تَضْرِبُ
ضَرَبَتْهُ	أَضْرِبُ
ضَرَبْتُمْ	تَضْرِبُونَ
ضَرَبْنَا	أَضْرِبْنَا

❖❖❖Arabi Bol Chaal❖❖❖

يَشْمَعُ الْقُرْآنَ	مَاذَا يَشْمَعُ؟
يَشْمَعُونَ الْقُرْآنَ	مَاذَا يَشْمَعُونَ؟
أَشْمَعُ الْقُرْآنَ	مَاذَا أَشْمَعُ؟
أَشْمَعُونَ الْقُرْآنَ	مَاذَا أَشْمَعُونَ؟

فعل مضارع (س م ع) 39

فعل ماضٍ	فعل مضارع (س م ع)
سَمِعَ	يَشْمَعُ
سَمِعُوا	يَشْمَعُونَ
سَمِعْتُ	تَشْمَعُ
سَمِعْتُمْ	أَشْمَعُ
سَمِعْنَا	تَشْمَعُونَ
سَمِعْنَا	أَشْمَعْنَا

Bilkul hi ki tarah (علم، يعمل) aur (سمع، يسمع) ke seghe hain. In ko homework ke taur par kijiye.

يَعْمَلُ، يَعْمَلُونَ، تَعْمَلُ، أَعْمَلُ، تَعْمَلُونَ، نَعْمَلُ

يَعْلَمُ، يَعْلَمُونَ، تَعْلَمُ، أَعْلَمُ، تَعْلَمُونَ، نَعْلَمُ

**Lesson
15b**

فعل أمر ونهي: إِفْعَلْ، إِفْتَحْ، إِجْعَلْ

Sabaq No 15 (a&b) ke kahtam tak aap 186 naye alfaaz ke maane seekh lenge jo Quran mein 37,500 baar aaye hain!

GRAMMAR: Amr wa nahin ki TPI ke saath practice kijiye Ye tareeqa neeche diya gaya hai.

- **kahte** waqt Tashahhud ki ungli se saamne ki jaanib is tarah (haath ko thoda upar se neeche ki taraf laate huwe isharah karein goya aap saamne wale ko hukm de rahe hon. إِفْعَلُوا ke liye yehi isharah charon ungliyon se kiya jaye)
- **kahte** waqt tashahhud ki ungli se saamne ki jaanib is tarah (haath ko baayein se daayein najib laate huwe) isharah karein goya aap saamne wale ko mana kar rahe hon لا تَفْعِلُوا ke liye yehi isharah charon ungliyon se kiya jaaye.

Note: سُوفَ: yani jald aur بَنْ: yani hargiz nahin. Neeche ke teen af'aal فتح يفتح (أَفْعَلْ، فَتَحْ جَعَلْ) ke bab se hain.

❖❖ Arabi Bol Chaal ❖❖

سوف أفعل	إِفْعَلْ!
سوف نفعّل	إِفْعَلُوا

فعل أمر، فعل نهي (3) اسم فاعل، اسم مفعول	
Kar!	إِفْعَلْ
Karo!	إِفْعَلُوا
Mat kar!	لَا تَفْعَلْ
Mat karo!	لَا تَفْعَلُوا

فعل مضارع	فعل ماضي
يَفْعَلْ	فَعَلَ
يَفْعَلُونَ	فَعَلُوا
تَفْعَلْ	فَعَلَتْ
أَفْعَلْ	فَعَلَتْ
تَفْعَلُونَ	فَعَلْتُمْ
تَفْعَلْ	فَعَلْتَنَا

❖❖ Arabi Bol Chaal ❖❖

سوف أفتح	إِفْتَحْ!
سوف نفتحوا	إِفْتَحُوا

فعل أمر، فعل نهي (2) اسم فاعل، اسم مفعول	
Khol!	إِفْتَحْ
Kholo!	إِفْتَحُوا
Mat Khol!	لَا تَفْتَحْ
Mat Kholo!	لَا تَفْتَحُوا

فعل مضارع	فعل ماضي
يَفْتَحْ	فَتَحَ
يَفْتَحُونَ	فَتَحُوا
تَفْتَحْ	فَتَحَتْ
أَفْتَحْ	فَتَحَتْ
تَفْتَحُونَ	فَتَحْتُمْ
تَفْتَحْ	فَتَحْتَنَا

Bilkul upar hi ki tarah جعل ke seghe hain. Inko homework ke taur par kijiye.

لا تجعلوا، (mat bana), لا تجعلنـا، (اجعلـوا) (bana)

**Lesson
16b**

فعل أمر ونهي: أَنْصُرْ، أَذْكُرْ، أَعْبُدْ، أَخْلُقْ

Sabaq No 16 (a&b) ke kahtam tak aap
194 naye alfaaz ke maane seekh
lenge jo Quran mein 38,531 baar aaye
hain!

Neeche ke 4 af'aal نصر ینصر (نصر، ذکر، عباد، خلق) ke baab se hain.

❖❖ Arabi Bol Chaal ❖❖

42 سوق أَنْصُرْ زَيْدًا	أَنْصُرْ زَيْدًا
سوق تَنْصُرْ زَيْدًا	تَنْصُرْ زَيْدًا

فعل أمر فعل نهي (7) اسم فاعل، اسم مفعول	
Madad kar!	أنْصُرْ
Madad karo!	أَنْصُرُوا
Mat Madad kar!	لَا تَنْصُرْ
Mat Madad karo!	لَا تَنْصُرُوا

فعل مضارع	فعل ماضي
يَنْصُرْ	نَصَرْ
يَنْصُرُونَ	نَصَرُوا
تَنْصُرْ	نَصَرَتْ
أَنْصُرْ	نَصَرَتْ
تَنْصُرُونَ	نَصَرْتُمْ
نَصَرْنَا	نَصَرْنَا

❖❖ Arabi Bol Chaal ❖❖

سوق أَذْكُرْ الرَّحْمَنَ	أَذْكُرْ الرَّحْمَنَ!
سوق تَذْكُرْ الرَّحْمَنَ	تَذْكُرْ الرَّحْمَنَ!

فعل أمر فعل نهي (48) اسم فاعل، اسم مفعول	
Yaad kar!	أَذْكُرْ
Yaad karo!	أَذْكُرُوا
Mat Yaad kar!	لَا تَذْكُرْ
Mat Yaad karo!	لَا تَذْكُرُوا

فعل مضارع	فعل ماضي
يَذْكُرْ	ذَكَرْ
يَذْكُرُونَ	ذَكَرُوا
تَذْكُرْ	ذَكَرَتْ
أَذْكُرْ	ذَكَرَتْ
تَذْكُرُونَ	ذَكَرْتُمْ
ذَكَرْنَا	ذَكَرْنَا

Bilkul uper hi ki tarah عبَدَ ke seghe hain. Inko homework ke taur per kijiy.

لَا تَعْبُدُوا (mat ibaadat kar), أَغْبَدُوا (ibaadat kar)

لَا تَخْلُقُوا (mat paida kar), أَخْلُقُوا (paida kar)

**Lesson
17b**

فعل أمر ونهي: اضرِبْ، اسْمَعْ، اغْلُمْ، اعْمَلْ

Sabaq No 17 (a&b) ke kahtam tak aap
208 naye alfaaz ke maane seekh lenge jo
Quran mein 39,571 baar aaye hain!

Neeche ka Feil ضرب يضرب ke baab se hai.

❖❖ Arabi Bol Chaal ❖❖

سوف أضرب الكرة.
اضربوا الكرة!

فعل أمر، فعل نهي (12) اسم فاعل، اسم مفعول	
Maar!	اضرب
Maaro!	اضربوا
Mat maar!	لا تضرب
Mat maaro!	لا تضربوا

فعل مضارع	فعل ماضي
ضارب	ضارب
ضاربون	ضاربوا
ضارب	ضارب
ضارب	ضارب
ضاربون	ضاربتم
ضاربنا	ضاربنا

Neeche ke teen af'aal (سمع، علم ، عمل) سمع يسمع ke baab se hain.

❖❖ Spoken Arabic ❖❖

سوف أسمع القرآن.
اسمعوا القرآن!

فعل أمر، فعل نهي (7) اسم فاعل، اسم مفعول	
Sun!	اسمع
Suno!	اسمعوا
Mat sun!	لا تسمع
Mat suno!	لا تسمعوا

فعل مضارع	فعل ماضي
سمع	سمع
سمعوا	سمعوا
سمعت	سمعت
سمعت	سمعت
سمعتم	سمعتم
سمينا	سمينا

Bilkul hi ki tarah عمل ke hukm ke seghe hain. In ko homework ke taur per kijiye.

لا تعلموا (mat jaan) (لا تعلم، اعلموا، jaan), (امضِبْ، اغْلُمْ، اغْلَمْ) (jaan)
لا تعلموا، اعملوا (mat amal kar), (لا تعلم، اعملوا، amal kar), (اعملْ، اعملْ، اعملْ)

**Lesson
18b**

اسم فاعل، اسم مفعول،
 فعل، نفع، جعل...
 kaam ka naam

Sabaq No 18 (a&b) ke kahtam tak aap
 222 naye alfaaz ke maane seekh lenge
 jo Quran mein 40,469 baar aaye hain!

GRAMMAR:

Is sabaq mein hum فعل se teen alfaaz banana seekhenge-

فاعل: (karne wala) kahte waqt seedhe haath se dene ka isharah kijiye.

مفعول: Lene wala haath wo hai jis ki madad ki gayi, us par asar pada, (مفعول (jis par asar pada))
kahte huwe lene wale haath ka isharah kijiye.

فعل: Aur aakhir mein Fel (kaam ka naam) kahte waqt haath ki mutthi banakar quwwat ka isharah kijiye.

Ek aham baat note kijiye ki upar ke teenon alfaaz fel nahin balki ism hain.

Ye saare ishare ek naye aadmi ke liye kuch ajeeb se lagte hain magar yaad rakhne ki khatir in ishaaron se kaam lijiye, zaban seekhne ke liye apne saare wajoud ko (**Total Physical Interaction**) jitna istemaal karenge, utna hi faaidah hogta. In sha Allah! Aap khud dekhenge ki is tareeqe se kis tarah aasani se ye saare alfaaz yaad ho jaate hain.

Aap ne doosre hi sabaq mein seekh liya tha ki مُشَبِّهٍ مُشَبَّهٌ ya مُفْعَلٍ مُفْعَلٍ hogi. Yehi qayedah فاعل aur مفعول ke liye istemaal hogta.

مفعول karne wala (jama: مفعول، مفعولین، فاعلین، فاعل) فاعل (jama: مفعول، مفعولین، فاعلین، فاعل).

(ke saamne aadaad ka zikr kiya gaya hai. In aadaad ka ta'alluq فاعل aur مفعول se hai. Is mein Fele Maazi, Muzare aur amr shamil nahin hain).

❖❖❖ Arabi Bol Chaal ❖❖❖

(Achche sabhi kaam kar rahe hain,
 alhamdulillah)

نعم، أك فاعل

هل أنت فاعل؟

نعم، نحن فاعلون

هل أنتم فاعلون؟

فعل من فعل نهي، اسم فاعل، اسم مفعول، kaam ka nam	
Kar! Karo!	ال فعل ال فعلوا
Mat kar! Mat Karo!	لا تفعل لا تفعلوا
Karne wala Jis par asar pada Karna, kaam ka naam	¹⁷ فاعل مفعول فعل

فعل مضارع	فعل ماضي
ي فعل	فعل
ي فعلوا	فعلوا
ت فعل	فعلت
أ فعل	فعلت
ت فعلوا	فعلتم
ت فعلنا	فعلنا

❖❖❖ Arabi Bol Chaal ❖❖❖

(Qur'an ko kholne wala ya Masjid ko kholne wala)

هل أنت فاتح؟ نعم، أنا فاتح
هل المسجد مفتوح؟ نعم، المسجد مفتوح

فعل أمر، فعل نهي، اسم فاعل، اسم مفعول	
Khol! Kholo!	افتتح افتتحوا
Mat khol! Mat kholo!	لا تفتح لا تفتحوا
Kholne wala Jis ko khola gaya Kholna	13 فاتح مفتوح فتح

فعل ماضٍ	فعل مضارع
فتح فتحوا	يُفتح يُفتحونَ
فتحت فتحت	تُفتح أفتتح
فتحتم فتحنا	تُفتحنَّ نُفتح

❖❖❖ Arabi Bol Chaal ❖❖❖

(Aap ne kuch na kuch achchi cheez banayi hogi!)

هل أنت جاعل؟ نعم، أنا جاعل
هل أنتم جاعلون؟ نعم، نحن جاعلون

فعل أمر، فعل نهي، اسم فاعل، اسم مفعول	
Bana! Banao!	اجعل اجعلوا
Mat Bana! Mat Banao!	لا تجعل لا تجعلوا
Banane wala Jis ko banaya jaaye Banaana	6 جاعل مخفل جعل

فعل ماضٍ	فعل مضارع
جعل جعلوا	يَجْعَلُ يَجْعَلُونَ
جعلت جعلت	جَعَلَ جَعَلَتْ
جعلتم جعلنا	جَعَلْنَّ جَعَلْنَا

❖❖❖ Arabi Bol Chaal ❖❖❖

(Aap doosron ki madad karte hain aur Allah aap ki madad karta hai).

هل هو ناصر؟ نعم، هو ناصر
هل أنت منتصر؟ نعم، أنا منتصر

فعل أمر، فعل نهي، اسم فاعل، اسم مفعول	
Madad kar! Madad karo!	أنصر أنصروا
Mat madad kar! Mat madad karo!	لا تُنصر لا تُنصروا
Madad karne wala Jis ki madad ki jaaye Madad karna	35 نَاصِرٌ مَنْصُورٌ نَصْرٌ

فعل ماضٍ	فعل مضارع
نصر نصروا	يُنْصَرُ يُنْصَرُونَ
نصرت نصرت	نَصَرَ أَنْصَرَ
نصرتم نصرنا	نَصَرْتُمْ نَصَرْنَا

Bilkul hi ki tarah ذَكْر ke seghe hain. In ko homework ke taur par kijiye.

خالق (paida karne wala), مخلوق (jis ko paida kiya gaya), خلق (paida karna)

ذکر (zikr karne wala), مذکور (jis ka zikr kiya gaya), ذَكْر (Zikr karna)

**Lesson
19b**

اسم فاعل، اسم مفعول،
عہد، ضرب، سمع...

Sabaq No 19 (a&b) ke kahtarn tak aap
232 naye alfaaz ke maane seekh
lenga jo Quran mein 41,111 baar aaye
hain!

❖❖❖ Arabi Bol Chaal ❖❖❖

نعم، أنا خايد
نعم، تحن خايدزون؟
نعم، تحن خايدزون؟

فعل أمر، فعل نهي، اسم فاعل، اسم مفعول	
Ibadat kar!	أَخْبَدَ
Ibadat karo!	أَخْبَدُوا
Mat ibadat kar!	لَا تَخْبُدَ
Mat ibadat karo!	لَا تَخْبُدُوا
Ibadat karne wala Jis ki ibadat ki jaye	خايد ²⁰ مَعْبُودٌ عِيَادَةٌ
Ibadat karna	عِيَادَةٍ

فعل عارف، فعل مضارع

عہد	تَعْهِدَ
عہدُونَ	تَعْهِيدُونَ
عہدَتْ	تَعْهِيدَتْ
عہدَتْ	تَعْهِيدَتْ
عہدُتُمْ	تَعْهِيدُتُمْ
عہدَتَا	تَعْهِيدَتَا

❖❖❖ Arabi Bol Chaal ❖❖❖

نعم، هر طارب
نعم، هم طاربون؟
نعم، هم طاربون؟

فعل أمر، فعل نهي، اسم فاعل، اسم مفعول	
Maar!	إِطْرِبْ
Maaro!	إِطْرِبُوا
Mat maar!	لَا تَطْرِبْ
Mat Maaro!	لَا تَطْرِبُوا
Maarne wala Jis ko maara jaye	طَارِبٌ ³ مَطْرُوبٌ طَارِبٌ
Maarna	مَطْرُوبٍ

فعل عارف، فعل مضارع

طَارِب	تَطْرِبَ
طَارِبُونَ	تَطْرِبُونَ
طَارِبَتْ	تَطْرِبَتْ
طَارِبَتْ	تَطْرِبَتْ
طَارِبُتُمْ	تَطْرِبُتُمْ
طَارِبَتَا	تَطْرِبَتَا

❖❖❖ Arabi Bol Chaal ❖❖❖

Aap sab sun rahe hain na? Ya zehan kaheen aur to nahi?

نعم، أنا سامي
نعم، تحن ساميون؟
نعم، تحن ساميون؟

فعل أمر، فعل نهي، اسم فاعل، اسم مفعول	
Sun!	اسْمَعْ
Suno!	اسْمَعُوا
Mat Sun!	لَا تَسْمَعَ
Mat suno!	لَا تَسْمَعُوا
Sunne wala Jis ko suna gaya	سامِعٌ ²² تَسْمَعَ
Sunna	سَمْعٍ

فعل عارف، فعل مضارع

سمع	تَسْمَعَ
سمعوا	تَسْمَعُوا
سمعت	تَسْمَعَتْ
سمعت	تَسْمَعَتْ
سمعتم	تَسْمَعُتُمْ
سمعتما	تَسْمَعُتَا

غایل، مغلوم، علم - کابل، مغلول، عمل! ke seghe hain. In ko homework ke taur par kijiye!

Mu'annas ke seghe:

Choonke Qur'an kareem mein Mu'annas ke seghe bahot kam istemaal huwe hain. Is liye hum yahan Fele Maazi aur Fele Muzare mein sirf ek segha seekhenge. TPI ko istemaal karte huwe practice kijiye. Muzakkar ke liye daahina haath aur mu'annas ke liye bayaan haath.

(Wo karti hai)

هُوَ يَفْعَلُ - هي تَفْعَلُ

(Us aaurat ne kiya)

هُزْ فَعَلَ - هي فَعَلَتْ

Ab isi wazan par hum kuch af'aal ki practice karte hain:

(Wo kholti hai)

هُوَ يَفْتَحُ - هي تَفْتَحُ

(Us aurat ne khola)

هُزْ فَتَحَ - هي فَتَحَتْ

(Wo madad karti hai)

هُوَ يَنْصُرُ - هي تَنْصُرُ

(Us aurat ne madad ki)

هُزْ نَصَرَ - هي نَصَرَتْ

(Wo maarti hai)

هُوَ يَضْرِبُ - هي تَضْرِبُ

(Us aurat ne maara))

هُزْ ضَرَبَ - هي ضَرَبَتْ

(Wo sunti hai)

هُوَ يَسْمَعُ - هي تَسْمَعُ

(Us aurat ne suna)

هُزْ سَمِعَ - هي سِمِعَتْ

**Lesson
20b**
Sarf-e-Sagheer - صرف صغیر
(Short table)

 Sabaq No 20 (a&b) ke kahtam tak aap
 232 naye alfaaz ke maane seekh lenge
 jo Quran mein 41,111 baar aaye hain!

Sarfe Sagheer:

Aap ne فعل ماضی ke 7 seghe seekhe aur فعل مضارع ke 7 seghe seekhe aur amr ke 2. In mein se agar hum sirf ye 3 ko le lein:

- فعل ماضی : فعل chaabi, jis se saare Fele mazi ke seghe banaye ja sakte hain.
- فعل مضارع : مفعول chaabi, jis se saare fele muzaare ke seghe banaye ja sakte hain.
- فعل أمر : فعل امر chaabi, jis se saare fele amr ke seghe banaye ja sakte hain.

In teenon ke saath teen Ism ko yani فعل افعال، مفعول مفعول ko mila lein to ek mukhtasar aur behtareen formula ban jaata hai jis ko hum Fel ka Short Table (Mukhtasar table) kahenge. Agar kisi bhi Fel ka Short table aa jaye to aap in sha Allah baaqi saare seghe bana skate hain.

فعل ماضی	Ki chabi	فعل مضارع	Ki chabi	فعل امر	اسم (آن یوں)
فعل kaam ka naam	مفعول Jis per asar pada	فَاعِل Karne wala	إِفْعَل Kar!	يَفْعُل Wo karta hai / karega	فَعَل Us ne kiya
فتح kholna	مفتوح Jis ko khola gaya	فَاتِح Kholne wala	إِفْتَح Khol!	يَفْتَح Wo kholta hai / Kholega	فتح Us ne khola
نصر Madad, Madad karna	منصر Jis ki madad ki gayi	نَاصِر Madad karne wala	أَنْصَر Madad kar!	يَنْصُر Wo madad karta hai / karega	نصر Us ne madad ki
ضرب Maarna, Maar	مضرب Jis ko maara gaya	ضَارِب Maarne wala	إِضْرِب Maar!	يَضْرِب Wo maarta hai / maarega.	ضرب Us ne maara
سمع Sunna	مشموع Jis ko suna gaya	سَامِع Sunne wala	إِسْمَعْ Sun!	يَسْمَعْ Wo sunta hai / sunega	سمع Us ne suna

Arabi Bol Chaal

Neeche diye gaye jumlon mein naamon ke bajaaye "Us ko" "Un ko" waghairah ka istemaal sikhaya gaya hai, jo Qur'an kareem mein bahot ziyaadah istemaal hota hai. Hum yahan par sirf ek Fel نصر ko le kar practice kar rahe hain:

Fel Maazi ki practice

نَعَمْ نَصْرَتْ زَيْدًا۔

نَعَمْ نَصْرَنَا زَيْدًا۔

هل نصرت زيدا؟

هل نصرنا زيدا؟

Ab zaid ke bajaaye “ه” ka istemaal kijiye! Yaad rakhiye “ه” juda huwa hai magar practice ki khatir us ko thoda waqfa de kar padhiye.

نَعَمْ نَصَرْتُهُ (نَصَرْتَهُ)
نَعَمْ نَصَرْنَاهُ (نَصَرْنَاهُ)
هَلْ نَصَرُهُمْ؟ (نَصَرُهُمْ؟)

Note: ke bajaaye نَصَرْتُهُ padha jaata hai taaki bolne mein aasaani ho.

Fel muzaare ki practice

نَعَمْ أَنْصَرْ زَيْدًا.
نَعَمْ نَلْصُرْ زَيْدًا.
هَلْ تَلْصُرْ زَيْدًا؟
هَلْ تَنْصُرُونْ زَيْدًا؟

Ab zaid ke bajaaye “ه” ka istemaal kijiye! Yaad rakhiye “ه” juda huwa hai magar practice ki khatir us ko thoda waqfa de kar padhiye.

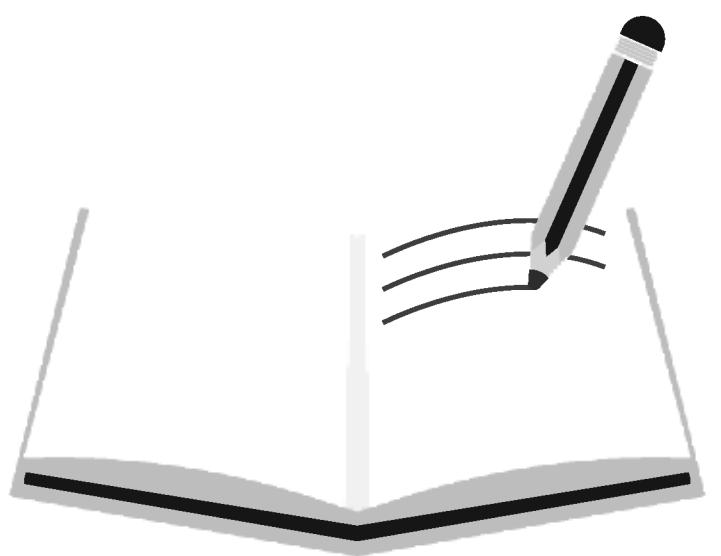
نَعَمْ أَنْشَرْهُ (أَنْشَرْهُ)
نَعَمْ تَنْصُرْهُ (تَنْصُرْهُ)
هَلْ تَنْصُرُهُ؟ (تَنْصُرُهُ؟)
هَلْ تَنْصُرُوهُ؟ (تَنْصُرُوهُ؟)

Fel amr ki practice

سُوفَ أَنْصَرْ زَيْدًا.
سُوفَ تَنْصُرْ زَيْدًا!
أَنْصَرُوا زَيْدًا!
أَنْصُرُهُ!

Ab zaid ke bajaaye “ه” ka istemaal kijiye! Yaad rakhiye “ه” juda huwa hai magar practice ki khatir us ko thoda waqfa de kar padhiye.

سُوفَ أَنْصَرْهُ
سُوفَ تَنْصُرْهُ
أَنْصُرُوهُ!
أَنْصُرُهُ!

Workbook

**Lesson
1a****Course ka Ta'aaruf aur
Ta'awwuz**

Q1: Khali khanon mein Arabi alfaaz ka tarjama likhiaye.

الرَّجِيمُ

مِنَ الشَّيْطَنِ

بِاللَّهِ

أَعُوذُ

--	--	--	--

Q2: Neeche ke table ko mukammal kijiye?

Mushaf mein safhaat ki tadaad	
Har safhe mein sutoor ki tadaad	
Her satar mein alfaaz ki tadaad	
Har safhe mein alfaaz ki tadaad	
Qur'an mein alfaaz ki tadaad	
Namaaz ke alfaaz Qur'an mein kitni baar?	

Q3: Is course ke 6 Maqaasid kya hain?

Ans:

Q4: Namaaz se is course ko shuru karne mein kya faaide hain?

Ans:

Q5: Is course mein likhne aur bolne se ziyaadah padhne aur sunne per zor hai, aisa kyun?

Ans:

**Lesson
2a**
Surah Al-Fatiha (Ayat: 1-3)

Q1: Khali khanon mein Arabi alfaaz ka tarjama likhiye.

الرَّحِيمُ 1	الرَّحْمَنُ	اللَّهُ	بِسْمِ
الرَّحْمَنُ 2	الْعَلَمَيْنَ 3	رَبُّ	الْحَمْدُ

Q2: "بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ" ke zimn mein hum kaun si aadatein seekhte hain?

Ans:

Q3: "بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ" mein maani ke etebaar se kya farq hai?

Ans:

Q4: Jab hamen koyi nemat mile to kya karna chaahiye?

Ans:

Q5: Rabb ke kya maani hain?

Ans:

Lesson
3a

Surah Al-Fatiha (Ayat: 4-5)

Q1: Khali khanon mein Arabi alfaaz ka tarjama likhiye.

الدِّينُ ٤

يَوْمٍ

مُلِكٌ

--	--	--

نَسْتَعِينُ ٥

وَإِيَّاكَ

نَعْبُدُ

إِيَّاكَ

--	--	--	--

Q2: Deen ke kitne maani hain?

Ans:

Q3: Ibaadat ki mukhtalif qismein bayaan kijiye?

Ans:

Q4: Allah ne hamen kis liye paida kya?

Ans:

Q5: Hum kin baaton mein Allah se madad maangte hain?

Ans:

Lesson
4a

Surah Al-Fatiha (Ayat: 6-7)

Q1: Khali khanon mein Arabi alfaaz ka tarjama likhiye.

٦ الْمُسْتَقِيمُ

الصِّرَاطُ

إِهْدِنَا

عَلَيْهِمْ

أَنْعَمْتَ

الَّذِينَ

صِرَاطٌ

٧

الضَّالِّينَ

وَلَا

عَلَيْهِمْ

الْمَغْضُوبُ

غَيْرٌ

Q2: Hidaayat kahan se milegi?

Ans:

Q3: Allah ne kin per in'aam kya?

Ans:

Q4: “الضَّالِّينَ” aur “الْمَغْضُوبُ عَلَيْهِمْ” se kaun log muraad hain?

Ans:

Q5: Allah ne jin par in'aam kiya un ka raasta kya tha?

Ans:

**Lesson
5a**

Azaan

Q1: Khali khanon mein Arabi alfaaz ka tarjama likhiye.

الله أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ

الله أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ

--	--

الله (۲) إِلَهٌ لَا إِلَهٌ إِلَّا إِنْ أَشْهَدُ

--	--	--	--	--

رَسُولُ اللَّهِ (۲) مُحَمَّدًا أَنَّ أَشْهُدُ

--	--	--	--

الْفَلَاحُ عَلَى حَيٍّ الْصَّلَاةُ عَلَى حَيٍّ

--	--	--	--

لَا إِلَهٌ إِلَّا اللَّهُ أَكْبَرُ

--	--

Q2: الله أَكْبَرُ ko hum apni zindagi mein kis tarah la sakte hain?

Ans:

Q3: أَشْهُدُ أَنَّ لَا إِلَهٌ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ka kya paigham hai?

Ans:

Q4: أَشْهُدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ka kya paigham hai?

Ans:

Q5: Namaaz mein aane walon ke liye dunya aur aakhirat ke faaide bataiye!

Ans:

**Lesson
6a**
**Fajr ki Azaan, Iqaamat
Aur Wuzoo ki Dua**

Q1: Khali khanon mein Arabi alfaaz ka tarjama likhiye.

مِنَ النَّوْمِ.

خَيْرٌ

الصَّلَاةُ

الصَّلَاةُ.

قَامَتْ

قَدْ

الله

إِلَّا

إِلَهٌ

لَا

أَنْ

أَشْهَدُ

لَهُ

لَا شَرِيكَ

وَحْدَةٌ

وَرَسُولُهُ.

عَبْدُهُ

مُحَمَّداً

أَنْ

وَأَشْهَدُ

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ التَّوَابِينَ وَاجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ.

Q2: Wudoo se pahle ki Dua kya hai?

Ans:

Q3: Wudoo ke baad ki Dua padhne ki kya fazeelat hai?

Ans:

Q4: Wudoo ki Dua mein عبدُهُ ke izafe se kya paigham milta hai?

Ans:

Q5: Paaki wa Tahaarat se kya muraad hai?

Ans:

**Lesson
7a**
**Rukoo, Rukoo ke baad aur
Sajde ki duayein**
Rukoo aur Rukoo ke baad ke azkaar

Q1: Khali khanon mein Arabi alfaaz ka tarjama likhiye.

الْعَظِيمُ.

رَبِّيٌّ

سُبْحَنَ

--	--	--

حَمْدَةٌ.

لِمَنْ

سَمِعَ اللَّهُ

--	--	--

الْحَمْدُ

وَلَكَ

رَبَّنَا

اللَّهُمَّ

--	--	--

بَيْنَهُمَا،

وَمَا

وَمِلْءُ الْأَرْضِ

مِلْءُ السَّمَاوَاتِ

--	--	--

بَعْدُ.

مِنْ شَيْءٍ

شَتَّى

مَا

وَمِلْءُ

--	--	--	--	--

Sajde ka zikr

الْأَعْلَىٰ.

رَبِّيٌّ

سُبْحَنَ

--	--	--

Q2: Rukoo mein hum kitni baatein Allah se kahte hain aur wo kya hain?

Ans:

Q3: Sajde mein hum kitni baatein Allah se kahte hain aur wo kaun kaun si hain?

Ans:

Q4: سُبْحَنَ ka kya matlab hai?

Ans:

Q5: Hamd ke 2 maani bataayein aur Hamd karte waqt kaisi kaifiyat honi chaahiye?

Ans:

**Lesson
8a**
Tashahhud

Q1: Khali khanon mein Arabi alfaaz ka tarjama likhiye.

الْتَّحِيَاتُ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّبِيبَاتُ

--	--	--	--

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ،

--	--	--	--	--

السَّلَامُ عَلَيْنَا عَبَادُ اللَّهِ الصَّالِحِينَ،

--	--	--	--	--

أَشْهُدُ أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

--	--	--	--

وَأَشْهُدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

--	--	--	--

Q2: Qauli, badani aur maali ibaadaton ka zikr sun kar hamko kya karna chaahiye?

Ans:

Q3: Quali aur badani ibaataon ki 2, 2, misaalein dijiye!

Ans:

Q4: Nabi ﷺ ke liye yahan kitni cheezon ki dua ki ja rahi hai aur wo kya hain?

Ans:

Q5: Hazrat Muhammad ﷺ Rasool hain aur عبد (abd) bhi to yahan عبد ka zikr kyun hai?

Ans:

**Lesson
9a**

**Durood
(Nabi ﷺ ke liye Dua)**

Q1: Khali khanon mein Arabi alfaaz ka tarjama likhiye.

مُحَمَّدٌ

وَعَلَىٰ أٰلِ

عَلَىٰ مُحَمَّدٍ

صَلَّى

اللَّهُمَّ

--	--	--	--	--

كَمَا

عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ

وَعَلَىٰ أٰلِ

صَلَّيْتَ

كَمَا

مَجِيدٌ

حَمِيدٌ

إِنَّكَ

--	--	--

بَارِكْتَ

اللَّهُمَّ بَارِكْ

--	--	--

Q2: Achchi tarah se Darood padhne ke liye ham kin cheezon ko yaad rakhein?

Ans:

Q3: Rahmat bheijne aur Barkat ata karne ke kya maani hain?

Ans:

Q4: Hazrat Ibraheem Alaihissalaam per Allah Ta'aala ne wo kaunsa in'aam kiya jis ka is darood mein isharah hai?

Ans:

Q5: Darood ke aakhir mein Allah ke liye Hameed aur Majeed ka zikr kyun hai?

Ans:

**Lesson
10a****Namaaz ke baad ki 2
aham duaayein**

Q1: Khali khanon mein Arabi alfaaz ka tarjama likhiye..

حَسَنَةٌ

فِي الدُّنْيَا

اتَّنَا

رَبَّنَا

--	--	--	--

حَسَنَةٌ

وَفِي الْآخِرَةِ

--	--

النَّارِ
201

عَذَابٌ

وَقِنَا

--	--	--

Namaaz ke baad padhne ki Dua:

اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ.

--	--	--	--	--

Q2: Dunya ki حسنات kya hain?

Ans:

Q3: Aakiraat ki حسنات kya hain?

Ans:

Q4: Is Dua mein kitni baaton ka sawal hai?

Ans:

Q5: Namaaz ke baad (اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى ذِكْرِكَ...) padhne ki wasiyat kis ne kis ko ki thi?

Ans:

Lesson
11a

Surah Al-Ikhlaas

Q1: Khali khanon mein Arabi alfaaz ka tarjama likhiye.

١ أَحَدٌ

الله

هُوَ

قُلْ

--	--	--	--

٢ الصَّمَدُ

الله

--	--

٣ وَلَمْ يَوْلَدْ

لَمْ يَلِدْ

--	--

٤ أَحَدٌ

كُفُوا

لَهُ

وَلَمْ يَكُنْ

--	--	--	--

Q2: Surah Ikhlas ki fazeelat bayaan kijiye?

Ans:

Q3: Is surat mein kaun si 5 cheezein bataayi gayi hain, likhiye?

Ans:

Q4: “الله الصَّمَدُ” ka kya matlab hai?

Ans:

Q5: Sahabi ka waqia bayaan kijiye jin ko Surah Ekhlas se muhabbat thi?

Ans:

**Lesson
12a**
Surah Al-falaq

Q1: Khali khanon mein Arabi alfaaz ka tarjama likhiye

١ ﴿الْفَلَق﴾

بِرَبِّ

أَعُوذُ

قُلْ

--	--	--	--

٢ ﴿خَلَق﴾

مَا

مِنْ شَرِّ

--	--	--

٣ ﴿وَقَب﴾

إِذَا

غَاسِقٍ

وَمِنْ شَرِّ

--	--	--

٤ ﴿فِي الْعُقْدِ﴾

النَّفَثَةِ

وَمِنْ شَرِّ

--	--	--

٥ ﴿إِذَا حَسَدَ﴾

حَاسِدٍ

وَمِنْ شَرِّ

--	--	--

Q2: Hazrat Muhammad ﷺ Farz namaaz ke baad kaunsi sooratein padhte the?

Ans:

Q3: Aap ﷺ sote waqt Mu'awwizaat padh kar kya karte the?

Ans:

Q4: Raat ke kya kya sharr ho sakte hain?

Ans:

Q5: “حسد” ka kya matlab hai?

Ans:

**Lesson
13a**
Surah An-Naas

Q1: Khali khanon mein Arabi alfaaz ka tarjama likhiye.

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ۖ إِلَهِ النَّاسِ ۗ مَلِكِ النَّاسِ ۚ ۱ بِرَبِّ النَّاسِ ۖ إِلَهِ النَّاسِ ۗ ۲ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ۖ إِلَهِ النَّاسِ ۗ مَلِكِ النَّاسِ ۚ ۳

--	--	--	--

الْخَنَّاسِ ۔ ۴ مِنْ شَرِّ الْوَسَوَاسِ ۝ مِنْ شَرِّ

--	--	--

الَّذِي ۝ يُوَسِّعُ فِي صَدْرِ النَّاسِ ۖ ۵

--	--	--

وَالنَّاسِ ۖ ۶ مِنَ الْجِنَّةِ

--	--

Q2: “زَبْ” ke maani misaalon ke saath bayaan kijiye?

Ans:

Q3: Sharr ke maani aur misaalein bayaan kijiye?

Ans:

Q4: Shaitaan kaise waswasa daalta hai?

Ans:

Q5: Inssani shayateen se kya murad hain?

Ans:

Lesson
14a

Surah Al-Asr

Q1: Khali khanon mein Arabi alfaaz ka tarjama likhiye

لَفْيٌ خُسْرٌ 2

الْإِنْسَانَ

إِنَّ

وَالْعَصْرٍ 1

الصِّلْحَتِ

وَعَمِلُوا

أَمْنُوا

الَّذِينَ

إِلَّا

بِالصَّابِرِ 3

وَتَوَاصَوْا

بِالْحَقِّ

وَتَوَاصَوْا

Q2: Allah Ta'aala ne zamane ki Qasam kyun khaayi?

Ans:

Q3: Nuqsaan mein kaun log nahin hain?

Ans:

Q4: Haq kahan milta hai?

Ans:

Q5: Sabr ki kitni aqsaam hain?

Ans:

Lesson
15a

Surah An-Nasr

Q1: Khali khanon mein Arabi alfaaz ka tarjama likhiye.

وَالْفَتْحُ ١

نَصْرٌ اللَّهُ

جَاءَ

إِذَا

أَفْوَاجًا ٢

فِي دِينِ اللَّهِ

يَدْخُلُونَ

وَرَأَيْتَ

النَّاسَ

وَاسْتَغْفِرَةً ٣

رَبِّكَ

بِحَمْدٍ

فَسَبِّحْ

كَانَ تَوَابًا ٤

إِنَّهُ

Q2: Surah nasr kab nazil huwi?

Ans:

Q3: Surah nasr mein kya farq hai?

Ans:

Q4: Se kaun si fatah murad hai?

Ans:

Q5: Surah nasr se kya asbaaq milte hain?

Ans:

**Lesson
16a**
Surah Al-Kafiroon

Q1: Khali khanon mein Arabi alfaaz ka tarjama likhiye.

١ الْكُفَّارُونَ

يَا أَيُّهَا

قُلْ

٢ تَعْبُدُونَ

مَا

لَا أَعْبُدُ

٣ أَعْبُدُ

مَا

غَبِّدُونَ

وَلَا أَنْتُمْ

٤ عَبَدْتُمْ

مَا

عَابِدُ

وَلَا أَنَا

٥ أَعْبُدُ

مَا

غَبِّدُونَ

وَلَا أَنْتُمْ

٦ دِينِ

وَلِي

دِينُكُمْ

لَكُمْ

Q2: Kafir ke maane kya hain?

Ans:

Q3: Kya دِينُكُمْ ka matlab tableegh ko chodh dena hai?

Ans:

Q4: Aap ﷺ is soorat ko kounsi namaazon mein padhte the?

Ans:

Q5: Raat ko ye soorat padhne ke baare mein Aap ﷺ ne kya farmaya?

Ans:

**Lesson
17a**
Nuzool-e- Qur'an ka Maqsad

Q1: Khali khanon mein Arabi alfaaz ka tarjama likhiye.

مُبَرَّكٌ

إِلَيْكَ

أَنْزَلْنَاهُ

كِتَابٌ

--	--	--	--

②٩ أَوْلُوا الْأَلْبَابُ وَلِيَتَدَّكَّرَ إِلَيْهِ أَنْزَلْنَاهُ لِيَذَّبَرُوا

--	--	--	--

Q2: Tadabbur ke maani misaalon ke saath bataiye!

Ans:

Q3: Tazakkur ke maani misaalon ke saath bataiye!

Ans:

Q4: Qur'an se hamare ta'alluq ki 4 baatein bataiye!

Ans:

Q5: Tadabbur aur Tazakkur ke zimn mein bayaan kiye gaye nukaat ko likhiye!

Ans:

Lesson
18a

Qur'an Aasaan aur us ka
seekhna behtareen kaam

Q1: Khali khanon mein Arabi alfaaz ka tarjama likhiye.

لِلَّهِ كُرْبَرٍ.

الْقُرْآنَ

يَسَرَنَا

وَلَقَدْ

وَعَلَمَهُ . (بخاري)

تَعْلِمَ الْقُرْآنَ

مَنْ

خَيْرُكُمْ

بِالنِّيَّاتِ . (بخاري)

إِنَّمَا الْأَعْمَالُ

Q2: Zikr ke kitne maani hain? Likhise!

Ans:

Q3: Kya Qur'an mushkil hai? Aasani ki daleel dijiye!

Ans:

Q4: Kharab niyyat ki misaalein dijiye!

Ans:

Q5: إِنَّمَا aur إِنْ، إِنْ: ka farq bataiye!

Ans:

**Lesson
19a****Qur'an seekhne ki Dua
aur us ka tareeqaa**

Q1: Khali khanon mein Arabi alfaaz ka tarjama likhiye.

(طہ: 114)

عِلْمًا **114****زَدْنِيٌّ****رَبٌّ**

--	--	--

(العلق: 4)

بِالْقَلْمِ**عَلَمٌ****الَّذِي**

--	--	--

(الملك: 2)

عَمَلاً**أَحْسَنُ****أَيُّكُمْ**

--	--	--

Q2: Allah Ta'aala ne ilm ki ziyaadati wali dua kis ko sikhayi?

Ans:

Q3: Ilm mein ziyaadati ki dua padh kar hamen kya koshish karni chaahiye?

Ans:

Q4: Allah Ta'aala ne Rasool ﷺ ko pahli wahi mein sab se pahle kis cheez ke zarye ilm hasil karne ka tareeqa bataaya?

Ans:

Q5: Musabaqat kin cheezon mein honi chaahiye?

Ans:

**Lesson
20a**
**Ab tak kya seekha aur
aage kya seekhenge?**

Q1: Khali khanon mein un alfaaz ke maani likhiye jo aap pichle 19 asbaaq mein padh chuke hain.

الْمَّ ١ ذَلِكَ الْكِتَبُ لَأَرِيْبٌ فِيهِ هُدًى لِلْمُتَّقِيْنَ ٢

--	--	--	--	--	--	--	--	--

الَّذِيْنَ يُؤْمِنُوْنَ بِالْغَيْبِ وَيُقْيِمُوْنَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ

--	--	--	--	--	--	--	--	--

وَالَّذِيْنَ يُؤْمِنُوْنَ بِمَا أُنْزَلَ إِلَيْكَ وَمَا يُنْفِقُوْنَ ٣

--	--	--	--	--	--	--	--	--

أُنْزَلَ مِنْ قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُوْنَ ٤

--	--	--	--	--	--	--	--

أُولَئِكَ عَلَى هُدًى وَأُولَئِكَ مِنْ رَبِّهِمْ ٥

--	--	--	--	--	--	--	--

وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ٥

--	--	--	--	--	--	--	--

**Lesson
1b**

هُوَ، هُمْ، أَنْتَ، أَنَا، أَنْتُمْ، وَنَحْنُ

Q1: Neeche sirf "... فَ هُوَ ... هُمْ" aur "وَنَحْنُ" se milakar poora table likhiye.

وَهُوَ	فَهُوَ	هُوَ

Q2: Neeche diye gaye alfaaz ka Urdu mein tarjama kijiye.

فَهُمْ	
وَنَحْنُ	
وَهُوَ	
وَأَنْتُمْ	
وَأَنْتَ	

Q3: Neeche diye gaye alfaaz ki Arabi banaiye.

Wo sab	
Pas Main	
Aur Aap sab	
Pas wo	
Aur Hum sab	

Q4: Neeche Arabi mein kiye gaye sawalon ka Arabi mein jawaab dijiye.

مَنْ أَنْتَ؟	
مَنْ أَنْتُمْ؟	
مَنْ هُمْ؟	
مَنْ هُوَ؟	
مَنْ مُحَمَّدٌ ﷺ؟	

**Lesson
2b**

هُوَ مُشْلِمٌ، هُمْ مُشْلِمُونَ...

Q1: Neeche diye gaye Asma' ki "ون" aur "ین" se mila kar jama banaiye.

واحد	جمع + ون	جمع + ین
مؤمن		
صالح		
مشرك		
مسلم		
كافر		

Q2: Neeche diye gaye jumlon ka Urdu mein tarjama kijiye.

فَأَنْتَ صَالِحٌ	
إِنْ مُسْلِمٌ	
وَهُوَ مُؤْمِنٌ	
وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ	
وَهُمْ صَالِحُونَ	

Q3: Neeche diye gaye jumlon ki Arabi banaiye.

Wo Mu'min hai	
Hum sab Musalman hain	
Aur wo nek hai	
Wo sab nek hain	
Aap Mu'min hain	

Q4: Neeche Arabi mein kiye gaye sawalon ka Arabi mein jawaab dijiye.

مَنْ أَنْتُمْ؟	
هَلْ أَنْتُمْ مُؤْمِنُونَ؟	
مَنْ هُوَ؟	
هَلْ أَنْتَ صَالِحٌ؟	
هَلْ هُمْ مُؤْمِنُونَ؟	

**Lesson
3b**
رَبُّهُمْ ...
Q1: Neeche "— ka table "فَلَمْ" aur "رَبْ" دین "—، دِين،—" se mila kar likhiye.

فَلَمْ	دِين	رَبْ

Q2: Neeche diye gaye alfaaz ka Urdu mein tarjama kijiye.

دِينِکُمْ	
وَهُوَ رَبُّنَا	
دِينُهُمْ	
رَبُّكُمْ	
اللَّهُ رَبُّهُمْ	

Q3: Neeche diye gaye jumloun ki Arabi banaiye.

Us ka Rab	
Aur hum sab ka Rab	
Un sab ka deen	
Aap ka deen	
Mera Qalam	

Q4: Neeche Arabi mein kiye gaye sawalon ka Arabi mein jawaab dijiye.

مَنْ رَبُّكَ؟	
مَنْ رَسُولُهُمْ؟	
مَا دِينُهُ؟	
مَنْ رَبُّهُمْ؟	
مَا دِينِكُمْ؟	

**Lesson
4b**

دِيْنُهُ---، كِتَابُهُ---، هِيَ، زَبُّهَا

Q1: Neeche diye gaye alfaaz ki Mu'annas aur un ki jama likhiye.

Muzakkar	ة +	ات +
صالح		
كافر		
مؤمن		
عالِم		
مسلم		

Q2: Neeche diye gaye alfaaz ka urdu mein tarjama likhiye.

مَنْ زَبَّهَا؟	
هِيَ صَالِحةٌ	
قَلْمَهَا	
وَهِيَ مُؤْمِنَةٌ	
فَهِيَ مُسْلِمَةٌ	

Q3: Neeche diye gaye jumlon ki Arabi banaiye.

Wo Musalman aurat hai	
Hum sab nek auratein hain	
Us aurat ki kitab	
Us aurat ka qalam	
Wo Mu'mina aurat hai	

Q4: Neeche Arabi mein kiye gaye sawalon ka Arabi mein jawaab dijiye.

مَا دِينُهَا؟	
مَنْ هِيَ؟	
مَا كِتَابُهَا؟	
مَنْ هِيَ مُسْلِمَةٌ؟	
مَا كِتَابُهُمْ؟	

**Lesson
5b**

ل، مِنْ، عَنْ

Q1: Neeche "ل، مِنْ، عَنْ" aur "عَنْ" ko "ل، مِنْ، ك، كُم"- se jod kar table mukammal kijiye.

عَنْهُ	مِنْهُ	لَهُ

Q2: Neeche diye gaye Tukdon ka Urdu mein tarjama kijiye.

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ	
وَمِنْكُمْ	
مِنَ الرَّسُولِ	
أَلْكِتَابَ لَهَا	
هَذَا لَكُمْ	

Q3: Neeche diye gaye jumlon ki Arabi banaiye.

Us aurat ke liye	
Aap sab se	
Aur Mujh se	
Hum sab ke liye	
Pas un sab se	

Q4: Neeche Arabi mein kiye gaye sawalon ka "نَعَمْ" se jawaab dijiye.

أَهْذَا لَكَ؟	
أَهْذَا مِنْكُمْ؟	
أَهْذَا لِي؟	
أَذْلِكَ لَهُمْ؟	
أَهْذَا لَهَا؟	

**Lesson
6b**

بِ، فِي، عَلَى

Q1: "وَ هُمْ كُمْ—عَنْ" ko "فِي، بِ" se jod kar table mukamaal kijiye .

عَلَيْهِ	فِيْهِ	بِهِ

Q2: Neeche diye gaye Jumloun ka Urdu mein tarjama kijiye.

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ	
هَذَا فِي الْكِتَابِ	
مَنْ فِي الْبَيْتِ	
رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهَا	
بِسْمِ اللَّهِ	

Q3: Neeche diye gaye Jumloun ki Arabi banaiyye.

Masjid mein	
Us aurat par	
Kaun hai un sab mein?	
Qur'an se	
Hum sab mein	

Q4: Neeche Arabi mein kiye gaye sawalon ka Arabi mein jawaab dijiye.

هَلْ عَلَيْكَ دِينٌ؟	
هَلْ فِيهِمْ خَيْرٌ؟	
هَلْ عَلَيْكُمْ دِينٌ؟	
هَلْ فِيهِكَ خَيْرٌ؟	
هَلْ فِيهِكُمْ خَيْرٌ؟	

**Lesson
7b**

إِلَيْهِ، مَعَ، عِنْدَهُ

Q1: "هُوَ، هُمْ، كُمْ" عندهُ aur معَ، إِلَيْهِ se jod kar table mukammal kijiye

عندہ	معہ	إِلَيْهِ

Q2: Neeche diye gaye Jumlon ka Urdu mein tarjama kijiye.

الله مَعَنَا	
عَنْدَ اللَّهِ	
أَنَا زَارِيٌّ عَنْهُ	
هَلِ الْقُرْآنُ مَعَهَا؟	
نَحْنُ زَاجِعُونَ إِلَى اللَّهِ	

Q3: Neeche diye gaye Jumlon ki Arabi banaiyye.

Islam ki taraf	
Allah aap sab ke saath hai	
Ghar ke pas	
Kya kitab aap ke pas hai?	
Wo sab hamare saath hain	

Q4: Neeche Arabi mein kiye gaye sawalon ka Arabi mein jawaab dijiye.

هَلِ اللَّهُ مَعَكُمْ؟	
هَلْ عِنْدَهُ كِتَابٌ؟	
هَلْ عِنْدَكَ قَلْمَانٌ؟	
هَلِ اللَّهُ مَعَكَ؟	
هَلْ الْكِتَابُ مَعَكَ؟	

**Lesson
8b**

هذا، هؤلاء، ذلك، أولئك

Q1: "Ye, Ye sab, Wo, Wo sab, Ye (aurat)" in alfaaz ki Arabi ko pahle column mein likhiye, doosre aur teesre column mein "و" aur "ف" ke saath likhiye.

Q2: Neeche diye gaye jumlon ka Urdu mein tarjama kijiye.

فَأُولَئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ	
هُؤُلَاءِ لِصَالُونَ	
هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ	
أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ	
ذَلِكَ الْكِبِيرُ	

Q3: Neeche diye gaye jumlon ki Arabi banaiye.

Ye Qur'an hai.	
Wo sab Musalman hain	
Un logon ki taraf	
Wo neik hai	
Ye sab Mo'min hain	

Q4: Neeche Arabi mein kiye gaye sawalon ka Arabi mein jawaab dijiye.

أَهُؤُلَاءِ مُسْلِمُونَ؟	
أَهَذَا مُؤْمِنٌ؟	
أَذْلِكَ مُسْلِمٌ؟	
هَلْ أُولَئِكَ صَابِرُونَ؟	
أَهِلِّهِ صَالِحَةٌ؟	

**Lesson
9b**
 فعل ماضٍ: فَعَلَ، فَتَحَ، بَعَلَ
Q1: Neeche diye afaal ke Maazi ka table likhiye.

بَعَلَ	فَتَحَ	فَعَلَ

Q2: Neeche diye gaye jumlon ka Urdu mein tarjame kijiye.

الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ	
فَجَعَلْنَا لَهُ	
فَتَحَ لَنِي	
إِنَّا فَتَحَنَا لَكَ	
كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ	

Q3: Neeche diye gaye jumlon ki Arabi banaiye.

Hum sab ne khola un par	
Aur main ne banaya us ke liye	
Pas hum sab ne khola aap ke liye	
Aur hum sab ne banaya tumhare liye	
Un sab ne banaya aap sab ke liye	

Q4: Neeche Arabi mein kiye gaye sawalon ka Arabi mein jawaab dijiye.

هَلْ جَعَلْ؟	
هَلْ جَعَلْتَ؟	
هَلْ جَعَلْتُمْ؟	
هَلْ فَتَحْتُمْ؟	
هَلْ فَعَلْوُا؟	

**Lesson
10b**
 فعل ماضٍ: نَصْرَ، خَلَقَ، ذَكَرَ، عَبَدَ
Q1: Neeche diye afaal ke Maazi ka table likhiye.

عَبَدَ	ذَكَرَ	خَلَقَ	نَصْرَ

Q2: Neeche diye gaye Jumlon ka Urdu mein Tarjama kijiye.

نَصْرَنَا الْفَقِيرُ	
وَذَكَرُوا اللَّهَ	
لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ	
مَا عَبَدْنَا الشَّيْطَانَ	
فَقَدْ نَصَرَ اللَّهُ	

Q3: Neeche diey gaye Jumlon ki Arabi banaiye.

Pas hum sab ne madad ki	
Aap sab ne ibaadat ki Allah ki	
Paida kiya Rahman ne insaan ko	
Aur aap sab ne yaad kiya Allah ko	
Main ne ibaadat ki Allah ki	

Q4: Neeche Arabi mein kiye gaye sawalon ka Arabi mein jawaab dijiye.

هَلْ نَصَرُوا مُحَمَّدًا؟	
هَلْ خَلَقْنَا شَيْئًا؟	
هَلْ ذَكَرَ الرَّحْمَنَ؟	
هَلْ عَبَدْنَا اللَّهَ؟	
هَلْ نَصَرْتَ النَّاسَ؟	

**Lesson
11b**

فعل ماضٍ: ضرب، سمع، عَلِمَ، عمل

Q1: Neeche diye gaye af'aal ke Maazi ka table mukmmal kijiye.

عمل	علم	سمع	ضرب

Q2: Neeche diye gaye Jumlon ka Urdu mein tarjama kijiye.

من ضرب سعداً؟	
الّذِينَ سَمِعُوا الْقُرْآنَ	
وَلَقَدْ عَلِمُتُمُ الرَّسُولَ	
لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ	
الّذِينَ سَمِعُوا وَعَمِلُوا	

Q3: Neeche diye gaye jumlon ki Arabi banaiye.

Kiya tum ne Qur'an suna?	
Un sab ne nahin maara Zaid ko	
Hum sab ne kaam kiya neik	
Main ne jaan liya Islam ko	
Us ne kiya neik kaam	

Q4: Neeche Arabi mein kiye sawalon ka Arabi mein jawaab dijiye.

هلْ عَلِمْتَ الْحَدِيثَ؟	
هلْ سَمِعْتُمُ الْقُرْآنَ؟	
هلْ عَمِلْتَ صَالِحًا؟	
هلْ عَمِلْتَ صَالِحًا؟	
هلْ سَمِعْتَ تِلَاءَةَ الْقُرْآنِ؟	

**Lesson
12b**
 فعل مضارع: يَفْعُلُ، يَجْعَلُ، يَفْتَحُ
Q1: Neeche diye gaye af'aal ke muzaare ka table mukammal kijiye.

يَفْتَحُ	يَجْعَلُ	يَفْعُلُ

Q2: Neeche diye gaye jumlon ka Urdu mein trajama kijiye.

مَنْ يَفْعَلُ ذَلِكَ؟	
أَتَجْعَلُ فِيهَا؟	
اللَّهُ يَجْعَلُ فِيهِ خَيْرًا	
الَّذِي يَجْعَلُ لَكُمْ	
تَفْعِلُونَ الْكِتَابَ	

Q3: Neeche diye gaye jumloun ki Arabi banaiyye.

Main kaam karta hoon nek	
Hum sab banate hain us ke liye	
Kiya aap kholte hain koyi kitaab?	
Us ne banaya tumhare liye	
Wo aurat kholti hai kitaab	

Q4: Neeche Arabi mein kiye gaye sawalon ka jawaab dijiye.

هَلْ تَجْعَلُ؟	
هَلْ تَفْتَحُ الْكِتَابَ؟	
هَلْ تَجْعَلُونَ الْبَيْتَ؟	
هَلْ يَجْعَلُ شَيْئًا؟	
هَلْ تَفْعِلُونَ خَيْرًا؟	

**Lesson
13b**

فعل مضارع: يُنْصَرِّ، يَخْلُقُ، يَذْكُرُ، يَعْبُدُ

Q1: Neeche diye gaye Af'aal ke Muzare ka table mukammal kijiye.

يَعْبُدُ	يَذْكُرُ	يَخْلُقُ	يُنْصَرِّ

Q2: Neeche diye gaye Jumlon ka Urdu mein tarjma kijiye.

مَنْ يُنْصَرِّ النَّاسُ؟	
لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا	
الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ	
مَنْ يَعْبُدُ اللَّهُ؟	
لَا يَعْبُدُونَ غَيْرَ اللَّهِ	

Q3: Neeche diye gaye Jumlon ki Arabi banaiye.

Aur wo madad karta hai	
Wo paida karta hai logon ko	
Wo sab yaad karte hain Allah ko	
Aap ibaadat karte hain Allah ki	
Wo madad karte hain	

Q4: Neeche Arabi mein kiye sawalon ka Arabi mein jawaab dijiye.

هَلْ تَعْبُدُونَ اللَّهَ؟	
هَلْ تَعْبُدُ اللَّهَ؟	
هَلْ اللَّهُ يَخْلُقُنَا؟	
هَلْ يُنْصَرِّونَ حَالِدًا؟	
هَلْ تَذْكُرُونَ الرَّحْمَنَ؟	

**Lesson
14b**

فعل مضارع: يَضْرِبُ، يَسْمَعُ، يَعْلَمُ، يَعْمَلُ

Q1: Neeche diye gaye af'aal ke Muzare ka table mukammal kijiye.

يَعْمَلُ	يَعْلَمُ	يَسْمَعُ	يَضْرِبُ

Q2: Neeche diye gaye jumlon ka Urdu mein Tarjama kijiye.

النَّاسُ يَضْرِبُونَ	
وَأَنْتُمْ تَسْمَعُونَ الْقُرْآنَ	
إِنَّهُ يَعْلَمُ الْخَيْرَ وَالشَّرَّ	
اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَعْمَلُونَ	
لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا	

Q3: Neeche diye gaye Jumlon ki Arabi banaiye.

Wo maarta hai	
Wo sab sunte hain Qur'an ko	
Kiya aap sab jaante hain hadeeth ko?	
Aap sab amal karte hain achche	
Wo sab amal karte hain achcha	

Q4: Neeche Arabi mein kiye gaye sawalon ka Arabi mein jawaab dijiye.

هلْ تَضْرِبُ زَيْدًا؟	
هلْ تَسْمَعُ الْقُرْآنَ فِي الْمَغْرِبِ؟	
هلْ تَعْمَلُ صَالِحًا؟	
هلِ اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَعْمَلُونَ؟	
هلْ تَعْلَمُ النَّاسَ؟	

**Lesson
15b**
 فعل أمر و نهي: افْعَلْ، افْتَحْ، اجْعَلْ

Q1: Neeche diye gaye Af'aal ke Fel Amr wa Nahin ka table mukammal kijiye.

اجْعَلْ	افْتَحْ	افْعَلْ
		افْعَلُوا
		لَا تَفْعَلْ
		لَا تَفْعَلُوا

Q2: Neeche diye gaye jumlon ka Urdu mein tarjama kijiye.

فَأَفْعِلْ خَيْرًا!	
افْتَحْ الْكِتَابْ	
وَافْعَلُوا الْخَيْرَا	
وَلَا تَفْعَلُوا!	
لَا تَفْعَلُوا شَرًا!	

Q3: Neeche diye gaye Jumlon ki Arabi banaiye.

Achcha kaam karo!	
Mat kholo!	
Burayi ke kaam mat karo!	
Kitaab kholo!	
Na banao koyi cheez!	

Q4: Neeche Arabi mein kiye gaye sawalon ka Arabi mein jawaab dijiye.

افْعَلُوا خَيْرًا!	
اجْعَلْ!	
لَا تَفْعَلْ شَرًا!	
افْعَلْ خَيْرًا!	
افْتَحْ الْكِتَابْ	

**Lesson
16b**

فعل أمر و نهي: أَنْصُرْ، أَذْكُرْ، أَعْبُدْ، أَخْلُقْ

Q1: Neeche diye gaye Af'aal ke Fel Amr wa Nahin ka table mukammal kijiye.

			أَنْصُرْ
	أَعْبُدُوا		
		لَا تَذْكُرْ	
لَا تَخْلُقُوا			

Q2: Neeche diye gaye jumlon ka Urdu mein tarjama kijiye.

أَذْكُرُوا إِيَّاهُ الْقُرْآنِ!	
أَعْبُدُوا رَبَّكُمْ!	
لَا تَنْصُرْ ظَالِمًا!	
وَانْصُرْ رَبِيدًا!	
أَذْكُرْ رَبَّكَ!	

Q3: Neeche diye gaye Jumlon ki Arabi banaiye..

Yaad karo Allah ko!	
Yaad karo Rahman ko!	
Ibaadat karo Allah ki!	
Madad mat karo zalim ki	
Madad karo Zaid ki!	

Q4: Neeche Arabi mein kiye gaye sawalon ka Arabi mein jawaab dijiye.

أَعْبُدِ اللَّهَ!	
أَعْبُدُوا اللَّهَا	
أَذْكُرِ الرَّحْمَنَ!	
أَنْصُرْ وَلَدًا!	
أَذْكُرُوا اللَّهَا	

**Lesson
17b**

لَعْلُ أَمْرٍ وَنَهْيٌ: إِضْرِبْ، إِسْمَعْ، إِعْلَمْ، إِعْمَلْ

Q1: Neeche diye gaye Af'aal ke Fele Amr wa Nahin ka table mukammal kijiye.

			إِضْرِبْ
إِعْمَلْنَا			
		لَا تَسْمَعْ	
	لَا تَعْمَلْنَا		

Q2: Neeche diye gaye jumlon ka Urdu mein tarjama kijiye.

لَا تَصْرِيبُوا زَيْدًا!	
لَا تَسْمَعُوا شَرًّا!	
وَاسْمَعْ تِلَوَةَ الْقُرْآنِ!	
وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ رَحِيمٌ!	
وَاعْمَلُوا صَالِحَاتٍ!	

Q3: Neeche diye gaye Jumlon ki Arabi banaiye.

Qur'an Suno!	
Mat kaam karo bura!	
Kaam karo achcha!	
Mat Maaro usko!	
Aur aap jaan lo!	

Q4: Neeche Arabi mein kiye gaye sawalon ka Arabi mein jawaab dijiye.

إِعْلَمِ الْحَدِيثَ	
إِسْمَعُوا الْقُرْآنَ!	
إِضْرِبِ الظَّالِمَ!	
لَا تَعْمَلُوا شَرًّا!	
إِعْمَلُوا الصَّالِحَاتِ!	

**Lesson
18b**

اسم فاعل، اسم مفعول،
 فعل، فتح، جعل ...

Q1: Neeche diye gaye Af'aal ke isme Faail wa isme Maf'ool jama ke saath likhiye, neez kaam ka naam bhi likhiye

نَصْرٌ	جَعْلٌ	فَتْحٌ	فَعْلٌ
			فَاعِلٌ
			مَفْعُولٌ
			فَعْلٌ
			فَاعِلُونَ، فَاعِلَيْنَ
			مَفْعُولُونَ، مَفْعُولَيْنَ

Q2: Neeche diye gaye jumlon ka Urdu mein tarjama kijiye.

إِنِّي فَاعِلٌ ذَلِكَ	
أَنْتُمْ نَاصِرُونَ	
أَنْتَ فَاتِحٌ	
الْمُسْلِمُونَ مَنْصُورُونَ	
الْكِتَابُ مَفْتُوحٌ	

Q3: Neeche diye gaye Jumlon ki Arabi banaiye.

Aap sab kholne wale hain	
Masjid khuli hai	
Momin log karne wale hain	
Humari madad ki jati hai	
Wo banaya gaya hai	

Q4: Neeche Arabi mein kiye gaye sawalon ka Arabi mein jawaab dijiye.

هَلْ أَنْتَ فَاعِلٌ؟	
هَلْ الْمَدْرَسَةُ مَفْتُوحَةٌ؟	
هَلْ أَنْتَ نَاصِرٌ؟	
هَلْ أَنْتُمْ جَاعِلُونَ؟	
هَلْ هِيَ فَاعِلَةٌ؟	

**Lesson
19b**

اسم فاعل، اسم مفعول، kaam ka naam،
عبد، ضرب، سمع...، Faail wa isme Maf'ool aur kaam ke naam wagairah ko likhiye.

Q1: Neeche diye gaye Af'aal ke isme Faail wa isme Maf'ool aur kaam ke naam wagairah ko likhiye.

عِمَل	عِلْم	سَمْع	ضَرَب	عَبْد
				عَابِد
				مَغْبُود
				عِبَادَة
				عَابِدُونَ، عَابِدِينَ
				مَغْبُودُونَ، مَغْبُودِينَ

Q2: Neeche diye gaye jumlon ka Urdu mein tarjama kijiye.

عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي	
لَنِي عَمَلْنِي وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ	
وَنَحْنُ لَهُ عِبَدُونَ	
فَاعْمَلْنَا إِنَّا عَمِلْنَا	
عَبَدَتِ اللَّهُ	

Q3: Neeche diye gaye Jumlon ki Arabi banaiyye.

Hum sab sunne wale hain	
Hum sab amal karne wale hain	
Beshak Allah Jaanne wala hai	
Namaaz ek ibadat hai	
Wo yaad karti hai Allah ko	

Q4: Neeche Arabi mein kiye gaye sawalon ka Arabi mein jawaab dijiye.

هَلِ اللَّهُ مَغْبُودُنَا؟	
هَلْنَ هُمْ عَالَمُونَ؟	
هَلْ أَنْتَ عَامِلٌ؟	
هَلْ عِنْدَكُمْ مِنْ عِلْمٍ؟	
هَلْ فَتَحْتِ الْكِتَابِ	

**Lesson
20b**
**Sarfe Sagheer (صرف صغیر)
Short Table**

Q1: Neeche diye gaye Af'aal ka table mukammal kijiye.

Kaam ka naam	اسم مفعول	اسم فاعل	فعل نهي	فعل أمر	فعل مضارع	فعل مضارع
						فعل
						ضرب
						سويع
						خلق
						ذكر

Q2: Neeche diye gaye Seeghon ko "هُنَّ، هُنْ، كَ، كُمْ" se mila kar likhiye.

ذَكْرَتَهُ	يَسْمَعُهُ	يَعْلَمُهُ	يَنْصُرُهُ

Q4: Neeche Arabi mein kiye gaye sawalon ka Arabi mein jawaab dijiye.

هلْ تَنْصُرُنِي؟
هلْ تَسْمَعُونَا؟
هلْ ذَكَرْتَنِي؟
هلْ تَعْلَمُونَا؟
هلْ سِمَعْتَنِي؟

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ

2-4 Surah Al-Fatiha:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۖ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۖ الرَّحْمَنُ
الرَّحِيمُ ۗ مَلِكُ يَوْمِ الدِّينِ ۗ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ۗ اهْدِنَا
الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ۗ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ۗ غَيْرِ الْمُفْسُدِ
عَلَيْهِمْ وَلَا الصَّالِحِينَ ۗ

5-Azaan: اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ

(do baar) أَشْهَدُ أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ (do baar) أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللَّهِ

(do baar) حَمْدُ اللَّهِ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ حَمْدُ اللَّهِ أَكْبَرُ

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

6-Fajr ki Azaan, Iqamat aur Wudoo ke baad ki dua

Fajr ki azaan mein zaayed alfaaz:

الصلوة خير من النوم.

Iqaamat ke alfaaz:

Azaan ke kalimaat doraayein jaayein, lekin ke baad do baar. قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ كَاهَا جَاءَ

Wudoo ke azkaar:

أَشْهَدُ أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ
وَرَسُولُهُ، اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ الظَّاهِرِينَ وَاجْعَلْنِي مِنَ الْمُعْظَمِهِرِينَ.

7-Rukoo, Rukoo ke baad aur sajde ke azkaar:

Rukoo ka zikr: شَبَّخَ رَبِّي الْعَظِيمِ

Rukoo se uthne ke baad ke azkaar:

سمَعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمَدَهُ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ.

Rukoo se uthne ke baad ka ek aur zikr:

سمَعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمَدَهُ، رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ مِنْ أَنْفُسِ الْمُسْمَوَاتِ وَمِنْ أَرْضِ
الْأَرْضِ وَمِنْ مَا بَيْنَهُمَا وَمِنْ مَا شَنَّتْ مِنْ شَيْءٍ بَغْدُ.

Sajde ka zikr: شَبَّخَ رَبِّي الْأَعْلَى

8- Tashahhud:

الْتَّحْمِيَاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّبَابَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا التَّيْمِيُّ وَرَحْمَةُ
اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّلِيْحِينَ، أَشْهَدُ أَنَّ لَا إِلَهُ
إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

9- darood (Nabi ﷺ ke liye dua):

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ
إِنَّكَ حَمِيدٌ تَحْمِيدُ، اللَّهُمَّ بارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى
إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ تَحْمِيدُ.

10-Namaaz ke baad ki do aham duaayein:

رَبَّنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَفِي الْآجُورِ حَسَنَةٌ

وَقَنَا عَذَابَ النَّارِ.

Namaaz ke baad padhne ki ek aham dua:

اللَّهُمَّ أَعُتَّى عَلَى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَخُسْنِ عِبَادَتِكَ.

11- Surah Al-Ikhlaas

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۖ اللَّهُ الصَّمَدُ ۖ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُوْلَدْ ۖ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُواً أَحَدٌ ۖ

12- Surah Al-Falaq:

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ۖ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ۖ وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا
وَقَبَ ۖ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّالِ فِي الْعَقَدِ ۖ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ
ۖ

13- Surah An-Naas:

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ۖ مَلِكِ النَّاسِ ۖ إِلَهِ النَّاسِ ۖ مِنْ شَرِّ
الْوَسَاسِ الْخَنَّاسِ ۖ الَّذِي يُوسُوشُ فِي صَدَرِ النَّاسِ ۖ مِنْ
الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ۖ

14- Surah Al-Asr:

وَالْعَصْرِ ۖ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ ۖ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَلُوا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَلُوا بِالصَّالِحِيْرِ ۖ

15- Surah An-Nasr:

إِذَا جَاءَ نَصْرٌ اللَّهُ وَالْفَلَقُ ۖ وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِيَنِ اللَّهِ
أَفَوْاجًا ۖ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِذَا كَانَ تَوَابًا ۖ

16- Surah Al-kaafiroon:

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكُفَّارُ ۖ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ۖ وَلَا أَنْتُمْ عَبْدُونَ مَا
أَعْبُدُ ۖ وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ ۖ وَلَا أَنْتُمْ عَبْدُونَ مَا أَعْبُدُ
لَكُمْ دِيَنُكُمْ وَلِي دِيَنِ ۖ

17- Nuzoole Qur'an ka maqsad:

كُلُّكُمْ آتَنَاكُمْ لِيَدُكُمْ لِيَدُبُرُوكُمْ أُولَئِكَ الْأَنْبَابُ ۚ

Tableegh (Conveying):

بِلْغُوا عَيْنِي وَلَوْ آيَةً.

18-Qur'an aasaan aur us ka seekhna behtareen kaam:

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ (القرآن: 40,32,22,17)

خَيْرُكُمْ مَنْ تَعْلَمَ الْقُرْآنَ وَعَلَمَهُ (بخاري)

إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ (بخاري)

19- Qur'an seekhne ki dua aur tareeqa:

Baar baar dua kijiye:

رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا.

Qalam ka istemaal kijiye:

الَّذِي عَلَمَ بِالْقَلْمَنِ.

Musaabaqat ka jazba rakhiye:

أَيُّكُمْ أَخْسَنُ عَمَلاً.

Aao Qur'an Samjhein - Aasan Tareeqe se, Course-1 : Namaaz ke zariye

Namaz ke paigham ko aur Arabi ke buniyadi qawaaid ko sikhie www.understandquran.com par
is fehrist mein Surat Al-Fatiha, aakhir 6 suratun aur azkar-e-namaaz se liye gaye aise 232 alfaz hain jo Qur'an Majeed mein

taqreeban 40,000 martaba aate hain (50% Qur'ani Alfaz)

chunke aap in Arabi alfaz ko jante bhi hain aur rozana dohratne rahte hain; is liye Qur'an majeed seekhne ka aaghaz karne ke liye ye fehrist bahut hi behtra hai.
Allah se dua kiyeh ki wo pabandi se is ka mut'ala karne mien aap ki madad farmaye. jab tak aap ko ye tamam alfaz aur unke ma'anee zubani yaad na hojayein
tab tak is fehrist ko hamesha apne saath rakhne ki koshishi karen

1: Ta'aaruf aur Ta'awwuz		6: FAJR AZAN, IQAMAH...		9: Doruud (Nabi ﷺ ke liye Dua)	
7 آغُرْدَ main panaah mein 2550 يَا اللَّهَ Allah ki 2471 مِنْ se 88 شَيْطَنٌ، مَّا يَطِينُ Shaitan 6 الْجَنَّمُ mardood	Grammer	176 بَعْثَرٌ unka Rabb 176 بَعْثَرٌ tumhara Rabb 3 رَبِّي mera Rabb 37 رَبُّكُمْ aap sab ka Rabb 2154 مَا kya? 4: SURAH AL-FATIHAH (6-7) 481 هُوَ wo 444 هُمْ wo sab 81 أَنْتَ aap 135 أَنَا main 68 أَنْتُمْ aap sab 86 تَحْمُنْ hum sab 831 مَنْ kaun? 2: SURAH AL-FATIHAH (1-3) 39 إِنَّمَا، أَسْمَاءً naam 57 الْرَّحْمَنُ bahot Meharban 115 الْرَّحْمَمُ Raham karne wala 27 كَرِيمٌ achche akhlaq wala 43 الْحَمْدُ tamam taarifeen aur shukr 149 اللَّهُ Allah ke liye 199 رَبٌّ Rabb 73 الْعَالَمُونَ tamam jahanon Grammer Muslim ki Jama نسلیمنہ ya نسلیمنہ or فُلْسُلیمنہ jama banaane ke liye: وَنْ، بِنْ	3 نَوْمٌ neend 3 قَدْ tahqeeq (already) 40 شَرِيكٌ شَرِيكٌ shareek Grammer 510 ... بِهِ, هُمْ ... se, saath 1684 ... فِي +هِ, هُمْ ... mein 1207 ... عَلَى +هِ, هُمْ ... par 176 سُبْلٌ، شَبَلٌ * raasta 7: Rukoo, Rukoo ke baad aur sajde ki duayein 41 شَبَقْنَ Paak 107 أَعْظَمْ Azmat wala 1 ۚ مَلَءَ bhar kar 461 أَرْضَنْ zameen 310 سَمَاءُ، سَمَوَاتٌ aasman 266 بَيْنَ darmiyaan 3 شَفَتٌ tu ne chaaha 283 شَيْءٌ، أَشْيَاءٌ cheez 198 بَعْدَ baad 11 عَلَى buland 9 أَغْنَى sab se ziyadah buland Grammer 736 إِلَيْهِ، هُمْ ... taraf 163 مَعْهُ، هُمْ ... saath 187 عَنْهُ، هُمْ ... paas 4 رَاجِفُونْ رَاجِفُونْ lautne wale 21 كَمْ kitna? 5: AZAAN 23 أَكْبَرْ sab se bada 1 أَشْهَدْ Main gawahi deta hun 571 أَنْ ke 359 أَنْ ke 4 مُحَمَّدٌ Muhammad ﷺ 332 رَسُولٌ، رَسُولٌ Rasool 83 الْأَصْلُوَةُ Namaaz 17 الْقَلَاحُ Kaamyabi 39 كَبِيرٌ bada 63 كَبِيرٌ ziyadah 88 أَكْثَرْ sab se ziyadah Grammer 136 صَالِحٌ (سَالِحٌ) Nek 3: SURAH AL-FATIHAH (4-5) 3 مُلِكٌ Malik 405 يَوْمٌ din 92 الْبَوْنَينِ badla 24 إِيَّاكَهُ sirf teri hi نَعْبُدُ hum ibaadat karte hain نَسْعَتُ hum madad chahte hain 1 نَسْعَتُنِينِ نَسْعَتُنِينِ Grammer Qur'an mein lafz بَعْدَ mukhtalif zamaair ke saath 772 martaba aaya hai! رَبُّهُ us ka rabb	478 ذَلِكَ wo (Muzakkar) 43 تِلْكَ wo (Muannas) 46 هُؤْلَاءِ ye sab 204 أُولِئِكَ wo sab Grammer 5 أَللَّهُمَّ Aye Allah 2 صَلَّى Rahmat bhej! 26 الْأَلَادِيدَ Aulaad, itteba karme wale 3 كَمَا jaise 69 إِبْرَاهِيمَ Ibraheem 17 حَمِيدَ tareef ke qabil 4 مَجِيدَ buzurgi wala 2 تَارِكَ barkat 'ataa farma! 8 بَارِكَتَ tu ne barkat 'ataa ki Grammer فَعَلَنْ فعل us ne kiya فَعَلُوا فاعلنا un sab ne kiya فَعَلْتَ فاعلت aap ne kiya فَعَلْتُ فاعلت main ne kiya فَعَلْتُمْ فاعلتم aap sab ne kiya فَعَلْنَا فاعلنا hum sab ne kia 233 جَعَلَنْ جعل us ne banaya 8 فَتَحَنْ فتح us ne khola 10: Namaaz ke bad ki Duayein 9 اِتِّ del 115 الْدُّنْيَا dunya 31 حَسَنَة، حَسَنَاتٌ * bhalaai (fg) 115 الْآخِرَةِ Aakhirat (fg) 5 قِيَ Bacha! 322 عَذَابَ azaab 145 الْنَّارِ aag *** أَعْنَى madad farma! 1 *** شُكْرٌ shukr 13 حُسْنٌ achcha Grammer 10 نَصْرٌ us ne madad ki 150 حَلَقَ us ne paida kiya 7 ذَكْرٌ us ne yaad kiya 46 عَبْدٌ us ne ibaadat ki	
7 آغُرْدَ main panaah mein 2550 يَا اللَّهَ Allah ki 2471 مِنْ se 88 شَيْطَنٌ، مَّا يَطِينُ Shaitan 6 الْجَنَّمُ mardood	Grammer	176 بَعْثَرٌ unka Rabb 176 بَعْثَرٌ tumhara Rabb 3 رَبِّي mera Rabb 37 رَبُّكُمْ aap sab ka Rabb 2154 مَا kya? 4: SURAH AL-FATIHAH (6-7) 481 هُوَ wo 444 هُمْ wo sab 81 أَنْتَ aap 135 أَنَا main 68 أَنْتُمْ aap sab 86 تَحْمُنْ hum sab 831 مَنْ kaun? 2: SURAH AL-FATIHAH (1-3) 39 إِنَّمَا، أَسْمَاءً naam 57 الْرَّحْمَنُ bahot Meharban 115 الْرَّحْمَمُ Raham karne wala 27 كَرِيمٌ achche akhlaq wala 43 الْحَمْدُ tamam taarifeen aur shukr 149 اللَّهُ Allah ke liye 199 رَبٌّ Rabb 73 الْعَالَمُونَ tamam jahanon Grammer Muslim ki Jama نسلیمنہ ya نسلیمنہ or فُلْسُلیمنہ jama banaane ke liye: وَنْ، بِنْ	3 نَوْمٌ neend 3 قَدْ tahqeeq (already) 40 شَرِيكٌ شَرِيكٌ shareek Grammer 510 ... بِهِ, هُمْ ... se, saath 1684 ... فِي +هِ, هُمْ ... mein 1207 ... عَلَى +هِ, هُمْ ... par 176 سُبْلٌ، شَبَلٌ * raasta 7: Rukoo, Rukoo ke baad aur sajde ki duayein 41 شَبَقْنَ Paak 107 أَعْظَمْ Azmat wala 1 ۚ مَلَءَ bhar kar 461 أَرْضَنْ zameen 310 سَمَاءُ، سَمَوَاتٌ aasman 266 بَيْنَ darmiyaan 3 شَفَتٌ tu ne chaaha 283 شَيْءٌ، أَشْيَاءٌ cheez 198 بَعْدَ baad 11 عَلَى buland 9 أَغْنَى sab se ziyadah buland Grammer 736 إِلَيْهِ، هُمْ ... taraf 163 مَعْهُ، هُمْ ... saath 187 عَنْهُ، هُمْ ... paas 4 رَاجِفُونْ رَاجِفُونْ lautne wale 21 كَمْ kitna? 5: AZAAN 23 أَكْبَرْ sab se bada 1 أَشْهَدْ Main gawahi deta hun 571 أَنْ ke 359 أَنْ ke 4 مُحَمَّدٌ Muhammad ﷺ 332 رَسُولٌ، رَسُولٌ Rasool 83 الْأَصْلُوَةُ Namaaz 17 الْقَلَاحُ Kaamyabi 39 كَبِيرٌ bada 63 كَبِيرٌ ziyadah 88 أَكْثَرْ sab se ziyadah Grammer 136 صَالِحٌ (سَالِحٌ) Nek 3: SURAH AL-FATIHAH (4-5) 3 مُلِكٌ Malik 405 يَوْمٌ din 92 الْبَوْنَينِ badla 24 إِيَّاكَهُ sirf teri hi نَعْبُدُ hum ibaadat karte hain نَسْعَتُ hum madad chahte hain 1 نَسْعَتُنِينِ نَسْعَتُنِينِ Grammer Qur'an mein lafz بَعْدَ mukhtalif zamaair ke saath 772 martaba aaya hai! رَبُّهُ us ka rabb	478 ذَلِكَ wo (Muzakkar) 43 تِلْكَ wo (Muannas) 46 هُؤْلَاءِ ye sab 204 أُولِئِكَ wo sab Grammer 5 أَللَّهُمَّ Aye Allah 2 صَلَّى Rahmat bhej! 26 الْأَلَادِيدَ Aulaad, itteba karme wale 3 كَمَا jaise 69 إِبْرَاهِيمَ Ibraheem 17 حَمِيدَ tareef ke qabil 4 مَجِيدَ buzurgi wala 2 تَارِكَ barkat 'ataa farma! 8 بَارِكَتَ tu ne barkat 'ataa ki Grammer فَعَلَنْ فعل us ne kiya فَعَلُوا فاعلنا un sab ne kiya فَعَلْتَ فاعلت aap ne kiya فَعَلْتُ فاعلت main ne kiya فَعَلْتُمْ فاعلتم aap sab ne kiya فَعَلْنَا فاعلنا hum sab ne kia 233 جَعَلَنْ جعل us ne banaya 8 فَتَحَنْ فتح us ne khola 10: Namaaz ke bad ki Duayein 9 اِتِّ del 115 الْدُّنْيَا dunya 31 حَسَنَة، حَسَنَاتٌ * bhalaai (fg) 115 الْآخِرَةِ Aakhirat (fg) 5 قِيَ Bacha! 322 عَذَابَ azaab 145 الْنَّارِ aag *** أَعْنَى madad farma! 1 *** شُكْرٌ shukr 13 حُسْنٌ achcha Grammer 10 نَصْرٌ us ne madad ki 150 حَلَقَ us ne paida kiya 7 ذَكْرٌ us ne yaad kiya 46 عَبْدٌ us ne ibaadat ki	

Verb Table

فعل ماضٍ

			Wo karta hai / kare ga	يَفْعُلُ	Us ne kiya	فَعَلَ
			Wo sab karte hain / karen ge	يَفْعَلُونَ	Un sab ne kiya	فَعَلُوا
			Aap karte hain / karen ge	تَفْعِلُ	Aap ne kiya	فَعَلْتَ
			Main karta hoon / karun ga	أَفْعَلُ	Main ne kiya	فَعَلْتُ
		فَاعِلٌ :	Aap sab karte hain / karen ge	تَفْعَلُونَ	Aap sab ne kiya	فَعَلْتُمْ
	jis per asar pada	مَفْعُولٌ :	Hum sab karte hain / karein ge	نَفْعِلُ	Hum sab ne kiya	فَعَلْنَا
	karna, kaam ka naam	فَعْلٌ :	Wo Aurat karti hai / kare gi	تَفْعِلُ	Us aurat ne kiya	فَعَلَتْ

(أَفْعَالٌ ثُلَاثَىٰ مُجَرَّدٌ) Master Table-1: Trilateral Verbs

اسم (ال، الـ، الـ)	اسم (الـ، الـ، الـ)	اسم (الـ، الـ، الـ)	فعل أمر ki chaabi	فعل مضارع ki chaabi	فعل ماضٍ ki chaabi	
فِعْل	مَفْعُولٌ	فَاعِلٌ	أَفْعَلُ	يَفْعُلُ	فَعَلَ	
karna, kaam ka naam	jis per asar pada	karne wala	Kar!	wo karta hai/ kare ga	us ne kiya	
فَتْح	مَفْتُوحٌ	فَاتِحٌ	إِفْتَحْ	يَفْتَحُ	فَتَحَ	Qur'an kholo ge
Kholna	jis ko khola gaya	Kholti wala	Khol!	wo kholta hai/ khole ga	us ne khola	
نَصْرٌ	مَنْصُورٌ	نَاصِرٌ	أَنْصَرُ	يَنْصُرُ	نَصَرَ	To Allah ki madad aaye gi
Madad karna	jis ki madad ki gayi	Madad karne wala	Madad kar!	wo madad karta hai/ kare ga	us ne madad ki	
ضَرْبٌ	مَضْرُوبٌ	ضَارِبٌ	إِضْرِبٌ	يَضْرِبُ	ضَرَبٌ	Warna maar pade gi
Maarna	jis ko maara gaya	Maarne wala	Maar!	wo maarta hai/ maare ga	us ne maara	
سَمْعٌ	مَسْمُوعٌ	سَامِعٌ	إِسْمَاعٌ	يَسْمَعُ	سَمِعَ	is liye sun lo
Sun'ha	jis ko suna gaya	Sun'he wala	Sun!	wo sunta hai/ sune ga	un se suna	

Kuch Mu'allif ke baare mein

Dr. Abdulazeez Abdulraheem ne apni 25 saalah tahqeeqaat wa tajrubaat ki bunyaad per Qur'an ke nisaab ki ek series "Aao Qur'an Padhein Aasan Tareeqe se aur Tajweed ke saath" aur "Aao Qur'an Samjhein Aasan Tareeqe se" tayyar ki hai jo dunya bhar ke muta'addad schools mein daakhil-e-nisaab hai. Ye kitab badi umar ke logon ke me'yar ke mutaabiq bhi tayyar ki gayi hai. Unhon ne in courses ko ab tak 10 mulkon mein pesh kiya hai aur un ke programs national aur international TV per bhi nashr kiye jaate hain. In kitaabon ka 20 se ziyaada zabaanon mein tarjuma kiya ja chuka hai.